मधेश प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

जनकपुरधाम, धनुषा-नेपाल

आ.व. २०८२/२०८३

स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्रालय अन्तर्गतका
वार्षिक क्रियाकलापहरुको संचालन मार्गदर्शन

विषयसूची **पेज नं.**

समष्टिगत निर्देशन	
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका क्[याकलापहरू	१-३४
स्वास्थ्य निर्देशनालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	३५-७१
प्रादेशिक आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सालय कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरु	७२-९६
प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	९७-११४
प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ती ब्यवस्थापन केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	११५-१७१
प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	१७२-२३६
स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	२३७-२५९
प्रादेशिक अस्पताल अन्तर्गतका कृयाकलापहरू	२६०-२६६

समष्टिगत मार्गदर्शन

स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्वन्धित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता, मितब्ययीता र एकरूपताका लागि सहजीकरण गराउने उद्देश्यले देहाय बमोजिमको समष्टिगत मार्गदर्शन तयार गरिएको छ।

१. सम्बन्धित कार्यालयहरूले **वार्षि खरिद योजना**, वार्षिक कार्ययोजना तथा आवश्यकतानुसार गुरु योजना तयार पारी अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने छ ।
२. कार्यक्रम सम्पन्न भएपश्चात स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा उल्लेखित कार्यक्रम सम्बन्धी प्रतिवेदन पठाउनुपर्नेछ ।
३. कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा मितब्ययीता र उपलब्धीलाई विशेष ध्यान दिनुपर्ने छ ।
४. आर्थिक वर्ष २०८२/२०८३ को बजेट तथा कार्यक्रम खर्च गर्ने मार्गदर्शनलाइ पूर्णरूपमा पालन गर्नुपर्नेछ ।
५. कार्यक्रमहरुको नियमित रुपमा अनुगमन गरिने हुँदा प्रदेशतह अन्तर्गत प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाको तथ्याङ्कीय विवरण स्वास्थ्य ब्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा मासिक रुपमा प्रविष्ट गर्न-गराउनुपर्नेछ, साथै अन्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको मापदण्ड अनुसार तथ्याङ्कोप्रविष्टी तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ।
६. प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहमा पनि समयमै प्रतिवेदन तथा सूचना प्रवाहका लागि आवश्यक सहयोग,समन्वय तथा सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।
७. कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग तथा सहजीकरणका लागि संघीय र प्रदेशका कार्यक्रमसँग सम्बन्धित महाशाखा एवं निर्देशनालयसँग समन्वय गर्न सकिनेछ ।
८. स्थानीय तहहरुसँगको समन्वयमा सञ्चालन गर्नुपर्ने कार्यक्रम वा स्थानीय तहसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने कार्यक्रमहरुलाईप्राथमिकरण गरी योजनाबद्ध तथा समन्वयात्मक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
९. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि विनियोजित बजेट सम्बन्धमा यस निर्देशिकामा बाँडफाँडका आधार उल्लेख गरिएकोमा सोहि बमोजिम तथा बाँडफाँडका आधार उल्लेख नगरिएकोमा कार्यक्रम तथा क्रियाकलापको उद्देश्य र अपेक्षित लक्ष्य अनुरुप हुने गरी आवश्यक्ता तथा विद्यमान नियमानुसार बजेटको बाँडफाँड गरी कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।
१०. अत्यावश्यक औषधि तथा औषधीजन्य सामग्रीहरुको निरन्तर सुनिश्चितताका लागि आवश्यक समन्वयका साथै आन्तरिक श्रोत साधनको कुशल व्यवस्थापन मार्फत गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता तर्फ ध्यान दिनु पर्नेछ ।स्वीकृत कार्यक्रम तथा प्राप्त अख्तियारी अनुसारको निर्देशन र खर्च गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३,नियमावली २०६४,प्रदेश विनियोजन ऐन, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०७५, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका, प्रदेश भ्रमण खर्च नियमावली, आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन अनुरुप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
११. वैदेशिक सहायता समावेश भएको कार्यक्रमको हकमा आवश्यक्ता अनुसार सम्बन्धित निकायसँगको समन्वय तथा यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ।

१२. कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै समस्या हुन गएमा वा थप जानकारी आवश्यक भएमा कार्यक्रमसँग संबद्ध यस मन्त्रालय, अन्तर्गतका निर्देशनालयवा महाशाखासँग समन्वय गर्न सकिनेछ।
१३. तालिमहरु संचालन गर्दा यथासम्भव तालिम साइटमधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान तथा प्रादेशिक अस्पतालहरुमा समन्वय गरी संचालन गर्नु पर्ने छ ।
१४. तालिम सम्वन्धी विवरण र सहभागीहरु विवरण तोकिएको database मा अनिवार्यरुपमा राख्नु पर्ने छ ।
१५. एउटा कर्मचारीले नै पटक पटक तालिम लिने अवस्थालाई पूर्णतः निरुत्साहित गरी तालिम लिन वन्चित रहेकालाई अवसर सुनिश्चित गर्नु पर्ने छ ।

औषधि तथा औषधीजन्य सामग्रीखरिद सम्वन्धि कार्यक्रमहरूको समष्टिगत मार्गदर्शन

१. औषधि तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद गर्दा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त नहुने वा कम मात्रामा प्राप्त हुने तथा प्रदेश एवं स्थानीय तहमा बढि आवश्यक हुने औषधि तथा सामग्रीहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।स्थानीय तहका लागि आपुर्ति गरिने औषधीहरुको खरिद कार्यमा दोहोरोपना नहोस भनी स्थानीय तहहरुसँग आवश्यक समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
२. यस आ.व. मा खरिद गर्नुपर्ने औषधी, औजार, उपकरण तथा अन्य मालसमानको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, जनसंख्या बृद्धिदर, गत वर्षको नपुग परिमाण, रुग्णता दर, स्वास्थ्य संस्थाको माग, स्तरीय उपचार तालिका, हुन सक्ने महामारी तथा भैपरीका लागि चाहिने परिमाणको प्रक्षेपण, विरामी तथा बिरामीको दरका साथै खेर जाने दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ साथै प्रचलित कानुन बमोजिमउक्त रोग नियन्त्रणको लागि औषधी, औजार, उपकरणको सूची तथा आवश्यकता अनुसार बजेट बाडफाड गरि खरिद गर्नु पर्नेछ।
३. आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औधधि तथा औषधिजन्य सामग्री हरु प्रदेश अन्तर्गत का स्वास्थ्य संस्था हरुमा आवश्यक पर्ने हुदा सोहि अनुसार खरिद गरि वितरण गर्ने ब्यवास्था मिलाउनु पर्नेछ ।
४. खरिद गरिने औषधी, औजार, उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ ।औषधी खरिद गर्दा WHO-GMP Guideline/ National GMP guideline/ औषधि कुशल अभ्यास (दोस्रो संसोधन) संहिता, २०८२ बमोजिम प्रमाणीकरण गरिएको र औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्ने छ। औजार तथा उपकरण खरिद गर्दा ISO certified वा गुणस्तर कायम राख्न चाहिने अन्य आवश्यक मापदण्ड राखि खरिद गर्नु पर्ने छ।
५. अन्यत्र जे कुरा लेखिएको भएता पनि औषधि तथा औजार उपकरणहरुको स्पेसिफिकेसन तयार पार्दा धेरै भन्दा धेरै उत्पादनकर्ता वा बोलपत्रदाताहरु बीच प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी तयार पार्नु पर्नेछ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन

२. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Electronic Medical Record (EMR) प्रणाली

३ . खाध्य सुरक्षा र एकिकृत पोषण परियोजना (गर्भवती, सुताकेरी तथा बालबालिका)

४. स्वास्थ्य विज्ञहरुसँग सरोकारवालाहरुको अन्तरक्रिया तथा गोष्टी

५. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम" सन्चालन

६. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमशिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम

७. स्वास्थ्य सेवाहरुको अनुगमन तथा मुल्यंकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च

८. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

९. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम

१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरको लागि प्रोत्साहन भता

११. दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि स्वास्थ्य तथा जनसङख्या मन्त्रालयको भुमिका विषयक जनस्वास्थ्य विज्ञहरुसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

१२. स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

१३. प्रदेशस्तरीय मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माण

१४. स्वास्थ्य बिमा प्रवधनका लागि लक्षित समुह बिमा कार्यक्रम - (१)जनआन्दोलन शहिद परिवार, (२)मधेश आन्दोलनका शहिद परिवार, (३)कोभिडमा ज्यान गुमाएका स्वस्थ्यकर्मिहरुको परिवार, (४)पुर्णरुपमा अपाङ्ग वा अशक्त व्यक्तिका परिवार, (५) ५० वर्ष उमेर माथिका महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका

१५. स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि नियमावली निर्माण

१६. मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य सुधारका लागि आवश्यक निति, रणनिति एवमं निर्देशिका निर्माण

१७. स्वास्थ्यका प्राथामिक क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धानका लागि स्नातक र स्नातोक्तर अध्ययनरत १० विध्यार्थिलाई Research Grant

१८ .नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि पत्रकारको भुमिका बिषयक बहष पैरवी कार्यक्रम

१९. मन्त्रालयस्तर विभिन्न विषयक समिति, उपसमितिमा छलफल एवम बहुपक्षिय एवम बहुक्षेत्रिय समन्वय र सहकार्य

२०. M&E Technical Group को त्रैमासिक बैठक

२१. निजी अस्पताल तथा स्वास्थ् संस्थाहरुको अनुगमनको क्रममा संकलन गरिएका औषधी तथा औषधिजन्य बस्तुहरुको गुणस्तर परिक्षण तथा रिपोर्टिङ कार्य

२२. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्री ज्यूहुरको अगुवाईमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन, बैठक संचालन एवम व्यवस्थापन खर्च

२३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन

२४. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरुको संगठन संरचना (O and M Survey)

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन

परिचय	जीवनशैली परीवर्तनका लागी योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ्य जीवनको बारेमा जानकारी गराउन ,योगलाइ ब्यवहारमा ल्याउन प्रोत्साहित गर्न र योग/ध्यान को अभ्यास गराउने प्रयोजनका साथै योग/ध्यान शिविर संचालन, चिकित्सा सम्बद्ध योगको अभ्यास गरी स्वस्थ रहनको लागि दैनिक जीवनशैली र वानी व्यवहारका बारेमा बृहत छलफल गर्न यो कृयाकलाप राखिएको छ ।
उदेश्य	जीवनशैली र वानी व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ब्यवहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास भएको हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• योग सम्मेलनका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • आयुर्वेद क्षेत्रका विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक, प्यानल छलफल, घोषणापत्र जारी गर्ने लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सम्मेलनमा योग शिविर संचालन गरी योग शिक्षा तथा योगअभ्यास गराउने साथै आवश्यक्ता अनुसार आयुर्वेदिक औषधि वितरण गर्ने । • स्वास्थ्यकर्मीहरू तथा स्वयंसेवकहरू परिचालन गरी स्वस्थ जीवनशैली, योग शिक्षा लगायतका विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने।
बजेट बाँडफाँड	योग सम्मेलन संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार बाँडफाँड गरी पूर्व तयारी बैठक, आयुर्वेद औषधि तथा सामाग्री खरिद, स्रोत ब्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, व्यवस्थापन तथा दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	योग शिक्षा सम्वन्धी सन्दर्भ सामाग्रीहरू

२. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Electronic Medical Record (EMR) प्रणाली

परिचय	इलेक्ट्रनिक मेडिकल रेकर्ड (EMR) भनेको बिरामीको डिजिटल मेडिकल रेकर्ड हो, जसमा मेडिकल इतिहास, निदान, औषधि, प्रयोगशाला परीक्षणका नतिजाहरू र अन्य महत्वपूर्ण जानकारी हुन्छ। यसले स्वास्थ्यकर्मीलाई बिरामीको जानकारी सजिलै पहुँच गर्न, अद्यावधिक गर्न र अरू स्वास्थ्यकर्मीसँग साझेदारी गर्न मद्दत गर्छ, जसले गर्दा बिरामीको हेरचाहमा सुधार हुन्छ।
उदेश्य	इलेक्ट्रॉनिक मेडिकल रेकर्ड (EMR) प्रणालीको मुख्य उद्देश्यहरू बिरामीको हेरचाहको गुणस्तर, सुरक्षा, र दक्षता सुधार गर्ने, स्वास्थ्य सेवामा प्रयोग हुने कागजी प्रक्रियालाई विद्युतीयमा रूपान्तरण गरी स्वास्थ्य जानकारीमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्ने, स्वास्थ्य नीति निर्माणमा सहयोग गर्ने, र देशव्यापी स्वास्थ्य तथ्यांकको विश्लेषण गरी रोग नियन्त्रणका लागि रणनीति बनाउने हो।
अपेक्षित प्रतिफल	बिरामीको हेरचाहको गुणस्तर, सुरक्षा, र दक्षतामा सुधार हुने

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको एकीकृत विधुतीय चिकित्सा अभिलेख प्रणाली तथा व्यवस्थापन निर्देशिका,२०८१ लाई आधार मानि Electronic Medical Record (EMR) प्रणाली व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा प्रदायक संस्थासंग सम्झौता गरेर विद्यमान राष्ट्रिय स्वास्थ्य सूचना प्रणालीसंग interoperable हुने Electronic Medical Record (EMR) प्रणालीको software तैयार गरी अन्य आवश्यक भौतिक पुर्वाधारहरु सहित प्रादेशिक अस्पतालहरूलाई उपल्ब्ध गराउने
बजेट बाँडफाँड	Electronic Medical Record (EMR) प्रणाली संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा नियमावली २०६४ को अधिनमा रही
सन्दर्भ सामाग्री	एकीकृत विधुतीय चिकित्सा अभिलेख प्रणाली तथा व्यवस्थापन निर्देशिका,२०८१

३. खाध्य सुरक्षा र एकिकृत पोषण परियोजना (गर्भवती, सुताकेरी तथा बालबालिका)

परिचय	मधेश प्रदेशमा कुपोषण, सूक्ष्म पोषक तत्वको कमी, गर्भावस्थामा पोषणसम्बन्धी जोखिम, न्यून तौलका शिशु जन्म, र पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा वृद्धि अवरोध (Stunting), क्षीणता (Wasting) तथा कम तौल (Underweight) प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याका रूपमा विद्यमान छन्। यी समस्याहरू समाधान गर्न खाद्य सुरक्षा र एकीकृत पोषण परियोजना सञ्चालन गरी गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा ०—५ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको पोषण अवस्था सुधार गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य हो। यस परियोजनाले बहुक्षेत्रीय समन्वय, समुदायमा आधारित हस्तक्षेप र स्वास्थ्य सेवा प्रणालीसँग एकीकृत पोषण सेवा प्रवर्द्धन गर्दछ।
उदेश्य	समग्र उद्देश्यः मधेश प्रदेशमा गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा बालबालिकाको पोषण अवस्था सुधार गरी कुपोषण न्यूनीकरण गर्नु। विशेष उद्देश्यहरूः • गर्भवती र सुत्केरी महिलामा सन्तुलित आहार तथा पोषण व्यवहार प्रवर्द्धन गर्नु • ०—५ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकामा कुपोषणको पहिचान, रोकथाम तथा व्यवस्थापन गर्नु • स्थानीय स्तरमा खाद्य सुरक्षा र पोषणसम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्नु • बहुक्षेत्रीय पोषण सेवा (स्वास्थ्य, कृषि, शिक्षा, सामाजिक विकास) बीच समन्वय सुदृढ गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• गर्भवती र सुत्केरी महिलाको पोषण अवस्था सुधार • न्यून तौल र कुपोषित बालबालिकाको संख्या घट्नु • शिशु तथा बाल आहार (IYCF) अभ्यासमा सुधार • समुदायस्तरमा पोषणसम्बन्धी ज्ञान, दृष्टिकोण र व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन

	• पोषणसम्बन्धी सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको क्षमता अभिवृद्धि
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	**मुख्य कार्यान्वयन निकायः** • स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश /स्वास्थ्य निर्देशनालय • **समन्वयकारी निकायः** • स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • स्थानीय तह (नगरपालिका/गाउँपालिका) • स्वास्थ्य संस्था, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका (FCHV) **सहयोगी निकायः** • विकास साझेदार संस्था
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	यो कार्यक्रम संचालन गर्न मन्त्रालय आफै वा सेवा प्रदायक (स्थानीय गैर सरकारी संस्था) संस्था छनोट गरि निम्न प्रक्रिया द्वारा संचालन गर्न सकिने छ| **योजना तथा तयारी चरण** • प्रदेश तथा स्थानीय तहमा वार्षिक योजना निर्माण • लक्षित समुदाय र लाभग्राहीको पहिचान • सरोकारवालासँग समन्वय तथा अभिमुखीकरण **कार्यान्वयन चरण** • गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाका लागि पोषण शिक्षा तथा परामर्श • बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन (Growth Monitoring) • सूक्ष्म पोषक तत्व वितरण (Iron, Folic Acid, Vitamin A आदि) • कुपोषित बालबालिकाको CMAM/IMAM सेवामा सन्दर्भ • खाद्य विविधता, घरेलु बगैंचा र पोषणमैत्री अभ्यास प्रवर्द्धन **अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** • नियमित अनुगमन भ्रमण • मासिक/त्रैमासिक प्रगति समीक्षा • तथ्यांक संकलन, विश्लेषण तथा प्रतिवेदन
बजेट बाँडफाँड	बजेट बांडफांड गर्दा विशेष अनुदान सम्वन्धि स्वीकृत प्रस्तावका शर्तहरु लाई अनिवार्यरुपमा पालना गर्नु पर्ने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	• नेपालको बहुक्षेत्रीय पोषण योजना (MSNP) • राष्ट्रिय पोषण रणनीति तथा कार्ययोजना • सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात स्वास्थ्य निर्देशिका • शिशु तथा साना बालबालिकाको आहार (IYCF) मार्गदर्शन • WHO/UNICEF पोषणसम्बन्धी मार्गदर्शन दस्तावेज

४. स्वास्थ्य विज्ञहरुसँग सरोकारवालाहरुको अन्तरक्रिया तथा गोष्टी

परिचय	स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढीकरण, प्रमाणमा आधारित नीति निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्वास्थ्य विज्ञ, नीति निर्माता, कार्यान्वयन निकाय तथा अन्य सरोकारवालाबीच नियमित संवाद र अनुभव आदानप्रदान अत्यन्त आवश्यक हुन्छ। यस उद्देश्यका लागि मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य विज्ञहरूसँग सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया तथा गोष्ठी कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रदेशको स्वास्थ्य अवस्था, प्राथमिकता, चुनौती तथा समाधानका उपायहरूबारे साझा बुझाइ विकास गरिनेछ।
उदेश्य	**मुख्य उद्देश्यः** स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञ तथा सरोकारवालाबीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गरी मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य नीति, कार्यक्रम तथा सेवा प्रवाह सुधार गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरूः** • प्रदेशको स्वास्थ्य अवस्था, समस्या र प्राथमिकतामाथि वैज्ञानिक छलफल गर्नु • स्वास्थ्य नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम सुधारका लागि विज्ञ सुझाव संकलन गर्नु • बहुक्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय समन्वय सुदृढ गर्नु • नवीन अभ्यास, अनुसन्धान निष्कर्ष र अनुभव आदानप्रदान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य नीति तथा कार्यक्रम सुधारका लागि ठोस सिफारिसहरू प्राप्त हुनु • स्वास्थ्य विज्ञ र सरोकारवालाबीच समन्वय र सहकार्य सुदृढ हुनु • प्रमाणमा आधारित निर्णय प्रक्रियामा सहयोग पुग्नु • प्रदेशस्तरीय स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता अभिवृद्धि हुनु • गोष्ठी प्रतिवेदन तथा कार्ययोजना तयार हुनु
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**तयारी चरण** • अन्तरक्रिया/गोष्ठीको विषयवस्तु र उद्देश्य निर्धारण • विज्ञ तथा सरोकारवालाको पहिचान र निमन्त्रणा • कार्यक्रम कार्यसूची (Agenda) तथा अवधारणा पत्र तयारी **सञ्चालन चरण** • उद्घाटन सत्र • विषयगत प्रस्तुतीकरण • समूहगत छलफल तथा खुला बहस • सिफारिस संकलन तथा प्राथमिकता निर्धारण **समापन तथा फलोअप चरण** • निष्कर्ष तथा सिफारिस प्रस्तुतीकरण • गोष्ठी प्रतिवेदन तयारी र वितरण • सिफारिस कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा समन्वय

बजेट बाँडफाँड	स्वास्थ्य विज्ञहरूसँग सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया तथा गोष्ठी संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार कार्यक्रम तयारी तथा समन्वय — १०%, विज्ञ तथा सहभागी यात्रा/बसोबास/भत्ता — ३०%, गोष्ठी स्थल, सामग्री तथा व्यवस्थापन — २५%, प्रतिवेदन लेखन, मुद्रण तथा प्रसार — १५%, प्रशासनिक तथा विविध खर्च — २०% बाँडफाँड गरी खर्च गर्ने । (बजेट कार्यक्रमको आकार र अवधि अनुसार समायोजन गर्न सकिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• मधेश प्रदेश स्वास्थ्य नीति तथा रणनीति • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, ऐन तथा निर्देशिका • WHO तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय स्वास्थ्य मार्गदर्शन • स्वास्थ्य अनुसन्धान तथा तथ्यांक (HMIS, NDHS आदि) • प्रदेशस्तरीय स्वास्थ्य कार्यक्रम तथा प्रगति प्रतिवेदन

५. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम" सन्चालन

परिचय	मधेश प्रदेशका ग्रामीण, विपन्न, दलित, अपाङ्गता भएका, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा दीर्घरोगी नागरिकहरू भौगोलिक, आर्थिक तथा सामाजिक कारणले स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न कठिनाइ भोगिरहेका छन्। यस अवस्थालाई सम्बोधन गर्न "मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम" सञ्चालन गरी घरदैलोमै आधारभूत तथा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पुर्‍याई समान पहुँच, समयमै उपचार र जनस्वास्थ्य सूचक सुधार गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य हो।
उदेश्य	**मुख्य उद्देश्यः** मधेश प्रदेशका लक्षित समुदायलाई घरदैलोमै गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरी स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र उपयोग वृद्धि गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरूः** • घरमै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरी उपचारमा हुने ढिलाइ घटाउनु • गर्भवती, सुत्केरी, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र दीर्घरोगीको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नु • प्रारम्भिक पहिचान, परामर्श तथा सन्दर्भ प्रणाली सुदृढ गर्नु • स्वास्थ्य सचेतना तथा निवारक स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धन गर्नुजनताको घरदैलोमै स्वास्थ्यसेवा पुर्‍याउने
अपेक्षित प्रतिफल	• घरदैलो स्वास्थ्य सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या वृद्धि • रोगको प्रारम्भिक पहिचान र समयमै उपचार • मातृ, नवजात तथा बाल स्वास्थ्य सूचकमा सुधार • स्वास्थ्य संस्थामा अनावश्यक भीड घट्नु • समुदायमा स्वास्थ्यसम्बन्धी ज्ञान र व्यवहारमा सुधार

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**समन्वयकारी निकायः** स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश स्थानीय तह (गाउँपालिका) **कार्यान्वयन तहः** स्वास्थ्य संस्था स्वास्थ्यकर्मी टोली (डाक्टर, नर्स, HA) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका (FCHV) **सहयोगी निकायः** स्थानीय समुदाय, नागरिक समाज विकास साझेदार तथा गैरसरकारी संस्थास्वास्थ्य **योजना तथा तयारी चरण** • लक्षित गाउँपालिका/ बस्ती तथा लाभग्राही पहिचान • स्थानीय तहसँग समन्वय तथा कार्यतालिका निर्धारण • स्वास्थ्यकर्मी टोली छनोट / गठन र अभिमुखीकरण **सेवा प्रवाह चरण** • घरदैलो स्वास्थ्य परीक्षण (BP, सुगर, तापक्रम, BMI आदि) • मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य सेवा (ANC/PNC परामर्श) • सामान्य रोगको उपचार तथा औषधि वितरण • पोषण, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य शिक्षा • जनतालाई स्वास्थ्य बीमामा सहभागिताका लागि जानकारीर प्रोत्साहन • आवश्यक परेमा स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण **अनुगमन तथा प्रतिवेदन चरण** • सेवा प्रवाहको नियमित अनुगमन • तथ्यांक संकलन (HMIS) • मासिक/त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्यकर्मी तथा सेवा टोली परिचालन — ४०%, औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्री — २५%, यातायात, भ्रमण तथा रसद — १५%,अनुगमन, प्रतिवेदन तथा तथ्यांक व्यवस्थापन — १०%,प्रशासनिक तथा व्यवस्थापन खर्च — १०% बाँडफाँड गरी सामग्री, पारिश्रमिक, यातायात खर्च, होडिङ्ग बोर्ड, तालिम, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने। (कार्यक्रमको क्षेत्र, अवधि र जनसंख्याका आधारमा बजेट परिमार्जन गर्न सकिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य कार्यक्रम निर्देशिकाको मस्यौदा तथा अन्य सन्दर्भ सामग्रीको प्रयोग

६. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमशिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेशमा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य तथा जनसंख्या सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन, प्रगति समीक्षा, समस्या पहिचान तथा सुधारात्मक उपाय अवलम्बन गर्न नियमित अन्तरक्रिया अत्यन्त आवश्यक छ। यस सन्दर्भमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश द्वारा वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमासिक रूपमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गरी संघ, प्रदेश, स्थानीय तह तथा विकास साझेदारबीच समन्वय, अनुभव आदान—प्रदान र प्रमाणमा आधारित निर्णय प्रक्रियालाई सुदृढ गरिनेछ।
उदेश्य	स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको नियमित समीक्षा तथा सरोकारवालाबीच समन्वय अभिवृद्धि गरी मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य सेवा प्रणाली सुदृढ गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको प्रगति तथा कार्यसम्पादनमा सुधार • स्पष्ट समस्या पहिचान र समाधानका लागि कार्ययोजना तयार हुनु • सरोकारवालाबीच सहकार्य र समन्वय सुदृढ हुनु • गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा सुधार • अन्तरक्रिया प्रतिवेदन तथा सिफारिस तयार हुनु
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
सचालन प्रकृया	**तयारी चरण** • अन्तरक्रिया कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेन्डर तयार • विषयवस्तु तथा कार्यक्रम कार्यसूची निर्धारण • प्रगति तथ्यांक तथा प्रस्तुतीकरण तयारी • सरोकारवालालाई निमन्त्रणा **सञ्चालन चरण** • कार्यक्रम उद्घाटन • विषयगत प्रस्तुतीकरण (वार्षिक/अर्धवार्षिक/त्रैमासिक) • खुला छलफल, समूहगत बहस • समस्या, सिकाइ तथा सुधारात्मक उपाय पहिचान **निष्कर्ष तथा फलोअप चरण** • सिफारिस र कार्ययोजना तयारी • अन्तरक्रिया प्रतिवेदन तयार तथा वितरण • सिफारिस कार्यान्वयनको अनुगमन
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीङ लगायतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्वन्धित नीतिगत दस्तावेजहरू ।

७. स्वास्थ्य सेवाहरुको अनुगमन तथा मुल्यंकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च

परिचय	स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर, पहुँच, प्रभावकारिता र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन (Monitoring & Evaluation – M&E) अपरिहार्य हुन्छ। साथै, नीति निर्देशन, प्रगति समीक्षा, समस्या समाधान र सुधारात्मक निर्णयका लागि विभिन्न स्वास्थ्यसम्बन्धी समितिहरूको नियमित बैठक आवश्यक पर्दछ। यस कार्यक्रममार्फत मधेश प्रदेशमा सञ्चालन भइरहेका स्वास्थ्य सेवाहरूको प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दै सम्बन्धित समिति बैठकहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन खर्च व्यवस्थित रूपमा व्यहोर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
उदेश्य	मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा समिति बैठकलाई सुदृढ बनाउनु
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको गुणस्तरमा सुधार • समयमै समस्या पहिचान र समाधान • समिति बैठकमार्फत प्रभावकारी निर्णय तथा निर्देशन • अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार हुनु • स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको कार्यसम्पादनमा सुधार
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
संचालन प्रक्रिया	**योजना तथा तयारी चरण** • वार्षिक/त्रैमासिक अनुगमन तथा बैठक योजना तयार • अनुगमन सूचक र कार्यविधि निर्धारण • समिति सदस्य तथा सरोकारवालाको पहिचान **अनुगमन तथा मूल्याङ्कन चरण** • स्वास्थ्य संस्था तथा सेवा स्थलको फिल्ड अनुगमन • सेवा गुणस्तर, तथ्यांक र अभिलेखको समीक्षा • लाभग्राही तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग अन्तरक्रिया **समिति बैठक सञ्चालन चरण** • अनुगमन नतिजामाथि समिति बैठक आयोजना • समस्या, सिकाइ र सिफारिसमाथि छलफल • निर्णय तथा निर्देशन अभिलेखीकरण **प्रतिवेदन तथा फलोअप चरण** • अनुगमन तथा बैठक प्रतिवेदन तयार • सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन पेश • निर्णय कार्यान्वयनको फलोअप अनुगमन
बजेट बाँडफाड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार वजेट बाँडफाँड गर्ने।

सन्दर्भ सामाग्री	• स्वास्थ्य तथा जनसंख्या अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यसमूह (Technical Working Group)को TOR • प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, • HMIS तथा M&E Framework • WHO तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय स्वास्थ्य मार्गदर्शन

८. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरुको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने नया अस्पतालहरुको सेवा सुचारु गर्न राखिएको छ ।
उदेश्य	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका नया अस्पतालहरुको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका पोखरिया अस्पताल, डुमरिया अस्पताल, भारदह अस्पताल एवम् आमा तथा बाल अस्पताल, धनकौलमा स्वास्थ्य सेवा सुचारु हनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	चार वटा उपरोक्त अस्पतालहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बांडफांड गरी अस्पतालहरुलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	अस्पतालहरुको हस्तान्तरण सम्वन्धी निर्णय

९. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम

परिचय	प्रदेशमा आयुर्वेद सेवाको पहुँच र प्रचार प्रसारका साथै आयुर्वेद संस्थाको स्वास्थ्य बिमामा आबद्धताको आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने विषयको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न र आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधिको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	आयुर्वेद सेवा प्रति जनताको सचेतना, प्रचार प्रसार एवम् आयुर्वेद विशेष सेवाको पहुँच बढाउन का साथै पंचकर्म, शल्यकर्म (Anorectal Diseases Treatment program) तथा योग ध्यान शिविर सेवा

	संचालन गर्ने, आयुर्वेद सेवाको स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत समन्वयको लागि अध्ययन गर्ने तथा आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधि गर्ने ।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. पंचकर्म, शल्यकर्म तथा योग ध्यान शिविर सेवा संचालनको लागि प्रत्येक जिल्लाका आयुर्वेद चिकित्सक, स्वाथ्यकर्मीहरुलाई अभिमुखीकरण गराउने २. प्रत्येक जिल्लमा शल्यकर्म शिविर (Anorectal Diseases Treatment camp) संचालन गर्ने ३. प्रत्येक जिल्लमा पंचकर्म सेवा सहितको विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने। ४. स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । ५. आयुर्वेद जनशक्तिहरुको क्षमता अविवृधिको लागि पंचकर्म, शल्यकर्म तथा योग ध्यानसम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
बजेटबाँडफाँट	प्रत्येक जिल्लमा आयुर्वेद चिकित्सक, स्वाथ्यकर्मीहरुलाई (जिल्लाका आयुर्वेद चिकित्सालय) अभिमुखीकरणका लागि रु. १ लाख एवम् शिविर सेवा संचालनको लागि २ लाखको दरले (६० प्रतिशत रकम औषधि खरीदको लागि) सुनिश्चित गर्ने। कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने । औषधि खरीद प्रक्रिया प्रचलित सार्बजनिक खरीद ऐन/ नियम अनुसार औषधि व्यवस्था विभागमा दर्ता भएका GMP certified कम्पनीको उत्पादन सुनिश्चित गर्ने । स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने प्रयोजनको लागि रु. १ लाखको कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने ।
प्रतिवेदनप्रणाली	कार्यक्रम संचालनको प्रतिवेदन/ र मूल्यांकन मन्त्रालयले तोकेको अनुगमन समितिले गर्ने

१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरको लागि प्रोत्साहन भता

परिचय	प्रदेशभित्रका राजमार्ग देखि टाढा बिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सकहरु न्यून संख्यामा भएकोले प्रादेशिक अस्पतालमा रहेका चिकित्सक तथा स्वस्थ्यकर्मिहरुलाई निश्चित प्रोत्साहन भत्ता लगायतको सुविधा प्रदान गरी सदर मुकामदेखि टाढा अति बिकट स्थानमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई टिकाई राखी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको हो।
उदेश्य	प्रदेश भित्रका राजमार्ग देखि टाढा अतिबिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु टिकाईराखी सेवा निरन्तर प्रवाह हुने।

अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश भित्रका राजमार्ग देखि टाढा अति बिकट स्थानहरुमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु टिकाई राखी स्वास्थ्यसंस्थाहरुवाट निरन्तर र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदान हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका बनाई, तोकेको खर्च क्षेत्रअनुसार संचालनगरिने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू.६५०००० विनियोजन गरिएकोछ। कार्यक्रम संचालनका लागि प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका अनुसार रकमको परिधिभित्र खर्च गरिनेछ।
सन्दर्भ सामाग्री	निर्देशिका तथा कार्यविधी

११. दिगो विकास लक्ष्य प्रासिका लागि स्वास्थ्य तथा जनसङख्या मन्त्रालयको भुमिका विषयक जनस्वास्थ्य विज्ञहरुसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम

परिचय	दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals) ले सन् २०३० सम्म समावेशी, न्यायपूर्ण र दिगो विकास हासिल गर्ने विश्वव्यापी प्रतिबद्धता गरेको छ। SDGs का १७ लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ३ (सर्वसुलभ, गुणस्तरीय स्वास्थ्य तथा कल्याण) प्रत्यक्ष रूपमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसँग सम्बन्धित रहेको छ भने गरिबी न्यूनीकरण, पोषण, लैङ्गिक समानता, स्वच्छ पानी तथा सरसफाइ, जलवायु परिवर्तनलगायत अन्य लक्ष्यहरूसँग पनि स्वास्थ्य क्षेत्र गहिरो रूपमा अन्तरसम्बन्धित छ। मधेश प्रदेशमा मातृ, नवजात तथा शिशु मृत्युदर, कुपोषण, सरुवा तथा नसर्ने रोग, स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र गुणस्तरजस्ता चुनौतीहरू विद्यमान छन्। यी चुनौतीहरू समाधान गर्दै SDGs हासिल गर्न स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशको नीतिगत नेतृत्व, बहुक्षेत्रीय समन्वय र प्रमाणमा आधारित योजना निर्माण अत्यावश्यक छ। यस सन्दर्भमा जनस्वास्थ्य विज्ञहरूसँग अन्तरक्रिया गरी मन्त्रालयको भूमिका, उपलब्धि, चुनौती तथा भावी रणनीतिबारे छलफल गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
उदेश्य	**मुख्य उद्देश्य** दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले जनस्वास्थ्य विज्ञहरूसँग नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित अन्तरक्रिया गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरू**

	• SDGs विशेषत(लक्ष्य ३) तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित अन्य लक्ष्यहरूमा मधेश प्रदेशको भूमिका स्पष्ट गर्नु • प्रदेशस्तरमा स्वास्थ्य क्षेत्रका उपलब्धि, चुनौती र सुधारका क्षेत्र पहिचान गर्नु • जनस्वास्थ्य विज्ञहरूबाट प्रमाणमा आधारित सुझाव तथा रणनीतिक सिफारिस संकलन गर्नु • बहुक्षेत्रीय समन्वय (अन्य मन्त्रालय, स्थानीय तह, विकास साझेदार) सुदृढ गर्ने उपाय पहिचान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• SDGs प्राप्तिमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशको स्पष्ट भूमिका र प्रतिबद्धता परिभाषित • जनस्वास्थ्य विज्ञहरूबाट प्राप्त नीति तथा कार्यक्रमगत सिफारिसहरूको संकलन • प्रदेश स्वास्थ्य नीति, योजना तथा कार्यक्रम सुधारका लागि सुझाव प्रतिवेदन तयार • प्रदेश, स्थानीय तह तथा विकास साझेदारबीच समन्वय सुदृढ हुने
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**कार्यक्रम तयारी** • विषय, उद्देश्य र अपेक्षित प्रतिफल निर्धारण। • जनस्वास्थ्य विज्ञ, नीति निर्माता र सरोकारवालाको सूची तयार। • कार्यक्रमको मिति, स्थान र एजेन्डा तय। **सहभागी छनोट** • जनस्वास्थ्य विज्ञ • पूर्व/वर्तमान नीति निर्माता • शैक्षिक तथा अनुसन्धान संस्था प्रतिनिधि • विकास साझेदार संस्था **अन्तरक्रिया सञ्चालन** • SDGs र स्वास्थ्य मन्त्रालयको भूमिका सम्बन्धी कार्यपत्र प्रस्तुति। • समूह छलफल (Group Discussion) / खुला अन्तरक्रिया। • प्रमुख चुनौती, अवसर र समाधानका उपायहरू संकलन।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीङ लगायतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने । (विस्तृत बजेट कार्यक्रम अवधि, सहभागी संख्या र स्थानअनुसार तय गरिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• संयुक्त राष्ट्रसंघको दिगो विकास लक्ष्य (SDGs) रूपरेखा • नेपालको राष्ट्रिय SDGs स्थिति प्रतिवेदन • मधेश प्रदेशको आवधिक योजना

	• राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, जनस्वास्थ्य ऐन तथा सम्बन्धित रणनीतिहरू • WHO तथा अन्य विकास साझेदारका स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रतिवेदनहरू

१२. स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

परिचय	स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम नेपाल सरकारको एक महत्वपूर्ण सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम हो, जसको उद्देश्य नागरिकलाई आर्थिक जोखिमबाट जोगाउँदै सर्वसुलभ, गुणस्तरीय र निरन्तर स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्नु हो। मधेश प्रदेशमा गरिबी, असमानता, जनघनत्व, सिमान्तकृत तथा पिछडिएका समुदायको बाहुल्यताका कारण स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र वित्तीय सुरक्षा चुनौतीपूर्ण रहेको छ। यस सन्दर्भमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्दै बीमा दायरा विस्तार, सेवा उपयोग वृद्धि, सेवा प्रदायक संस्थाको सुदृढीकरण तथा सुशासन कायम गर्न स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ। यही आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै यो निर्देशिका तयार गरिएको हो।
उदेश्य	**समग्र उद्देश्य** मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र दिगो रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरूः** • स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा जनसहभागिता तथा नामांकन (Enrolment) वृद्धि गर्नु • बीमित नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्नु • सेवा प्रदायक संस्थाको क्षमता विकास तथा अनुगमन सुदृढ गर्नु • बीमा कार्यक्रम सञ्चालनमा पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र सुशासन प्रवर्द्धन गर्नु • संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय मजबुत बनाउनु
अपेक्षित प्रतिफल	• मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आवद्ध जनसंख्या वृद्धि • स्वास्थ्य सेवाको उपयोग दरमा वृद्धि तथा Out-of-Pocket खर्चमा कमी • सेवा प्रदायक संस्थाबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाह सुनिश्चित • बीमा दाबी व्यवस्थापन प्रणाली प्रभावकारी र समयमै सञ्चालन • स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमप्रति जनविश्वास अभिवृद्धि
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**योजना तथा समन्वय** • प्रदेशस्तरीय वार्षिक कार्ययोजना तयार • स्वास्थ्य बीमा बोर्ड र स्थानीय तहसँग समन्वय • नामांकन तथा दायरा विस्तार

	• सामुदयामा जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन • घरदैलो अभियान, सूचना,शिक्षा,सञ्चार (IEC) गतिविधि • लक्षित समूह (गरिब, दलित, विपन्न, असहाय) पहिचान • सेवा प्रदायक व्यवस्थापन • सेवा प्रदायक संस्थाको छनोट, सम्झौता तथा क्षमता विकास • न्यूनतम सेवा मापदण्डको पालना • सेवा उपयोग तथा दाबी व्यवस्थापन • बीमितद्वारा सेवा उपयोग • दाबी संकलन, परीक्षण तथा भुक्तानी प्रक्रिया • अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन • नियमित अनुगमन र सुपरिवेक्षण • त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
बजेट बाँडफाँड	स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार कार्यक्रम अभिमुखीकरण तथा तालिम तथा समुदाय सचेतना सुचना प्रबाह सामग्री बितरण ,अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन तथा व्यवस्थापन खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (विस्तृत बजेट प्रदेश वार्षिक कार्यक्रम तथा स्वीकृत योजनाअनुसार निर्धारण गरिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• स्वास्थ्य बीमा ऐन, २०७४ तथा नियमावली • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ • स्वास्थ्य बीमा बोर्डका निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू • मधेश प्रदेश स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति तथा आवधिक योजना • WHO तथा अन्य विकास साझेदारका Universal Health Coverage (UHC) सम्बन्धी प्रतिवेदनहरू

१३. प्रदेशस्तरीय मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माण

परिचय	मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक कल्याण समग्र स्वास्थ्यको अभिन्न अङ्ग हो र दिगो विकास लक्ष्य (SDGs) अन्तर्गत लक्ष्य ३ (स्वस्थ जीवन र सबैका लागि कल्याण) सँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित छ। मधेश प्रदेशमा गरिबी, बेरोजगारी, लैङ्गिक हिंसा, आप्रवासन, प्राकृतिक विपद्, सामाजिक विभेद तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको कमीका कारण मानसिक स्वास्थ्य समस्या र मनोसामाजिक तनाव बढ्दो क्रममा रहेको छ।

	हालसम्म मानसिक स्वास्थ्य सेवाहरू सीमित, छरिएका र पर्याप्त नीतिगत मार्गदर्शनको अभावमा सञ्चालन हुँदै आएका छन्। यस सन्दर्भमा, प्रदेशस्तरमा मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सेवाको स्पष्ट दिशा, प्राथमिकता, रणनीति र कार्यान्वयन ढाँचा तय गर्न प्रदेशस्तरीय मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माण गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
उदेश्य	**समग्र उद्देश्यः** मधेश प्रदेशमा मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सेवाको पहुँच, गुणस्तर र दिगोपन सुनिश्चित गर्न प्रदेशस्तरीय रणनीति तथा कार्ययोजना तयार गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरूः** • मधेश प्रदेशको मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक अवस्थाको अवस्था विश्लेषण गर्नु • मानसिक स्वास्थ्य सेवाका प्राथमिकता, लक्ष्य र रणनीति निर्धारण गर्नु • स्वास्थ्य प्रणालीमा मानसिक स्वास्थ्यलाई एकीकृत गर्ने कार्ययोजना तयार गर्नु • बहुक्षेत्रीय समन्वय तथा साझेदारीको ढाँचा विकास गर्नु • संवेदनशील तथा जोखिम समूहका लागि लक्षित हस्तक्षेप पहिचान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• मधेश प्रदेशका लागि स्वीकृत मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति • रणनीतिसँग आबद्ध समयबद्ध र लागत अनुमानसहितको कार्ययोजना • मानसिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार र सुदृढीकरणका लागि स्पष्ट मार्गदर्शन • प्रदेश र स्थानीय तहका कार्यक्रमबीच समन्वय सुदृढ हुने • मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षमता वृद्धि
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश **समन्वय/सहयोगी निकायहरू** • स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश • प्रदेश नीति तथा योजना आयोग • स्थानीय तहहरू • मानसिक स्वास्थ्य विज्ञ, शैक्षिक संस्था • WHO, UNICEF तथा अन्य विकास साझेदार • CMC-Nepal/TPO नेपाल
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• कार्यदल (Task Force) तथा प्राविधिक समिति गठन • उपलब्ध नीति, ऐन, रणनीति तथा तथ्याङ्कको समीक्षा • अवस्था विश्लेषण तथा परामर्श • प्रदेशस्तरीय अवस्था विश्लेषण (Situational Analysis) • सरोकारवालासँग परामर्श तथा अन्तरक्रिया • रणनीति तथा कार्ययोजना मस्यौदा तयारी • दृष्टि, लक्ष्य, रणनीतिक क्षेत्र र हस्तक्षेप पहिचान

	• कार्ययोजना, सूचक, समयसीमा र लागत अनुमान • समीक्षा, प्रमाणीकरण तथा स्वीकृति • मस्यौदा रणनीति/कार्ययोजनाको प्राविधिक तथा नीतिगत समीक्षा • प्रदेश सरकारबाट स्वीकृति • प्रसार तथा कार्यान्वयन तयारी • रणनीति तथा कार्ययोजना प्रसार • कार्यान्वयनका लागि मार्गदर्शन र अभिमुखीकरण
बजेट बाँडफाँड	प्रदेशस्तरीय मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माणका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार कार्यक्रम अभिमुखीकरण तथा कार्यदल/प्राविधिक समितिको बैठक खर्च, अवस्था विश्लेषण तथा अध्ययन खर्च, परामर्श तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम खर्च, मस्यौदा तयारी, समीक्षा तथा प्रमाणीकरण खर्च, छपाइ तथा प्रसार खर्च, व्यवस्थापन खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (विस्तृत बजेट प्रदेश वार्षिक कार्यक्रम तथा स्वीकृत योजनाअनुसार निर्धारण गरिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• राष्ट्रिय मानसिक स्वास्थ्य नीति, २०७६ • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति • मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका • WHO को Mental Health Action Plan • मधेश प्रदेशको आवधिक योजना तथा स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति • SDGs लक्ष्य ३ सम्बन्धी दस्तावेजहरू

१४. स्वास्थ्य बिमा प्रवधनका लागि लक्षित समुह बिमा कार्यक्रम - (१)जनआन्दोलन शहिद परिवार, (२)मधेश आन्दोलनका शहिद परिवार, (३)कोभिडमा ज्यान गुमाएका स्वस्थ्यकर्मिहरुको परिवार, (४)पुर्णरुपमा अपाङ्ग वा अशक्त व्यक्तिका परिवार, (५) ५० वर्ष उमेर माथिका महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका

परिचय	स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवाको उच्च लागतबाट जोगाउने र सर्वसुलभ, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने महत्वपूर्ण सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम हो। मधेश प्रदेशमा ऐतिहासिक रूपमा योगदान पुऱ्याएका शहिद परिवार, कोभिड–१९ महामारीका क्रममा सेवा प्रदान गर्दै ज्यान गुमाएका स्वास्थ्यकर्मीका परिवार, पूर्ण रूपमा अपाङ्ग वा अशक्त व्यक्तिका परिवार तथा लामो समयदेखि समुदायमा सेवा गर्दै आएका ५० वर्ष माथिका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका (FCHVs) जस्ता समूहहरू सामाजिक, आर्थिक तथा स्वास्थ्य जोखिममा रहेका छन्।

	यी लक्षित समूहहरूको सम्मान, संरक्षण तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा विशेष सहुलियतसहित आवद्ध गराउने उद्देश्यले यो लक्षित समूह बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न यो निर्देशिका तयार गरिएको हो।
उदेश्य	**समग्र उद्देश्य** मधेश प्रदेशका लक्षित संवेदनशील समूहहरूलाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा समेटी आर्थिक जोखिम न्यूनीकरण गर्दै स्वास्थ्य सेवामा समान र दिगो पहुँच सुनिश्चित गर्नु। **विशेष उद्देश्यहरू** • लक्षित समूहहरूको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा पूर्ण नामांकन सुनिश्चित गर्नु • बीमा शुल्कमा सहुलियत/पूणर् अनुदानमार्फत सामाजिक सुरक्षा प्रवर्द्धन गर्नु • स्वास्थ्य सेवाको उपयोग दर वृद्धि गर्नु • स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमप्रति जनविश्वास र स्वीकार्यता अभिवृद्धि गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• लक्षित समूहका परिवारहरू १०० प्रतिशत स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आवद्ध • लक्षित समूहबीच स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपयोगमा सुधार • Out-of-Pocket खर्चमा उल्लेखनीय कमी • सामाजिक न्याय र समावेशी स्वास्थ्य प्रणाली प्रवर्द्धन • स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको दिगोपनमा योगदान
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	**मुख्य कार्यान्वयन निकाय** स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश **समन्वय/सहयोगी निकायहरू** • स्वास्थ्य बीमा बोर्ड • स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश • स्थानीय तहहरू • सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरू
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• नामांकन (Enrolment) प्रक्रिया • स्वास्थ्य बीमा बोर्डको प्रणालीमार्फत नामांकन • बीमा शुल्क प्रदेश सरकारद्वारा अनुदान/व्यहोर्ने • सूचना तथा अभिमुखीकरण • लक्षित समूहलाई बीमा लाभ, प्रक्रिया र सेवा प्रदायकबारे जानकारी • स्थानीय तह तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट सहजीकरण • बीमित परिवारद्वारा सेवा उपयोग • अनुगमन तथा प्रतिवेदन • नियमित अनुगमन तथा प्रगति प्रतिवेदन

बजेट बाँडफाँड	यसको लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यक्ता अनुसार स्वास्थ्य बीमा शुल्क (लक्षित समूहअनुसार), नामांकन तथा व्यवस्थापन खर्च, सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार (IEC) खर्च, अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा प्रतिवेदन खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (विस्तृत बजेट लक्षित समूह संख्या र स्वास्थ्य बीमा बोर्डको वार्षिक दरअनुसार निर्धारण गरिनेछ।)
सन्दर्भ सामाग्री	• स्वास्थ्य बीमा ऐन, २०७४ तथा नियमावली • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति • स्वास्थ्य बीमा बोर्डका निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम • मधेश प्रदेशको आवधिक योजना • WHO को Universal Health Coverage (UHC) सम्बन्धी दस्तावेजहरू

१५. स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि नियमावली निर्माण

परिचय	नेपालको संविधानद्वारा प्रत्याभूत गरिएको स्वास्थ्यलाई मौलिक हकको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ तथा प्रदेश खोप ऐन, २०७९ लागू गरिएको छ। मधेश प्रदेशमा सुरक्षित, गुणस्तरीय, सर्वसुलभ तथा समावेशी स्वास्थ्य सेवा र खोप सेवाको प्रभावकारी प्रवाहका लागि यी ऐनहरूको व्यावहारिक कार्यान्वयन, स्पष्ट भूमिका, समन्वय र उत्तरदायित्व आवश्यक रहेको छ। यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य सेवा ऐन र प्रदेश खोप ऐनको एकरूप, प्रभावकारी र नतिजामूलक कार्यान्वयनका लागि मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ।
उदेश्य	यस निर्देशिकाका मुख्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्: • स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ को प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नु • प्रदेश तथा स्थानीय तहमा स्वास्थ्य तथा खोप सेवाको पहुँच, गुणस्तर र समानता वृद्धि गर्नु • सेवा प्रदायक निकायबीच स्पष्ट भूमिका र जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु • खोप कार्यक्रमलाई नियमित, सुरक्षित र दिगो बनाउनु • अनुगमन, मूल्याङ्कन र उत्तरदायित्व प्रणाली सुदृढ गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	यस निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट देहायका प्रतिफलहरू अपेक्षित छन्: • नागरिकले गुणस्तरीय र निःशुल्क/सहुलियत स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने • खोप सेवा पहुँचमा वृद्धि र खोपबाट बच्न सकिने रोगमा कमी • स्वास्थ्य सेवा र खोप कार्यक्रममा दोहोरोपन र असमन्वय न्यूनीकरण • प्रदेश र स्थानीय तहबीच स्पष्ट कार्य विभाजन • स्वास्थ्य सूचकाङ्कमा सुधार)मातृ, नवजात, बाल मृत्यु दर घट्ने(

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	✓ स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ मस्यौदा लेखन प्रकियामा प्रत्यक्ष संलग्न व्यक्ति संस्था, जन स्वास्थ्य विज्ञ र सरोकारवालाहरुको वैठक बाट नियमावलीको पहिलो मस्यौदा तयार गर्ने । ✓ मधेश प्रदेशका ८ वटै जिल्लाका जिल्ला सदरमुकाममा स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ मस्यौदा लेखन प्रकियामा प्रत्यक्ष संलग्न व्यक्ति संस्था, जन स्वास्थ्य विज्ञ र अन्य सरोकारवालाहरुको वैठक/भेला स्वास्थ्य कार्यालयको समन्वयमा मन्त्रालयले आयोजना गरि मस्यौदा माथि राय सुझाव संकलन गर्ने । ✓ संकलित राय सुझाव माथि छलफल गरि मस्यौदालाई अन्तिम रुप दिन आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ मस्यौदा लेखन प्रकियामा प्रत्यक्ष संलग्न व्यक्ति संस्था, जन स्वास्थ्य विज्ञ र अन्य सरोकारवालाहरुको वैठक बोलाइ मस्यौदा लाई अन्यिम रुप दिनुपर्ने छ । ✓ आवश्यकता अनुसार परामर्श दाता सङ्घीय स्वास्थ्य सेवा विभाग बाट बोलाउन सक्नेछ । ✓ अन्तिम मस्यौदाको भाषागत शुद्धीकरणको लागि संबन्धित भाषा विद संग परामर्श लिन सक्नेछ । **स्वास्थ्य सेवा ऐन कार्यान्वयन प्रक्रिया** • स्वास्थ्य सेवाको वर्गीकरण र मापदण्ड निर्धारण • आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित • सेवा शुल्क, निःशुल्क सेवा र सहुलियत स्पष्ट कार्यान्वयन • स्वास्थ्यकर्मी व्यवस्थापन र सेवा गुणस्तर मापन • सेवाग्राही गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालन **प्रदेश खोप ऐन कार्यान्वयन प्रक्रिया** • नियमित तथा अभियानमुखी खोप कार्यक्रम सञ्चालन • खोप भण्डारण, आपूर्ति र कोल्ड चेन व्यवस्थापन • खोप सुरक्षाका मापदण्ड पालना • खोप नलिएका/ड्रपआउट बालबालिकाको पहिचान • समुदायस्तरमा खोप सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. बीस लाख विनियोजन गरिएको छ। स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ र प्रदेश खोप ऐन, २०७९ को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि नियमावली निर्माण, खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (प्रदेश सरकारबाट वार्षिक बजेट विनियोजन अनुसार)

सन्दर्भ सामाग्री	• नेपालको संविधान, २०७२ • स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ • प्रदेश खोप ऐन, २०७९)मधेश प्रदेश(• राष्ट्रिय खोप नीति • दिगो विकास लक्ष्य)SDGs)

१६. मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य सुधारका लागि आवश्यक निति, रणनिति एवमं निर्देशिका निर्माण

परिचय	नेपालको संविधान, २०७२ ले स्वास्थ्यलाई मौलिक हकको रूपमा सुनिश्चित गरेको सन्दर्भमा मधेश प्रदेशमा सर्वसुलभ, गुणस्तरीय, समान र उत्तरदायी स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नु प्रदेश सरकारको प्रमुख दायित्व हो। हाल मधेश प्रदेशमा मातृ तथा शिशु मृत्यु, कुपोषण, सरुवा तथा नसर्ने रोग, स्वास्थ्य जनशक्ति अभाव, सेवा गुणस्तर तथा पहुँचमा असमानता जस्ता चुनौतीहरू विद्यमान छन्। यी चुनौतीहरूको समाधानका लागि प्रदेश स्तरमा स्पष्ट नीति, व्यवहारिक रणनीति र कार्यान्वयनमुखी निर्देशिका निर्माण गरी समग्र स्वास्थ्य प्रणाली सुधार गर्नु आवश्यक देखिएको छ। यस निर्देशिकाले मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य क्षेत्रलाई सुदृढ, प्रभावकारी र दिगो बनाउने उद्देश्यले मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ।
उदेश्य	**यस नीति, रणनीति तथा निर्देशिकाका मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्** • मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य प्रणाली सुधार र सुदृढीकरण गर्नु • आधारभूत, आकस्मिक तथा विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँच सुनिश्चित गर्नु • मातृ, नवजात, बाल, किशोर तथा वृद्ध स्वास्थ्य सूचक सुधार गर्नु • सरुवा तथा नसर्ने रोगको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार सुदृढ गर्नु • स्वास्थ्य शासन, समन्वय, अनुगमन र उत्तरदायित्व प्रणाली मजबुत बनाउनु • स्थानीय तहको स्वास्थ्य सेवा क्षमता अभिवृद्धि गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	**यस निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट देहायका प्रतिफलहरू अपेक्षित छन्** • स्वास्थ्य सेवाको पहुँच, गुणस्तर र उपयोगमा वृद्धि • मातृ, नवजात तथा बाल मृत्यु दरमा कमी • कुपोषण, खोप नपुगेका बालबालिका र रोगको बोझ घट्ने • स्वास्थ्य संस्थामा जनशक्ति, औषधि तथा उपकरणको उपलब्धता सुधार • प्रदेश र स्थानीय तहबीच स्पष्ट कार्य विभाजन र समन्वय • नागरिक सन्तुष्टि तथा स्वास्थ्य सूचकाङ्कमा सुधार

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय प्रदेश अस्पताल तथा विशिष्टीकृत स्वास्थ्य संस्था प्रदेश योजना आयोग स्थानीय तह सहयोगी निकाय निजी क्षेत्र तथा समुदाय—आधारित संस्थाहरू
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य सुधारका लागि नीति, रणनीति तथा निर्देशिका निर्माण र कार्यान्वयन प्रक्रिया अवस्था विश्लेषणबाट सुरु भई प्राथमिकता निर्धारण, नीति—रणनीति मस्यौदा, संस्थागत भूमिका स्पष्टिकरण, बजेटसहित कार्ययोजना निर्माण, सेवा प्रवाह, अनुगमन तथा समीक्षा हुँदै दिगोपन सुनिश्चित गर्ने चरणगत प्रणालीमा आधारित हुनुपर्छ। यस प्रक्रियाले बहु—क्षेत्रीय समन्वय, स्थानीय तहको नेतृत्व, प्रमाण—आधारित निर्णय, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गरी प्रदेशको स्वास्थ्य सूचकमा दीर्घकालीन सुधार ल्याउने लक्ष्य राख्दछ। **कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया** **चरण १. अवस्था विश्लेषण तथा आधार तयारी** • मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य अवस्था विश्लेषण • मातृ, नवजात, बाल, किशोर, वृद्ध स्वास्थ्य सूचकको समीक्षा • सरुवा तथा नसर्ने रोगको अवस्था मूल्याङ्कन • स्वास्थ्य संस्था, जनशक्ति, औषधि तथा पूर्वाधारको आकलन • HMIS, सर्वे, अध्ययन तथा अनुसन्धानको प्रयोग **चरण २: समस्या पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण** • प्रमुख स्वास्थ्य समस्या र जोखिम समूह पहिचान • भौगोलिक तथा सामाजिक असमानता विश्लेषण • उच्च प्रभाव पार्ने कार्यक्रम छनोट • प्रदेश प्राथमिकतासँग मेल खाने विषय निर्धारण **चरण ३: नीति, रणनीति तथा निर्देशिका मस्यौदा निर्माण** • दीर्घकालीन नीति दृष्टिकोण (Vision) तय • रणनीतिक उद्देश्य र लक्ष्य निर्धारण • कार्यान्वयनयोग्य निर्देशिका/कार्यविधि विकास • संघीय नीति र कानुनसँग समन्वय **चरण ४: संस्थागत संरचना तथा भूमिका निर्धारण** • प्रदेश, स्थानीय तह र स्वास्थ्य संस्थाको भूमिका स्पष्ट

	• बहु—क्षेत्रीय समन्वय संयन्त्र गठन • विकास साझेदार र गैरसरकारी संस्थाको भूमिका परिभाषा **चरण ५: कार्यक्रम डिजाइन तथा वार्षिक कार्ययोजना** • कार्यक्रम प्याकेज (सेवा, जनशक्ति, उपकरण) डिजाइन • लक्ष्य समूह र कार्यक्षेत्र निर्धारण • वार्षिक कार्ययोजना (AAP) र समयरेखा तयार • जोखिम न्यूनीकरण योजना विकास **चरण ६: बजेट विनियोजन तथा वित्तीय व्यवस्था** • नीति तथा रणनीतिसँग जोडिएको बजेट विनियोजन • कार्यक्रम—आधारित बजेट र बजेट ट्यागिङ • स्थानीय तहलाई सशर्त/विशेष अनुदान • विकास साझेदार सहयोग परिचालन **चरण ७: कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा सेवा प्रवाह** • आधारभूत, आकस्मिक र विशिष्टीकृत स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन • मातृ, नवजात, बाल, किशोर तथा वृद्ध स्वास्थ्य कार्यक्रम • खोप, पोषण, सरुवा तथा नसर्ने रोग नियन्त्रण • समुदायस्तरमा outreach तथा मोबाइल सेवा **चरण ८: जनशक्ति व्यवस्थापन तथा क्षमता अभिवृद्धि** • आवश्यक स्वास्थ्य जनशक्ति व्यवस्थापन • तालिम, पुनर्ताजगी तालिम र सुपरभिजन • कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र प्रोत्साहन **चरण ९: अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा गुनासो व्यवस्थापन** • सूचक—आधारित अनुगमन प्रणाली • HMIS/DHIS२ मार्फत तथ्याङ्क संकलन • नियमित समीक्षा, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ • सेवाग्राही गुनासो समाधान **चरण १०: समीक्षा, सुधार तथा दिगोपन** • त्रैमासिक र वार्षिक समिक्षा • सिकाइका आधारमा नीति/रणनीति परिमार्जन • सफल कार्यक्रम विस्तार (Scaling-up) • दीर्घकालीन स्वास्थ्य सुधार सुनिश्चितता
बजेट बाँडफाँड	मधेश प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य सुधारका लागि आवश्यक निति, रणनिति एवमं निर्देशिका निर्माण को लागि खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।

	(प्रदेश सरकारबाट वार्षिक बजेट विनियोजन अनुसार)
सन्दर्भ सामाग्री	• नेपालको संविधान, २०७२ • स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७८ • प्रदेश स्वास्थ्य सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली (मधेश प्रदेश) • प्रदेश खोप ऐन, २०७९ • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति • दिगो विकास लक्ष्य (SDGs)

१७. स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धानका लागि स्नातक र स्नातोक्तर अध्ययनरत १० विध्यार्थिलाई Research Grant

परिचय	मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढीकरण, प्रमाणमा आधारित नीति निर्माण तथा स्थानीय स्वास्थ्य समस्या समाधानमा अनुसन्धानको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ। यस सन्दर्भमा, स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रमा स्नातक तथा स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई अनुसन्धानमा प्रोत्साहन गर्न Research Grant कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यो निर्देशिका तयार गरिएको हो। यस कार्यक्रममार्फत मधेश प्रदेशका स्वास्थ्य सम्बन्धी प्राथमिक समस्यामा केन्द्रित गुणस्तरीय अनुसन्धान प्रवर्द्धन गरिनेछ।
उदेश्य	• मधेश प्रदेशका स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रमा विद्यार्थीस्तरीय अनुसन्धानलाई प्रवर्द्धन गर्नु। • स्थानीय स्वास्थ्य समस्या पहिचान र समाधानका लागि प्रमाण संकलनमा सहयोग गर्नु। • युवा अनुसन्धानकर्ताको क्षमता विकास गर्नु। • प्रदेश सरकारका नीति, योजना तथा कार्यक्रम निर्माणमा उपयोगी अनुसन्धान प्रतिफल उत्पादन गर्नु। • शैक्षिक संस्था र सरकारी निकायबीच सहकार्य प्रवर्द्धन गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रमा केन्द्रित कम्तीमा १० वटा गुणस्तरीय अनुसन्धान प्रतिवेदन। • मधेश प्रदेशका स्वास्थ्य समस्यासम्बन्धी प्रमाण आधारित सुझावहरू। • विद्यार्थीहरूको अनुसन्धान क्षमता तथा पेशागत दक्षता अभिवृद्धि। • नीति निर्माण तथा कार्यक्रम सुधारमा उपयोगी अनुसन्धान निष्कर्ष। • अनुसन्धान प्रतिवेदनको प्रस्तुति/सार्वजनिकरण (Dissemination)।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश **समन्वय गर्ने निकायः** स्वास्थ्य निर्देशनालय, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, सम्बन्धित विश्वविद्यालय/शैक्षिक संस्था **प्राविधिक सहयोगः** विषय विज्ञ, WHO लगायत का विकास साझेदार संस्था

कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**सूचना प्रकाशन:** स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले वार्षिक रूपमा Research Grant सम्बन्धी सूचना प्रकाशित गर्नेछ। **योग्यता:** मधेश प्रदेश स्थायी ठेगाना भएका वा मधेश प्रदेशमा अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने। स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित विषयमा स्नातक वा स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत। मान्यताप्राप्त शैक्षिक संस्थामा दर्ता भएको। **प्रस्ताव पेश** विद्यार्थीले निर्धारित ढाँचामा अनुसन्धान प्रस्ताव (Research Proposal) पेश गर्नुपर्नेछ। प्रस्तावमा समस्या विवरण, उद्देश्य, विधि, कार्यतालिका र बजेट समावेश हुनुपर्नेछ। **छनोट प्रक्रिया** मन्त्रालयद्वारा गठन गरिएको प्राविधिक मूल्यांकन समितिले प्रस्ताव मूल्यांकन गर्नेछ।यसरी मूल्यांकन समिती गठन गर्दा WHO प्रतिनिधि अनिवार्य प्रबिधिक सहयोग गर्ने गरी स्वास्थ्य क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धानमा संलग्न प्राज्ञिक विज्ञ समावेश गर्नुपर्ने छ । **प्राथमिकताको आधार** • स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रसँग सम्बन्ध • अनुसन्धानको व्यवहारिकता • नीति उपयोगिता **सम्झौता र अनुदान प्रदान** • छनोट भएका १० जना विद्यार्थीहरूसँग सम्झौता गरिनेछ। • Research Grant चरणबद्ध रूपमा भुक्तानी गरिनेछ। **अनुगमन तथा मूल्यांकन** • अनुसन्धान अवधिभर प्रगति प्रतिवेदन अनिवार्य। • अन्तिम अनुसन्धान प्रतिवेदन र प्रस्तुति अनिवार्य।
बजेट बाँडफाँड	स्वास्थ्यका प्राथामिक क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धानका लागि स्नातक र स्नातोक्तर अध्ययनरत १० विध्यार्थिलाई Research Grant को लागि प्रति विद्यार्थी Research Grant बढीमा २,००,०००/- गरी जम्मा दश जना बिद्यार्थीहरु लाई प्रदान गरिने गारी खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (बजेट रकम मन्त्रालयको निर्णयअनुसार संशोधन गर्न सकिनेछ)

सन्दर्भ सामाग्री	• नेपालको संविधान, २०७२ • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६ • मधेश प्रदेश स्वास्थ्य ऐन • राष्ट्रिय स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद् (NHRC) का अनुसन्धान निर्देशिका • WHO — Health Research Guidelines • विश्वविद्यालय/शैक्षिक संस्थाका अनुसन्धान मापदण्ड

१८ .नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि पत्रकारको भुमिका बिषयक बहष पैरवी कार्यक्रम

परिचय	नसर्ने रोगहरू (Non-Communicable Diseases — NCDs) जस्तै मुटु रोग, मधुमेह, क्यान्सर, दीर्घ श्वासप्रश्वास रोग तथा मानसिक स्वास्थ्य समस्या मधेश प्रदेशसहित नेपालमा रोग र मृत्युदरका प्रमुख कारण बन्दै गइरहेका छन्। जीवनशैली, खानपान, तम्बाखु तथा मदिरा सेवन, शारीरिक निष्क्रियता लगायतका कारणले NCDs को जोखिम बढ्दै गएको छ। यस सन्दर्भमा, जनचेतना अभिवृद्धि, व्यवहार परिवर्तन, नीति पैरवी तथा सामाजिक उत्तरदायित्व प्रवर्द्धनमा पत्रकारहरूको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेकोले, पत्रकारहरूलाई नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण सम्बन्धी तथ्य, नीति र कार्यक्रमबारे सशक्त बनाउन बहस पैरवी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न यो निर्देशिका तयार गरिएको हो।
उदेश्य	यस कार्यक्रमका प्रमुख उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् • नसर्ने रोगको अवस्था, जोखिम र प्रभावबारे पत्रकारहरूको ज्ञान अभिवृद्धि गर्नु। • NCDs रोकथाम तथा नियन्त्रण सम्बन्धी सरकारी नीति, रणनीति र कार्यक्रमबारे जानकारी राउनु। • प्रमाणमा आधारित, उत्तरदायी र संवेदनशील स्वास्थ्य पत्रकारिता प्रवर्द्धन गर्नु। • पत्रकार मार्फत जनचेतना र व्यवहार परिवर्तनमा योगदान पुऱ्याउनु। • नसर्ने रोग सम्बन्धी नीति पैरवी र सामाजिक बहस सुदृढ गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	नसर्ने रोगसम्बन्धी विषयमा जानकार र संवेदनशील पत्रकारहरूको समूह विकास। • NCDs रोकथाम तथा नियन्त्रणसम्बन्धी गुणस्तरीय समाचार, लेख र सामग्री प्रकाशन/प्रसारण। • जनस्तरमा स्वस्थ जीवनशैलीसम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि। • सरकारी नीति तथा कार्यक्रमप्रति सार्वजनिक बहस र उत्तरदायित्व बढ्नु। • मन्त्रालय र सञ्चार माध्यमबीच सहकार्य सुदृढीकरण।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश

कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**कार्यक्रम तयारी :** • बहस पैरवी कार्यक्रमको उद्देश्य, विषयवस्तु र एजेन्डा निर्धारण। • पत्रकार तथा सरोकारवालाको सूची तयार। • स्रोत व्यक्ति/विज्ञ छनोट (NCDs विशेषज्ञ, नीति निर्माता)। **सहभागी छनोट** • प्रदेश तथा जिल्लास्तरीय पत्रकारहरू। • स्वास्थ्य पत्रकारिता वा सामुदायिक मुद्दामा संलग्न सञ्चारकर्मी। **बहस पैरवी कार्यक्रम सञ्चालन** • नसर्ने रोगको अवस्था र प्रदेश सन्दर्भमा प्रस्तुति। • नीति, कार्यक्रम र सेवा उपलब्धताबारे छलफल। • पत्रकारको भूमिका, चुनौती र अवसरबारे खुला बहस। • व्यवहार परिवर्तन सन्देश र सञ्चार रणनीतिबारे अन्तरक्रिया। **दस्तावेजीकरण** • छलफलका निष्कर्ष, सुझाव र प्रतिबद्धता संकलन। • संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार। **अनुगमन तथा फलो अप** • पत्रकारद्वारा प्रकाशित/प्रसारित सामग्रीको अनुगमन। • आवश्यक थप अभिमुखीकरण वा सहजीकरण।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेट रकम मन्त्रालयको निर्णयअनुसार बांडफांड गर्न सकिनेछ
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय नसर्ने रोग रोकथाम तथा नियन्त्रण रणनीति WHO NCD Global Action Plan STEPS सर्वेक्षण प्रतिवेदन सुर्तीजन्य पदार्थ नियन्त्रण ऐन तथा नियमावली HMIS तथा NCD सम्बन्धी तथ्यांक

१९. मन्त्रालयस्तर विभिन्न विषयक समिति, उपसमितिमा छलफल एवम बहुपक्षिय एवम बहुक्षेत्रिय समन्वय र सहकार्य

परिचय	मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य, पोषण, शिक्षा, WASH, आपतकालीन तयारी, विकास योजना लगायत विभिन्न क्षेत्रका कार्यक्रम र नीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालयस्तर समिति, उपसमिति तथा बहुपक्षीय/बहुक्षेत्रीय समन्वय अत्यावश्यक छ। यसले निर्णय प्रक्रिया सुदृढ बनाउँछ, सरोकारवालाबीच साझा दृष्टिकोण विकास गर्छ, नीति र कार्यक्रमको प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्छ, र स्रोतहरूको सुसंगत प्रयोगमा सहयोग पुऱ्याउँछ।

उदेश्य	यस कार्यक्रमका प्रमुख उद्देश्यहरू • मन्त्रालयस्तरको नीति, कार्यक्रम र योजना कार्यान्वयनमा समन्वय सुदृढ गर्नु। • विभिन्न विषयक समिति तथा उपसमितिमा बहुपक्षीय छलफल प्रवर्द्धन गर्नु। • सरोकारवालाबीच बहुक्षेत्रीय सहकार्य र साझेदारी विकास गर्नु। • नीतिगत निर्णयमा साक्षर, प्रमाण आधारित र सहभागी दृष्टिकोण सुनिश्चित गर्नु। • स्वास्थ्य, पोषण, शिक्षा, आपतकालीन तयारी लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरूको गुणस्तर सुधार गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	• मन्त्रालयस्तरका विभिन्न समिति र उपसमितिको सुव्यवस्थित बैठक कार्यसूची/प्रोटोकल। • बहुपक्षीय छलफल मार्फत नीति/कार्यक्रम सुधारका सिफारिसहरू। • बहुक्षेत्रीय समन्वय मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वित कार्ययोजना। • सरोकारवालाबीच विश्वास र साझेदारी सुदृढीकरण। • नीतिगत निर्णय र कार्यक्रम सुधारका लागि दस्तावेज/सिफारिस प्रतिवेदन।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	**तयारी** • बैठक/समन्वयको उद्देश्य, एजेन्डा, सहभागी सूची तय गर्नु। • आवश्यक कागजात, रिपोर्ट, तथ्यांक तयार गर्नु। • स्रोत व्यक्ति/विज्ञ तथा सरोकारवालालाई आमन्त्रित गर्नु। **सञ्चालन** • समिति/उपसमिति बैठक वा बहुपक्षीय समन्वय बैठक संचालन। • नीति, कार्यक्रम र परियोजनाका विषयमा प्रस्तुति र छलफल। • सुझाव, चुनौती र समाधानका उपायहरू संकलन। • सहमति/सिफारिसको अभिलेख राख्नु। **दस्तावेजीकरण** • बैठक/समन्वयको मिनेट्स (Minutes of Meeting) तयार। • सिफारिस/सिफारिस प्रतिवेदन तयार। • आवश्यक निर्णय कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने। **अनुगमन** • सिफारिस कार्यान्वयन प्रगति प्रतिवेदन तयार। • आगामी बैठक/समन्वयमा प्रगति रिपोर्ट प्रस्तुत।

बजेट बाँडफाँड	मन्त्रालयस्तर विभिन्न विषयक समिति, उपसमितिमा छलफल एवम बहुपक्षिय एवम बहुक्षेत्रिय समन्वय र सहकार्य कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	• नेपालको संविधान, २०७२ • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६ • मधेश प्रदेश स्वास्थ्य ऐन • मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रम/Action Plan • WHO — Coordination & Multisectoral Approach Guidelines

२०. M&E Technical Group को त्रैमासिक बैठक

परिचय	मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य, पोषण तथा अन्य विकास कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न Monitoring & Evaluation (M&E) Technical Group गठन गरिएको छ। यस समूहले प्रदेश स्वास्थ्य कार्यक्रमका डेटा सङ्कलन, मूल्याङ्कन, विश्लेषण तथा रिपोर्टिङको गुणस्तर सुधार गर्ने, नीति निर्माणका लागि प्रमाण आधारित निर्णय सहयोग गर्ने र साझेदारहरूको समन्वय प्रवर्द्धन गर्ने जिम्मेवारी लिएको छ। त्रैमासिक बैठक मार्फत समूहका सदस्यहरू हालका प्रगति, चुनौती, डेटा गुणस्तर, रिपोर्टिङ, योजना सुधार र आगामी कार्ययोजनाहरू समीक्षा गर्ने अवसर प्राप्त गर्छन्।
उदेश्य	**समग्र उद्देश्य** प्रदेश स्वास्थ्य कार्यक्रमको निगरानी तथा मूल्याङ्कन प्रणाली सुदृढ गर्न र नीति निर्णयको लागि प्रमाण आधारित सूचना उपलब्ध गराउने। **विशेष उद्देश्यहरू** • त्रैमासिक रूपमा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको प्रगति समीक्षा गर्नु • डेटा गुणस्तर, रिपोर्टिङ र मूल्याङ्कनका चुनौतीहरू पहिचान गर्नु • सुधारात्मक सिफारिस र रणनीति तय गर्नु • बहुक्षेत्रीय समन्वयलाई सुदृढ पार्नु
अपेक्षित प्रतिफल	• त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार • डेटा गुणस्तर सुधारका लागि सुझाब र कार्ययोजना • स्वास्थ्य कार्यक्रम कार्यान्वयन सुधारका लागि निर्णय सिफारिस • प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय र विकास साझेदारबीच समन्वय अभिवृद्धि
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश **समन्वय/सहयोगी निकायहरू:** स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश

	M&E Technical Group सदस्य संस्था WHO, UNICEF, अन्य विकास साझेदार स्थानीय स्वास्थ्य कार्यालय
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• एजेन्डा तयार पार्नु • आवश्यक डेटा, रिपोर्ट र दस्तावेज संकलन • उद्घाटन तथा स्वागत मन्तव्य • त्रैमासिक प्रगति रिपोर्ट प्रस्तुत • विभाग/संस्थाका प्रतिनिधिद्वारा अनुभव तथा समस्या साझा • समूह छलफल र सुधारात्मक सुझाव संकलन • निष्कर्ष र सिफारिस संकलन • बैठकको अन्तिम प्रतिवेदन तयार • सुधारात्मक कार्य योजना परिमार्जन • सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अनुगमन • आगामी बैठकको तयारी
बजेट बाँडफाँड	बजेट को परिधि भित्र रहेर त्रैमासिक रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने । (बजेट रकम मन्त्रालयको निर्णयअनुसार संशोधन गर्न सकिनेछ)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य M&E नीति तथा निर्देशिका मधेश प्रदेश स्वास्थ्य योजना र कार्यक्रम विवरण WHO, UNICEF तथा अन्य विकास साझेदारका M&E प्रतिवेदन SDGs स्वास्थ्य लक्ष्य सम्बन्धी डेटा र प्रगति रिपोर्ट

२१. निजी अस्पताल तथा स्वास्थ् संस्थाहरुको अनुगमनको क्रममा संकलन गरिएका औषधी तथा औषधिजन्य बस्तुहरुको गुणस्तर परिक्षण तथा रिपोर्टिङ कार्य

परिचय	मधेश प्रदेशमा निजी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूले उपलब्ध गराउने औषधी तथा औषधिजन्य बस्तुहरूको गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको एक महत्वपूर्ण अङ्ग हो। हालको समयमा बजारमा गुणस्तरहीन औषधीको पहुँच र प्रयोगले स्वास्थ्य सेवाको प्रभावकारिता घटाउने, बिरामीको स्वास्थ्यमा जोखिम बढाउने र सामाजिक विश्वासमा असर पार्ने समस्या देखिएको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट संकलित औषधी तथा औषधिजन्य बस्तुहरूको गुणस्तर परीक्षण (Quality Testing) गरी नियमित रिपोर्टिङ सुनिश्चित गर्न मन्त्रालय/निर्देशित निकाय द्वारा व्यवस्थित अनुगमन प्रक्रिया अपनाइनेछ।

उदेश्य	मधेश प्रदेशमा निजी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट वितरण गरिने औषधी र औषधिजन्य बस्तुहरूको गुणस्तर सुनिश्चित गरी सुरक्षात्मक र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	• संकलित औषधी तथा औषधिजन्य बस्तुको गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन तयार • गुणस्तरहीन वा नीतिविपरीत औषधी पहिचान • निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गुणस्तर सुधारका लागि सुझाव र अनुगमन सिफारिस • स्वास्थ्य सेवाको विश्वसनीयता र गुणस्तरमा सुधार
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• अनुगमन टोली गठन • लक्ष्य अस्पताल/स्वास्थ्य संस्था र औषधीको सूची तयार • निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट नमुना/औषधी संकलन • नमुनाहरूको सूची, प्रकार र मिति अभिलेख गर्नु • प्रमाणित औषधि परीक्षण प्रयोगशालामा परीक्षण • दाबी प्रमाण, गुणस्तर मापदण्ड अनुसार मूल्याङ्कन • परीक्षण परिणाम संकलन र त्रैमासिक/वार्षिक रिपोर्ट तयार • सुधारात्मक सुझाव, अलर्ट र कारबाही सिफारिस • अनुगमन र सुधार • परीक्षण परिणामको आधारमा निजी स्वास्थ्य संस्थामा सुधारात्मक निर्देशन • आगामी अनुगमन तालिका निर्धारण
बजेट बाँडफाँड	बजेटको परिधि भित्र रहेर त्रैमासिक रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च को बाँडफाँड गरी आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	• औषधि ऐन, २०७२ तथा नियमावली • राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति • निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थासम्बन्धी निर्देशिका • WHO तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय औषधि गुणस्तर मापदण्ड • मधेश प्रदेश स्वास्थ्य योजना र अनुगमन निर्देशिका

२२. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीज्यूहुरको अगुवाईमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन, बैठक संचालन एवम व्यवस्थापन खर्च

परिचय	मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच, गुणस्तर, सुशासन र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न उच्चस्तरीय राजनीतिक नेतृत्वको सक्रिय संलग्नता अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेको छ। मुख्यमन्त्री तथा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्री लगायत सम्बन्धित मन्त्रीज्यूहरूको प्रत्यक्ष अगुवाइमा गरिने स्वास्थ्य संस्थाहरूको अनुगमन तथा समीक्षा बैठकहरूले नीति कार्यक्रमको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न,

	सेवा प्रवाहमा देखिएका समस्या पहिचान गर्न तथा तत्काल सुधारात्मक निर्णय लिन सहयोग पुऱ्याउँछ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेशभित्रका सरकारी स्वास्थ्य संस्था, अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको स्थलगत अनुगमन, सम्बन्धित सरोकारवालासँग बैठक सञ्चालन तथा त्यससँग सम्बन्धित व्यवस्थापन खर्च व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम निर्देशिका तयार गरिएको हो।
उदेश्य	प्रदेशस्तरीय स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवा प्रवाह, व्यवस्थापन र सुशासन सुधार गर्न उच्चस्तरीय अनुगमन तथा समीक्षा प्रणाली सुदृढ गर्नु।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवा गुणस्तरमा सुधार • समस्या पहिचान र तत्काल सुधारात्मक निर्णय कार्यान्वयन • स्वास्थ्य क्षेत्रमा पारदर्शिता र उत्तरदायित्व अभिवृद्धि • नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता वृद्धि • नागरिकको स्वास्थ्य सेवाप्रति विश्वास बढ्ने
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश
कार्यक्रम सचालन प्रकृया	• योजना तथा तयारी चरण • अनुगमन हुने स्वास्थ्य संस्था तथा क्षेत्र निर्धारण • अनुगमन टोली गठन (मुख्यमन्त्री/मन्त्रीज्यू, सचिव, प्राविधिक टोली) • स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रवाह, जनशक्ति, औषधी, उपकरण र व्यवस्थापनको निरीक्षण • सेवाग्राही तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग अन्तरक्रिया • बैठक सञ्चालन • अनुगमनपछि सम्बन्धित सरोकारवालासँग समीक्षा बैठक • समस्या, चुनौती र सुधारका उपायबारे छलफल • सुधारात्मक निर्देशन तथा निर्णय अभिलेखीकरण • कार्यान्वयन जिम्मेवारी तोक्ने • अनुगमन प्रतिवेदन तयार • निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति अनुगमन
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यक्रम संचालन गर्न अनुगमन टोलीको यात्रा तथा दैनिक भत्ता, बैठक हल, व्यवस्थापन तथा समन्वय खर्च, स्टेशनरी, प्रतिवेदन खर्च, खाजा खर्च तथा अन्य प्रशासनिक तथा व्यवस्थापन खर्च शिर्षकहरुमा समेत बजेटको बाँडफाँड गरी बजेटको परिधि भित्र रहेर आवश्यक्ता अनुसार खर्च गर्ने ।

सन्दर्भ सामाग्री	• राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति • मधेश प्रदेश स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीति तथा आवधिक योजना • सार्वजनिक सेवा अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसम्बन्धी सरकारी निर्देशिका • सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन • WHO तथा अन्य विकास साझेदारका स्वास्थ्य सेवा गुणस्तरसम्बन्धी मार्गदर्शन

२३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन

परिचय	महत्वपूर्ण दिवसहरु मार्फत जनचेतना स्थानीय स्तर सम्ममा फैलाइ सकारात्मक सोचको विकास गरी जीवनशैलीमा सुधार गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उदेश्य	विषयवस्तुको महत्व जनस्तर सम्म पुर्याई जनचेतना स्थानीय स्तर सम्म पुर्याउने।
अपेक्षित प्रतिफल	ब्यावहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
सचालन प्रकृया	• दिवस मनाउनुपुर्व आवश्यक्ता अनुसार तयारी बैठक बसी संचालन योजना वनाउने । • दिवसको दिनमा सम्बन्धित विषय विज्ञहरुलाई सहभागी गराई त्यसको बारेमा छलफल गर्ने • विभिन्न सचेतनामुलक कृयाकलापहरु संचालन गर्ने।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यक्ता अनुसार बाँडफाँड गरी दिवस मनाउनका लागि प्रिन्टीङ, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	दिवससंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्पलेट, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय नाराहरु

२४. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरुको संगठन संरचना (O and M Survey)

परिचय	मधेश प्रदेश स्वास्थ्यक्षेत्रको संगठन र व्यवस्थापनको विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचान गर्नका लागि यो सर्वेक्षण आवश्यक छ। सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन गर्नेछ।
उदेश्य	O &M सर्वेक्षणको मुख्य उद्देश्य मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूको कार्यक्षमता, समन्वय, र सेवाप्रदान गर्ने क्षमतामा सुधार ल्याउनु हो। यसले संगठनलाई चुस्त, दक्ष, र प्रभावकारी बनाउँछ, जसबाट जनताले प्राप्त गर्ने सेवाहरूको गुणस्तरमा पनि सुधार हुन्छ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

कार्यक्रम सचालन प्रकृया	सर्वेक्षणको कार्य संचलन प्रक्रिया शुरु गर्नु भन्दा पहिले स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य प्रणाली सुद्रिढिकरणको अवधारणा वारे जानकारी प्राप्त गरि WHO को SIX building blocks लाई ध्यानमा राखी निम्न प्रक्रिया अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने छ • स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत प्राविधिक समिति गठन गरि सर्वेक्षण टोलि छनोट गर्नुपर्छ । • सर्वेक्षण टोलीलाई उचित तालिम प्रदान गरि, डाटा संकलनको जिम्मेवारी दिने, र संस्थागत व्यवस्थापनको निरीक्षण कसरी गर्ने भन्ने विषयमा प्रशिक्षित गर्नुपर्ने छ । • प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्थानीय सरकार, र स्वास्थ्य संस्था सँग मिलेर सर्वेक्षण गर्न आवश्यक समन्वयको व्यवस्था गर्नुपर्छ। • डाटा संकलन टोलीलाई नियमित अनुगमन गर्ने। • संकलित तथ्यांकको विश्लेषण गर्न, प्रादेशिकस्तरका प्रमुख सूचकहरू निर्धारण गरी तिनको आधारमासुधारका उपायहरू पहिचान गर्नुपर्छ। • तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिकतरिकाले विश्लेषण गर्न आवश्यक छ। • प्रतिवेदनमा डाटाको आधारमा संस्थागत व्यवस्थापनको समीक्षा, प्रमुख समस्याहरू र समाधानका उपायहरू सिफारिश गरिनेछ। • प्रतिवेदनको मुख्य खण्डहरूः जस्तै : संगठनात्मक संरचना र कार्य क्षमता, जनशक्ति व्यवस्थापन, सुधारका लागि आवश्यक कदमहरू। • सर्वेक्षणको निष्कर्षको आधारमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुधार गर्नका लागि सिफारिशहरू समावेश गर्नुपर्छ। यसमाः संगठनात्मक संरचनामा सुधार, जनशक्तिको पुनर्संरचना, व्यवस्थापनमा दक्षता अभिवृद्धिका लागि तालिम कार्यक्रमहरू। • सर्वेक्षण पछि सुधारका कदमहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कन र समायोजन योजना आवश्यक छ।
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यक्रम संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी ,सामाग्री खरिद, स्रोत ब्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्वन्धीत सन्दर्भ सामाग्रीहरू

स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१.न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम
२. विशेषज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर

३. १८ वर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरूका लागि संरक्षण अनुदान सहयोग
४. निजि स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरुमा DHIS2 सूचन सम्प्रेरेषण तथा अभिमुखिकरण

५ स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रहरु पहिचान गर्दै समुदायमा सचेतना अभिबृद्धिको लागि सुचना संप्रेषण तथा सडक नाटक संचालन

६. पोषण मैत्री स्थानीयतहहरु घोषणाको लागि वहस पैरवी संचालन गर्न खोप कार्यक्रमको समिक्षा गोष्ठी

७. महामारी जन्य रोगहरूको निगरानीको लागि आवश्यक **surveillance** प्रणालीको सुदृढीकरण गर्ने

८. खोप कार्यक्रमको समिक्षा गोष्ठी

९. खोपवाट बचाउन सकिने रोगका बिरामिहरुको समुदाय स्तरमा खोज पड्ताल गर्ने

१०. खोपवाट बचाउन सकिने रोगका शंकास्पद विरामीको नमूना संकलन गरी परिक्षणको लागी नमूना ढुवा

११. खोपवाट बचाउन सकिने रोगहरुको निगरानी, प्रतिकार्य तथा व्यवस्थापनको पुर्वतयारी

१२. प्रदेश खोप समन्वय समितिको आवधिक वैठक व्यवस्थापन

१३. पुर्ण खोपयुक्त प्रदेश सुनिश्चितता घोषणा कार्यक्रम

१४. अस्वस्थ्यकर खानाहरु निरुत्साहित गर्ने तथा पोषण युक्त खाना प्रवर्द्धन गर्न सरोकारवालाहरुसँग वहस पैरवी साथै समुदायमा जनचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन गर्न

१५. गरिव, दलित, जनजाति, पिछडियाका तथा मुसहर समुदाय जस्तो अति विपन्न वर्गका बालबालिकाहरुको पोषण अवस्थाको सर्वेक्षण र नतिजाको आधारमा पोषण सुधार कार्यक्रम संचालन गर्न

१६. प्रादेशिक अस्पतला - गौर, जलेश्वर, मलंगव र सिरहामा **Nutrition Rehabilitation Center** सेवाको विस्तार

१७. **Height Board, Length Board and Weighing Scale** खरिद गरि प्रादेशिक अस्पताल तथा स्थानिय तह भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण गर्न

१८. गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) वितरण कार्यक्रम

१९. स्वदेशी कृषि/दुध लाइ प्राथमिकतामा राखि उत्पादित पोषण सामग्री वितरण कार्यक्रम

२०. २ वर्ष देखी ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाका लागि स्वदेशी दुधलाई प्राथमिकतामा राखि उत्पादित प्रोटिन मिश्रित सेक वितरण कार्यक्रम

२१. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च

२२. गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) आ.व. २०८०/०८१ को छुट भुक्तानी रकम

२३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालय एवं अस्पतालहरुको एकिकृत अर्धबार्षिक एवं बार्षिक समीक्षा

२४. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Data Quality Audit कार्यक्रम संचालन गर्न

२५. मलेरिया, कालाजार, डेङ्गु, लगायतका किटजन्य रोगहरुको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि १३६ स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरुलाई अभिमुखिकरण एवम समुदायमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम

२६. HMIS रेकर्डिङ्ग र रिपिर्टिङ्ग सामाग्रि छपाई

१. न्युनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

शिर्षक	विवरण
कार्यक्रमको परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि , र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ । नेपालमा '**'National Hospital Standardized Monitoring / Accreditation System'** स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ | स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेशमा वि.स २०७८/०१/०१/ मा औपचारिक रुपमा MSS इकाई स्थापना भएको छ
उद्देश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको छलफल बैठक तथा समिक्षा गर्ने । ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरुको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	१. प्रदेश तथा स्थानीय मातहतका अस्पतालहरुमा MSS मापन कार्य वर्षमा दुइ पटक गर्नुपर्दछ । २. प्रदेश तथा स्थानिय मातहतको अस्पतालमा MSS लागु नभएकामा कार्यशाला गोष्ठी गरिनुपर्ने र लागु भइसकेको हुँदा ती अस्पतालमा MSS मापनको फलोअप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ । ३. यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेश सरकारबाट अस्पतालहरुमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेछ । ४. कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व सम्बन्धित अस्पतालसँग समन्वय र पत्राचार गर्नुपर्दछ साथै विस्तृत कार्ययोजना तयार गर्नुपर्दछ । ५. कार्ययोजना अनुसार स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको न्यूनतम सेवा मापदण्ड निर्देशिका बमोजिमको टीम तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

	६. कार्यक्रमका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालय र स्वास्थ्य सेवा विभागको चिकित्सा सेवा महाशाखा सँग समन्वय गर्ने तथा प्रदेशभित्र स्वास्थ्य सेवाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन क्षेत्रमा क्रियाशिल निकायलाई समेत सहभागी गराउन सकिनेछ । ७. बजेटको परिधिभित्र रही मे.सु, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र फोकल पर्सन सहभागी गराई समग्र MSS कार्यको समिक्षा गर्ने । ८. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ बमोजिमको प्रदेश स्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने । ९. अस्पतालहरुमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गरि पुस्तिका प्रकाशन गर्न सकिन्छ ।
बजेट बाडफाड	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन अर्धवार्षिक रुपमा स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।
सन्दर्भ सामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets तथा website https://msshealth.org.np/

२. विशेषज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर

परिचय	विनियोजित बजेट बाट कुनै चार वटा मधेस प्रदेशका जिल्लाहरुमा विशेषज्ञ आयुर्बेद तथा योग शिविर कार्यक्रम संचालन गर्न सकिनेछ ।
उदेश्य	कुनै चार वटा जिल्लाहरुमा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निःशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	कुनै चार वटा जिल्लाहरुमा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निःशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर हुने स्थानीय स्त्री रोग, बालरोग,नाककान घाँटी,बृद्धरोग,योग प्ररामार्श तथा शल्य चिकित्सा जस्ता सेवाबाट लाभान्वित हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय ।

सन्चाल प्रक्रिया	कुनै चार वटा जिल्लाहरुमा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरुबाट निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निःशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर हुने स्थानीय स्त्री रोग, बालरोग,नाककान घाँटी,बृद्धरोग,योग प्रारामार्श तथा शल्य चिकित्सा गर्ने शिविर खटिएका जनशक्तिहरुलाई भत्ता एवं पारिश्रमिक दिने र आवश्क्तानुसार प्रचारप्रसार गर्न जनचेतनामुलक संदेश प्रकाशन वा प्रसारण, जानकारीमुलक स्वास्थ्य सामग्री छपाई तथा वितरण एवं शिविर अनुगमन तथा औषधि समेत खरिद गरि चार जिल्ला मा शिविर संचालन गर्नुपर्ने छ। औषधी खरिद गर्दा WHO-GMP Guideline/ National GMP guideline/ औषधि कुशल अभ्यास(दोस्रो संसोधन) संहिता, २०८२ बमोजिम तथा औषधि व्यवस्था विभागबाट प्रमाणीकरण गरिएको उधोगबाट उत्पादित औषधिलाई मात्र खरिद गर्ने।
बजेट बाँडफाड	यो कार्य सम्पन्न गर्नका लागि विनियोजित बजेट बाट रु.१२,००,०००/ स्वास्थ्य शिविर संचालन को लागि औषधि खरिद गर्न तथा रु. ८,००,०००/ योग व्यवस्थापन कार्य(योग मेट,टेन्ट तथा अन्य व्यवस्थापन), र खटिएका जनशक्तिहरुलाई भत्ता एवं पारिश्रमिक दिने र आवश्क्तानुसार प्रचारप्रसार गर्न जनचेतनामुलक संदेश प्रकाशन वा प्रसारण, जानकारीमुलक स्वास्थ्य सामग्री छपाई तथा वितरण एवं शिविर अनुगमन को निम्ति अनुमानित बाँडफाड गरि प्रचलित कानुन,नियम तथा मापदण्ड मुताविक कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ ।

३. १८ वर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरूका लागि संरक्षण अनुदान सहयोग

परिचय	प्रदेश भित्र रहेका १८ वर्ष मुनिका एचआइभी संक्रमित बालबालिकाहरूलाई मासिक रूपमा सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने ।
उदेश्य	समाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग मार्फत प्रदेश भित्रका उपचारमा रहेका १८ वर्ष मुनिका एचआइभी संक्रमित बालबालिकाहरूको पोषण तथा शिक्षामा टेवा पुर्याउने
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश भित्रका उपचार सेवामा रहेका १८ वर्ष मुनिका एचआइभी संक्रमित बालबालिकाहरूको पोषण तथा शिक्षाको अवस्थामा सुधार गर्नका लागि प्रति बालबालिका मासिक रु १००० का . दरले प्राप्त गर्ने छन्।
कार्यन्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय

सन्चाल प्रक्रिया	१. एचआइभी एड्सको रोकथाम तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याउने स्थानीय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी १८ वर्ष मुनिका एचआइभी संक्रमित बालबालिकाहरूको सङ्ख्या एकिन गर्ने र सूची तयार पार्ने । २. प्रति बालबालिका मासिक रु.१०००(एक हजार मात्र)को दरले सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोगस्वरूप भुक्तानी हुने रकम बच्चा र उसको संरक्षकको नाममा बैंकमा रहेको संयुक्त खातामा जम्मा गर्ने ।
बजेट बाँडफाड	यस कार्यक्रममा मधेस प्रदेश अन्तर्गतका आठ वटै जिल्लाहरूमा रहेका १८ वर्ष मुनिका एचआइभी संक्रमित बालबालिकाहरूका सङ्ख्याको आधारमा अनुमानित बजेट विनियोजन गरिएको छ। प्रदेश सरकारको खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ । खर्च र कार्यक्रमको प्रतिवेदन प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयलाई दिनुपर्नेछ साथै यस आर्थिक वर्षमा सम्पादित कार्यक्रमको प्रतिवेदन प्राप्त नभएमा आउने आर्थिक वर्षमा बजेट विनियोजन गर्न प्रदेश सरकार बाध्य हुने छैन।
सन्दर्भ सामग्री	प्रदेश खर्च मापदण्ड सञ्चालन निर्देशिका,२०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ एवं नियमावली,२०६४

४. निजि स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरुमा DHIS2 सूचन सम्प्रेरेषण तथा अभिमुखिकरण

परिचय	डिएचआईएस २ प्लेटफर्ममा प्रत्यक्षरूपमा प्रतिवेदन हुन नसकेका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम परिचय आर्थिक वर्ष २०५१/०५२ मा एकीकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली लागू भए पश्चात | स्वास्थ्य सेवाहरूको सूचनाहरू एकद्वार प्रणाली मार्फत अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ । एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास क्रमसँगै यसका लागि आवश्यक पर्ने अभिलेख तथा प्रतिवेदन फारामहरू समय सापेक्ष रूपमा अद्यावधिक हुँदै आएका छन् । यसका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरू (सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी) मा कार्यरत सबै कर्मचारीहरूलाई अभिलेख तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आएका छन् । प्रतिवेदनहरूको गुणस्तर कायम राख्न स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नै डिएचआईएस २ प्लेटफर्ममा | मासिक प्रतिवेदन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । तथापी कुनै कुनै स्वास्थ्य संस्थाहरुले स्थानीय तहमा प्रतिवेदन पठाई तहाँबाट विवरण प्रविष्टि गर्दै आएका छन् । सेवा प्रवाह हुने निजि स्वास्थ्य संस्थाबाट नै प्रतिवेदनको व्यवस्था गर्नका लागि निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई अभिमुखीकरण तथा तालिम प्रदान गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्य	•स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान भएको सेवाको नियमित प्रतिवेदनका लागि स्वास्थ्य संस्था सक्षम हुने ।

	•सेवा प्रवाह हुनै स्वास्थ्य संस्थाबाट नै डिएचआईएस २ प्लैटफर्ममा प्रतिवेदन हुने। •तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धि हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	•स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान भएको सेवाको नियमित प्रतिवेदनका लागि स्वास्थ्य संस्था सक्षम भएको हुनेछ । • सेवा प्रवाह हुने निजि स्वास्थ्य संस्थाबाट नै डिएचआईएस २ प्लेटफर्ममा प्रतिवेदन भएको हुनेछ । •निजि स्वास्थ्य संस्थावाट तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धि भएको हुनेछ । •निजि स्वास्थ्य संस्थावाट तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने सीप विकास भएको हुनेछ ।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	•यो क्रियाकलाप चालु आ.व. को दोस्रो त्रैमासिकभित्र सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । •स्वास्थ्य निर्देशनालयले निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूको DHIS2 मा प्रतिवेदनको अवस्था हेरी आफ्नै युजरनेमबाट प्रतिवेदन नगर्ने निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण तयार पार्ने । •मासिक विवरण प्रविष्टिका लागि ईन्टरनेट र ल्यापटप / कम्प्युटरको व्यवस्थापन भएका तथा गर्न सक्ने निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रदेश तथा स्थानिय तहवाट सम्वन्धन प्राप्त निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण बनाउने । •DHIS2 सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्नका लागि कार्ययोजना तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • तालिम अवधिः DHIS2 सम्बन्धी तालिम ३ (तीन) दिनको हुनेछ डिएचआईएस २ प्लेटफर्ममा प्रत्यक्षरूपमा प्रतिवेदन हुन नसकेका निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूलाइ प्रदान गर्नुपर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	बजेटको परिधिभित्र रही स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार बाँडफाँड गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अभिलेख तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी निर्देशिका ।

५. स्वास्थ्यका प्राथमिक क्षेत्रहरु पहिचान गर्दै समुदायमा सचेतना अभिवृधिका लागि सुचना सम्प्रेषण तथा नाटक संचालन

परिचय	महिला, किशोरी तथा बालबालिकाको पोषण अवस्था सुधार गर्न विभिन्न प्रयासहरु हुदै आएको देखिन्छ । यसै सन्दर्भमा राष्ट्रिय नीति २०७१ ले गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यवर्धक खाद्य पदार्थको प्रवद्र्धन, प्रयोग मार्फत कुपोषणलाई न्यूनिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरेको छ । पोषण अवस्था सुधार्नको लागि पोषण सम्बन्धि बानी व्यवहारलाई सकारात्मक दिशातर्फ रुपान्तरण गर्न आवश्यक छ । खानपान सम्बन्धि मार्गदर्शनलाई आधार मानी मधेश प्रदेशका जनतामा यहाँ बोलिने भाषा मैथली, बजिका, भोजपुरी र नेपाली भाषामा सडक नाटक संचालन

	गरि ती व्यहारको लागि आमजनताहरुमा जानकारी गराई जागरुक बनाउन यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशका जनतामासडक नाटकको माध्यमले पोषण सम्बन्धि साकारात्मक व्यवहार बारे जानकारी गराई कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्थानिय भाषामा संचालन भएको सडक नाटकले त्यहाका जनसमुदायमा पोषण सम्बन्धि साकारात्मक बुझाइ र असलखानपान व्यवहारमा परिवर्तन भई कुपोषण न्यूनिकरण हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	८ जिल्लाको स्वास्थ्यको प्राथमिक्तामा परेका वडामा सडक नाटक संचालन गर्ने । लक्षित समुहः जनसुमदाय (विशेषतः प्रजनन् उमेरका महिला, किशोरी, बालबालिकाहरु) कार्यक्रम संचालन गर्ने निकायः सडक नाटक संचालन हुने वडाको स्वास्थ्य संस्थाको समन्वयमा प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयले संचालन गर्ने गराउने । कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने समयः आर्थिक वर्ष दोस्रो चौमासिक भित्र कार्यक्रम संचालन गरि सक्नुपर्नछ । कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण : आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयले अनुगमन गर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.८८१ रकमः ३००,०००.०० प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रतिवेदन, तस्वीर तथा अन्य आवश्यक कागजात सहित प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	खानपान सम्बन्धि मार्गदर्शन

६. पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि वहस पैरवी संचालन

परिचय	नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको वहुक्षेत्रीय पोषण योजन तेस्रोको कुपोषणको अन्त्य, मानवपुँजी निर्माण र समग्र आर्थिक विकास गर्ने दीर्घकालीन सोच पुरा गर्न, मानव जीवनचक्रमा अवस्था सुधारको लागि पोषण विशेष तथा पोषण संवेदनशील सेवाको उपलब्धता र गुणस्तर सुधार तथा समतामूलक पहुँत र उपभोगको सुनिश्चितता गर्न, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ११ को खण्ड (झ) को सि.नं। १२ बमोजिमको महिला तथा बालबालिकाको कुपोषण न्यूनीकरण, रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय तहको अधिकार अनुसारको कार्यलाई सहजीकरण गर्दाै, पोषणमैत्री स्थानीय शासनलाई संस्थागत गर्न संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट “पोषणमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०” लागु गरीएको छ । पोषणमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनको लागि ७ विषयगत क्षेत्रहरुः स्वास्थ्य, महिला तथा बालबालिका, शिक्षा, खानेपानी तथा सरसफाइ, कृषि, पशुपन्छी र शासकीय प्रबन्ध, बमोजिमका कार्य गरी पोषणमैत्री स्थानीय तह घोषणका सुचाकांकहरु हासिल गर्नुपर्ने हुन्छ । स्वास्थ्य अन्तरगत १०० % पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था धोषण भएको अर्थात पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था कार्यन्वयन निर्देशिका, २०७९ बमोजिम १६ सूचक पुरा भएको हुनुपर्दछ । शिक्षामा ६ वटा सुचक, महिला तथा बालबालिका अन्तरगत ५, खाने पानी सरसफाइमा ५, कृषि विकासमा ४, पशुपन्छी विकासमा ३, शासकीय प्रबन्धमा १० गरी ३३ सुचक र स्वास्थ्य तर्फ पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था धोषण भएका १ गरी जम्मा ३४ सुचक छन् । जबसम्म पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था धोषण हुदैन नेपाल सरकार तथा मधेश प्रदेशले परिकल्पना गरेको पोषणमैत्री स्थानीय तह घोषण हुन सकदैन । त्यसैले स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रमुख सरोकारवाला स्वास्थ्य निर्देशनालयले पहल गर्न अपरिहाय भएकोले यो पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि वहस पैरवी संचालन कार्यक्रम राखेको हो ।

उद्देश्य	पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि प्रदेश पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समिति सँग पैरवी तथा छलफल गरी स्वास्थ्य क्षेत्रका पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणका लागि मार्गदर्शन तथा सहकार्य जुटाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि प्रदेश पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समिति सँग पैरवी तथा छलफल गरी स्वास्थ्य क्षेत्रका पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणका लागि सहकार्य सहिको मार्गदर्शन तयार हुनेछ।
संचालन प्रक्रिया	• पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि प्रदेश पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समिति सँग पैरवी तथा छलफल आयोजना गर्ने । • पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समितिका अधक्ष्य, कार्यकारी सचिव तथा सबै सदस्य, परिवार कल्याण महाशाखा, पोषण शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, सङ्घीय मामिला तथा सामान्यय प्रशासन मन्त्रालय र राष्टिय योजना आयोगको प्रतिनिधिको छलफलमा प्राविधिक निर्देशनका सहित पैरवी तथा छलफल गर्ने । • मधेश प्रदेशमा वहुक्षेत्र पोषण योजनालाई प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग पुऱ्याउदै आएका विकास साझेदारीहरुलाई छलफलमा सामेल गराउने । • पैरवी तथा छलफलबाट पोषण मैत्री स्थानियतहहरु घोषणको लागि सबै ७ वटा क्षेत्रको सहकार्य सहितको मार्गदर्शन तयार पार्ने ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.८८६ रकमः ५००,०००.०० प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा वितरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१

	पोषणमैत्री स्थानीय शासन कार्यन्वयन कार्यविधि, २०८०

७. महामारी जन्य रोगहरूको निगरानीको लागि आवश्यक surveillance प्रणालीको सुदृढीकरण गर्ने

परिचय	तोकिएका सेन्टिनल साईटहरूबाट किटजन्य, पशु तथा पानीजन्य विभिन्न संक्रामक तथा महामारीजन्य रोगहरूको तत्काल साप्ताहिक रुपमा निरन्तर प्रतिवेदन गर्ने प्रणाली नै Ear l y Warning and Reporting System (EWARS) हो। हाल कायम भएका ११ सेनटिनल साइटहरू तथा २ रिपोर्टिङ साइट (अस्पताल) मार्फत गरिने रोग निगरानी समग्रह प्रदेशको रोग निगरानीको अवस्थालाई बदलिएको जनघनत्व तथा अस्पतालहरूको वितरण अनुरुप समेट्न नसकेको हुदाँ क्रमशः सेनटिनल अस्पतालहरूको सङख्यामा क्रमशः बृद्धि पनि आवश्यक देखिन्छ। यसरी प्रतिवेदन गरिरहेका साइटमा कार्यरत सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई केहि अवधिको अन्तरालमा EWARS मा सूचना प्रवाह का लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्न सो सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नु आवश्यक छ।
उदेश्य	EWARS सेनटेनलसाईटमा कार्यरत चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यस प्रणालीको महत्व बारे जानकारी दिई यो प्रणालीमा रोग निगरानीको लागि गर्नु पर्ने कार्यका लागि आवश्यक ज्ञान तथा सिप अभिवृद्धि गर्ने। EWARS सेनटेनल साइटबाट हुने प्रतिवेदनको गुणस्तर, पुर्णता तथा नियमितता सुनिश्चित हुनेछ। EWARS प्रणाली आवश्यकरुपमा सञ्चालन गरी अस्पताललाई सहयोग पुग्नेछ।
अपेक्षित प्रतिफल	EWARS सेनटेनलसाईटबाट हुने प्रतिवेदनको गुणस्तर, पुर्णता तथा नियमितता सुनिश्चित भई महामारीको रोकथाम तथा प्रतिकार्य (response) सबल हुनेछ।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय

सञ्चालन प्रकृया	सेनटेनल साईटमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी सो कार्य गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त व्यक्तीले गर्नु पर्छ। कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व कार्ययोजना तयार गरि स्वीकृत गरेर मात्र दोस्रो वा तेस्रो त्रैमासिक भित्र सञ्चालन गनु पर्दछ। EWARS साईटमा कार्यरत सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई EWARS मा सूचना प्रवाह का लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्न सो सम्बन्धी अभिमुखिकरण गरिनेछ।
सन्दर्भ सामग्री	RRT Guideline, रोग नियन्त्रणका लागि महाशाखाले तयार पारेको अन्य निर्देशिकाहरु।

८. खोप कार्यक्रमको समीक्षा गोष्ठी

परिचय	जिल्ला तहमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमको समिक्षा र स्थानिय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुसंग समन्वय, सहकार्य बढाउन अत्यन्त महत्वपूर्ण हुने भएकोले स्वास्थ्य निर्देशनालयले स्वास्थ्य कार्यालयहरुको सहभागितामा यो कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्दछ । स्थानीय तह र जिल्लास्तरको नयाँ खोप तथा रोगहरूको बारेमा जानकारी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन, प्रगतिको समिक्षा र सुधारको लागि तहगत योजना बनाउन, महामारी नियन्त्रण तथा सर्भिलेन्स कार्य गर्न जिल्लाको क्षमता विकास गरी कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उद्धेश्य	• जिल्लास्तरको खोप कार्यक्रमको उपलब्धि, प्रगतिको अवस्था विश्लेषण एवं समीक्षा गरि सुधारको लागि स्वास्थ्य संस्था, स्थानिय तह र जिल्लाको सुक्ष्म योजना बनाउने क्षमता विकास गर्ने । • खोप कार्यक्रमबाट प्राप्त उपलब्धि कायम राख्दै गुणस्तरीय खोप सेवा मार्फत पूर्ण खोप सुनिश्चित गर्न यो आ.व. को क्रियाकलाप सञ्चालन योजना बनाउने । • खोप कोल्डचेन सामाग्रीको वास्तविक आवश्यकताको आधारमा प्रदेश तहको खोप तथा खोपजन्य सामाग्रीको अनुमानित वितरण योजना तयार गर्ने । • ए.ई.एफ.आई सर्भिलेन्स, अनुसन्धान, उपचार एवं खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको महामारी नियन्त्रण तथा सर्भिलेन्स कार्य बारे जानकारी गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• जिल्ला तहको कार्य प्रगति, उपलब्धि, सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुको पहिचान भई गुणस्तरीय र प्रभावकारी खोप सेवा सञ्चालन गर्न सुक्ष्मयोजना निर्माण गर्ने क्षमता विकास हुनेछ । • यो आ.व. मा स्वीकृत क्रियाकलापहरुको सञ्चालन प्रक्रिया र अवधि समेतको योजना तयार हुने छ ।

	• खोप छुट हुने समुदाय, क्षेत्र र स्थानमा सञ्चालन हुने विशेष खोप (उच्च जोखिम जिल्ला र स्थानीय तह) सञ्चालन प्रक्रिया बारे जानकारी भई योजना तयार हुने छ । • सरसफाई प्रवर्द्धन सेसन सञ्चालनमा बृद्धी हुनेछ ।
संचालन गर्ने निकाय	• स्वास्थ्य निर्देशनालय
सञ्चालन प्रक्रिया	सहभागीः स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, खोप कार्यक्रम फोकल पर्सन, कोल्ड चेन अधिकृत/असिस्टेन्ट वा फोकल पर्सन, आवश्यकता अनुसार महानगर/उपमहानगर/नगरपालिका/गाउँपालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख तथा बजेटको परिधिमा रही अन्य सरोकारवालाहरु । सहजकर्ताः स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश, परिवार कल्याण महाशाखा, व्यवस्थापन महाशाखा काठमाण्डौ, स्वास्थ्य निर्देशनालय, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ती व्यवस्थापन केन्द्र, डब्लु.एच.ओ, युनिसेफ र वाटरएडबाट सञ्चालन गर्ने अवधिः २ दिन सञ्चालन प्रकृया • प्रदेशले सकेसम्म पहिलो त्रैमासिकको सुरुमा नै सञ्चालन गर्नुपर्दछ । • यो समिक्षा गोष्ठिमा संघ, स्वास्थ्य निर्देशनालय, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, साझेदार निकायबाट समेत श्रोत व्यक्ति/सहजकर्ताको प्रत्यक्ष संलग्नतामा आयोजना गर्नुपर्ने भएकोले स्वास्थ्य निर्देशनालयले परिवार कल्याण महाशाखासंग अग्रिम समन्वय गरी गोष्ठिको मिति तोक्नुपर्दछ । • प्रदेश स्तरको समिक्षामा आउँदा स्वास्थ्य कार्यालयले स्थानिय तह तथा स्वास्थ्य संस्था स्तरको सुक्ष्म योजनाबाट समायोजन भएको जिल्लाको सुक्ष्म योजना तयार गरी लिई आउन स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट जानकारी एवं समन्वय गर्नु पर्दछ । • पूर्णखोप सुनिश्चितता र दिगोपनाको औचित्य, खोप छुट बच्चाको पहिचान र खोप पुरा गराउने प्रकृया र जिम्मेवारी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन र खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको महामारी नियन्त्रण तथा सर्भिलेन्स बारे छलफल तथा अभिमुखिकरण समेत गर्नुपर्दछ । • थप भएका नयाँ क्रियाकलापहरुको सञ्चालन प्रक्रिया बारेमा समेत अभिमुखीकरण र योजना तयार गर्नुपर्ने छ । • सूक्ष्म योजना तर्जुमाको लागि सिकाइ अभ्यास सहभागीहरुलाई गराउनु पर्ने छ । • जिल्ला स्तरमा कार्यक्रम संचालन गर्न सहभगीहरुलाई पेनड्राइभ उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

कार्य सम्पादन सूचक	• समिक्षा सम्पन्न भई योजना तयार भएको • समीक्षाको प्रतिवेदन
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यक्रममा विनियोजित बजेट नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, नियम र सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावली तथा प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८० अनुसार खर्च योजना तयार गरि स्वीकृत कृयाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका-२०८१, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८० प्रस्तुतिकरण स्लाईड, जिल्ला, स्थानीय तहको सुक्ष्म योजना फारम र कार्यक्रम संग सम्बन्धित निर्देशिकाहरु ।
अभिलेख/ प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन

९. खोप बाट बचाउन सकिने रोगका विरामीहरुको समुदाय स्तरमा खोज खोजपड्ताल गर्ने

परिचय	खोप सेवा तथा खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरू खोजपड्ताल, शंकास्पद बिरामीको अनुसन्धान र निगरानी निरन्तर रूपमा गरी समुदायमा खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको बिरामीदर र महामारी हुन नदिन साथै रोग उन्मुलन, निवारण र नियन्त्रण अवस्थाको पहिचान गर्नको लागि समुदायमा खोजीकार्य सुदृढ गर्न यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ । जिल्ला/स्थानिय तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सो सम्बन्धि जानकारी तथा तयारीको लागि सहजिकरण कार्य पनि गर्नुपर्दछ ।
उद्देश्य	खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको निगरानी योजना (संक्रमणकालीन पोलियो योजना) २०७९-८६ को कार्यान्वयन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको निगरानी योजना (संक्रमणकालीन पोलियो योजना समेत) २०७९-८६ कार्यन्वयन भई सबै तहमा रोगहरुको खोजपड्ताल, शंकास्पद बिरामीको अनुसन्धान, निगरानी जस्ता कार्य गरिने छ ।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
सञ्चालन प्रक्रिया	• समुदायमा देखापरेका खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको प्रकोप नियन्त्रण, अनुसन्धान, निगरानी, आदि कार्यको भुक्तानी यसै बजेटबाट गर्नुपर्दछ ।

	• प्रकोप नियन्त्रण, अनुसन्धान, निगरानी र खोजपडताल कार्यमा खटिने स्वास्थ्यकर्मीहरुको दैनिक भ्रमण भत्ता र खोजपडताल कार्यमा खटिने म. स्वा. स्वयं सेविकाको समेत पारिश्रमिक समेत भुक्तानी यसै बजेटबाट गर्नुपर्दछ ।
कार्य सम्पादन सूचक	पहिचान भएका बिरामीहरुको अनुसन्धानको संख्या र पटक
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यक्रममा विनियोजित बजेट नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, नियम र सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावली अनुसार खर्च योजना तयार गरि स्वीकृत कृयाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ । यदी कुनै भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, नियममा प्रष्ट नभएको अवस्थामा चलनचल्तीको दर अग्रिम स्विकृत गराई भुक्तानी गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री	अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका-२०८१, सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८०
अभिलेख/ प्रतिवेदन	केश अनुसन्धान फारम, बिरमीहरूको सूची

१०. खोप बाट बचाउन सकिने रोगका शंकास्पद विरामीको नमुना संकलन गरि परीक्षणको लागि नमुना ढुवानी

परिचय	खोप बाट बचाउन सकिने रोगका शंकास्पद विरामी भेटिए सो को नमूना संकलन, सम्बन्धित ठाँउमा पठाउने व्यवस्था र स्थानिय तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सो सम्बन्धि जानकारी तथा तयारीको लागि सहजिकरण कार्य पनि यसै कृयाकलापबाट गर्नुपर्दछ ।
उद्देश्य	• खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको निगरानी योजना (संक्रमणकालीन पोलियो योजना) २०७९-८६ को कार्यन्वन गर्ने । • पोलियो रोग उन्मूलन लगायत अन्य खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरुको निवारण र नियन्त्रणको लागि हालसम्म साझेदार निकायबाट प्राप्त सहयोगको कार्यहरु क्रमशः नेपाल सरकारको स्वास्थ्य प्रणालीमा एकीकृत गर्ने निति अनुरूप सो सम्बन्धि कृयाकलापहरू प्रदेश सरकार मार्फत सञ्चालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको निगरानी योजना (संक्रमणकालीन पोलियो योजना समेत) २०७९-८६ कार्यन्वयन भई सबै तहमा रोगहरुको खोजपड्ताल, शंकास्पद बिरामीको

	अनुसन्धान, निगरानी जस्ता कार्य नेपाल /प्रदेश सरकारको श्रोत साधन मार्फत सञ्चालन भएको हुने छ ।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
सञ्चालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य कार्यलयमा विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रमबाट रकम अपुग हुने तथा कतै प्रयोगमा नआउने, कुनै जिल्लाको बिरामी अन्यत्र जिल्ला मार्फत नमुना संकलन तथा अनुसन्धान गर्नुपर्ने आदि भएमा सो को खर्च स्वास्थ्य निर्देशनालयले निम्न अवस्थामा गर्नुपर्दछः १. स्वास्थ्य कार्यालयमा विनियोजित बजेट अपुग भएमा २. स्वास्थ्य कार्यलयको कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरूबाट बिरमीहरू आएमा ३. अन्य प्रदेशबाट आएका बिरामीको जुन प्रदेशमा अनुसन्धान, नमुना संकलन हुन्छ सोही प्रदेश मार्फत भुक्तानि गर्न ४. स्थानीय तहबाट नमुना संकलन भै प्रदेशमा प्राप्त भएमा जिल्लाको समन्वयमा भुक्तानी गर्ने ५. पोलियोको वातावरणीय निगरानीको नमूना संकलन तथा ढुवानी गर्दा यहि बजेटबाट भुक्तानी गर्न सकिने छ । ६. निजि अस्पताल, मेडिकल कलेज, संघिय अस्पताल आदिबाट समेत नमुना संकलन र ढुवानी गर्दा यहि बजेटबाट भुक्तानी गर्न सकिने छ । ७. स्वास्थ्य कार्यालयमा उपलब्ध बजेट गाभी श्रोतको भएकोले सोको फुकुवा नभएमा भुक्तानी गर्ने ।
कार्य सम्पादन सूचक	१. संकलन भएका नमुनाहरुको संख्या २. नमुनाहरुको ढुवानी भएको पटक ३. पहिचान भएका बिरामीहरुको अनुसन्धानको संख्या र पटक
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यक्रममा विनियोजित बजेट नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, नियम र सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावली अनुसार खर्च योजना तयार गरि स्वीकृत कृयाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ । यदी कुनै भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, नियममा प्रष्ट नभएको अवस्थामा चलनचल्तीको दर अग्रिम स्विकृत गराई भुक्तानी गर्ने ।

सन्दर्भ सामग्री	अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका-२०८१, सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली, खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको निगरानी योजना (संक्रमणकालीन पोलियो योजना) २०७९-८६ र सर्भिलेन्स को निर्देशिकाहरु, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८०
अभिलेख/ प्रतिवेदन	केस अनुसन्धान फारम, नमूना संकलन फारम, बिरामीहरूको सूची

११. खोप बाट बचाउन सकिने रोगहरुको निगरनी, प्रतिकार्य तथा व्यवस्थापनको पुर्व तयारी

परिचय	खोप बाट बचाउन सकिने रोगगरुको महामारी व्यवस्थापनको लागि महामारी व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य खोप अभियान सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन गरिएको हो ।
उदेश्य	आकस्मिक अवस्थामा खोपजन्य रोगको महामारी फैलिन नदिनको लागि प्रतिकार्य खोप अभियान सञ्चालन गरी खोप प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आकस्मिक अवस्थामा खोप जन्य रोगको महामारी व्यवस्थापन भई रोग रोकथाम तथा नियन्त्रण हुने ।
संचालन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
क्रियाकलाप सञ्चालन प्रकृया	महामारी प्रतिकार्य, खोप अभियान सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, परिवार कल्याण महाशाखाबाट यस अघि जारी भएको महामारी प्रतिकार्य खोप निर्देशिका, यस पछी जारी हुने निर्देशिका तथा निर्देशनको आधारमा बजेटको परिधिमा रहि प्रदेश तथा जिल्ला तहमा योजना तयार गरी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने । कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा निम्न कृयाकलापहरू गर्न सकिनेछः अभिमुखिकरण, बैठक तथा तालिम सञ्चालन, खोप अभियान सञ्चालनको लागि स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वयंसेवक परिचालन, सामाजिक परिचालनका क्रियाकलाप, ए.ई.एफ.आई. टिम परिचालन तथा औषधि खरिद, विभिन्न संचार माध्यमहरु परिचालन, आवश्यक सामग्री छपाई तथा वितरण, खोप कोल्ड चेन सामग्री वितरण र ढुवानी, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण, इन्धन आदि।

	प्रकोप नियन्त्रण, अनुसन्धान, निगरानी र खोजपडताल कार्यमा खटिने स्वास्थ्यकर्मीहरुको दैनिक भ्रमण भत्ता र खोजपडताल कार्यमा खटिने म. स्वा. स्वयं सेविकाको समेत पारिश्रमिक समेत भुक्तानी यसै बजेटबाट गर्नुपर्दछ ।
कार्य सम्पादन सूचक	महामारीको व्यवस्थापनका कृयाकलापहरू सञ्चालनन भएमा सो को प्रतिवेदन ।
बजेट बाँडफाँड	चालु आ.व. को लागि स्वीकृत विनियोजित रकमको परिधिभित्र रही नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन/नियम, सार्वजनिक खरिद ऐन/नियम र कार्यक्रमसँग सम्बन्धित जारी भएका निर्देशिका तथा निर्देशन अनुसार खर्च गर्नुपर्नेछ ।
सन्दर्भ सामग्री	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, परिवार कल्याण महाशाखाबाट जारी गरिएका / गरिने निर्देशनहरु र अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८१ लगायतका अन्य प्रचलित ऐन/कानूनहरु, *प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८०*
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	महामारी भएमा सोको व्यवस्थापन कृयाकलापहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदन सोही समयमा उपलब्ध फारम अनुसार राख्ने ।

१२. प्रदेश खोप समन्वय समितिको आवधिक बैठक व्यवस्थापन ।

परिचय	प्रदेश स्तरमा हरेक वर्ष प्रदेश पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना कायम तथा समग्र खोपको व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्न यो समितिको व्यवस्था गरिएको छ ।
उद्धेश्य	• निर्देशिका अनुसार पूर्ण खोप दिगोपना जिल्ला घोषणाको प्रमाणिकरण गर्ने • समसामयिक विषयमा बैठक बसी आवश्यक निर्णय गरि कार्यन्वयन गर्ने गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• प्रदेश भित्रका सरकारी गैर सरकारी निकाय संग समन्वय र सहकार्य गर्ने । • खोप कार्यक्रममा सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नता तथा प्रतिबद्धता हुनेछ ।
संचालन गर्ने निकाय	• स्वास्थ्य निर्देशनालय
सञ्चालन प्रकृया	प्रदेश खोप समन्वय समितिको अगुवाई तथा स्वास्थ्य निर्देशनालयको संयोजनमा सरोकारवाला निकायहरुलाई समावेश गरी पूर्णखोप जिल्ला सुनिश्चतताको प्रमाणीकरण गर्ने । • आवश्यकता अनुसार प्रदेश खोप समन्वय समितिको बैठक बस्ने छ ।

	• बैठकको मिति र स्थान अध्यक्ष ज्यु संगको समन्वयमा तोकिनेछ । • भेरिफिकेसन तथा प्रमाणिकरणको सहजिकरण र अनुगमन गर्नुपर्नेछ । • प्रदेश पूर्ण खोप घोषणाको तयारी र अनुमती माग्नेः प्रदेश अन्तर्गतको सबै जिल्लाहरू पूर्णखोप सुनिश्चितता घोषणा तथा दिगोपना कायम भएको एकिन गरि प्रदेश पूर्णखोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना प्रमाणिकरणको लागि संघमा आवश्यक विवरण अनुसूची अनुरूप अनुमती माग गरि प्रदेश घोषणा/प्रमाणिकरण गर्न कार्यक्रम आयोजना गर्ने । • आवश्यकता अनुसार समितिले स्वागत तथा विदाई कार्यक्रमको समेत आयोजन गर्ने
कार्य सम्पादन सूचक	• खोप कार्यक्रमको लक्ष्य तथा प्रगति • पूर्णखोप सुनिश्चतता तथा दिगोपनाको लागि कार्य योजना तयार तथा कार्यन्वयन भएको • अन्य कुनै खोप सम्बन्धि महत्वपूर्ण निर्माण कार्यान्वयनको अवस्था
बजेट बाँडफाँड	• स्वीकृत विनियोजित बजेट नेपाल सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन/नियम अनुसार खर्च गर्नुपर्नेछ • श्रोत व्यक्ति तथा सहभागीहरुको दैनिक तथा भ्रमण भत्ता, यातायात खर्च, हल भाडा, खाना, खाजा, स्टेशनरी, व्यानर, हेन्डस आउट, लगायत आवश्यक अन्य शीर्षकमा खर्च गर्न सकिने छ । • *स्वागत तथा विदाई कार्यक्रमको* लागि मायाको चिनो, खादा, माला लगायत अन्य आवश्यक खर्च ।
सन्दर्भ सामाग्री	पूर्णखोप सुनिश्चितता निर्देशिका २०७१ र अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८१, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८०
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• प्रदेश खोप समन्वय समितिको निर्णय • पूर्णखोप सुनिश्चितता निर्देशिका २०७१ का अनुसूचीहरू

१३. पूर्ण खोपयुक्त प्रदेश सुनिश्चितता घोषणा कार्यक्रम

परिचय	पूर्ण खोपको प्रमाणिकरण तथा मधेश प्रदेश पूर्ण खोप दिगोपना घोषणा सभा आयोजनाको लागी यो कार्यक्रम आयोजना गरिएको हो ।
उद्धेश्य	• पूर्ण खोप घोषणा निर्देशिका अनुसार जिल्ला भेरिफिकेसन गरी पूर्ण खोपको प्रमाणिकरण गर्ने, • हरेक वर्ष पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना घोषणा गर्ने.

	• घोषणा सभा मार्फत पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपनाको लागि सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नता गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• लक्षित समूहका सबैले तोकिएका खोपहरूको मात्रा पूरा गर्नेछन् । • खोप कार्यक्रममा सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नता तथा प्रतिबद्धता हुनेछ ।
सञ्चालन प्रकृया	प्रदेश खोप समन्वय समितिको अगुवाई तथा स्वास्थ्य निर्देशनालयको संयोजनमा अन्य सरोकारवाला निकायहरुलाई समावेश गरी पूर्णखोप जिल्ला सुनिश्चतताको औचित्य, प्रकृया र जिम्मेवारी बारेमा जानकारी गराई पूर्णखोप सुनिश्चितता घोषणा तथा दिगोपनाको लागि निम्न कृयाकलापहरू गर्नुपर्दछः • प्रदेश स्तरबाट वार्षिक रुपमा अभिमुखिकरण बैठक गरि प्रतिबद्धता लिनेः सरोकार एवं साझेदारहरुसंग बैठक, उत्प्रेरणा गोष्ठि सञ्चालन गरी निर्णय तथा प्रतिबद्धता लिने । • जिल्लातहको पूर्ण खोप भेरिफिकेसन तथा प्रमाणिकरणको सहजिकरण र अनुगमन गर्नुपर्नेछ । • बजेटको परिधि भित्र रही घोषणा समारोहमा जिल्लाको खोप कार्यक्रममा उत्कृष्ट कार्य गर्ने स्वास्थ्यकर्मी र स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई पनि सम्मान/पुरस्कृत गर्न सकिने छ। स्वास्थ्यकर्मी र संस्था संस्था छनौटका आधार निम्नानुसार रहेको छ । • पूर्ण खोपयुक्त जिल्ला सुनिश्चितता घोषणाको लागि गरिने प्रदेश तह बाट गरिने भेरिफिकेशन/प्रमाणीकरण कार्य समेत गरिने छ । • पूर्ण खोपयुक्त जिल्ला सुनिश्चितता घोषणाको लागि आयोजित जिल्ला घोषणा सभामा प्रदेश बाट तथा प्रदेश पूर्ण खोपयुक्त सुनिश्चितता घोषणाको लागि संघ बाट अनिवार्य प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने छ । • प्रदेश पूर्ण खोपयुक्त सुनिश्चितता घोषणाको लागि दैनिक तथा भ्रमण भत्ता, हल भाडा, साउन्ड सिस्टम, मंच व्यवस्थापन, खाना, खाजा, सम्मान पत्र, मायाको चिनी, गम्छा, दोसल्ला, निमन्त्रणा पत्र, खादा माला, व्याच विविध शीर्षकहरुमा आवश्यक खर्च व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।
कार्य सम्पादन सूचक	• भेरिफिकेसनको समयमा शून्य तथा आँशिक खोप लगाएका बालबालिका नभेटिएका • पूर्णखोप सुनिश्चतता तथा दिगोपनाको लागि कार्य योजना तयार तथा कार्यन्वयन भएको
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत विनियोजित बजेट नेपाल सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन/नियम अनुसार खर्च गर्नुपर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	पूर्णखोप सुनिश्चितता निर्देशिका २०७१ र अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८१, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८०

अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• पूर्णखोप सुनिश्चितता निर्देशिका २०७१ का अनुसूचीहरू

१४. अस्वस्थकर खानाहरु निरुत्साहित गर्ने तथा पोषण युक्त खाना प्रवर्द्घन गर्ने सरोकारवालाहरु सँग वहस पैरवी साथै समुदायमा जनचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन

परिचय	अस्वस्थकर खानाहरुको उपभोग पछिल्लो समयमा बालबालिका, किशोेर किशोरी, महिला पुरुष तथा सबै वर्गमा अस्वस्थ्यकर खानाहरु बजारीकरण, उपल्बधता र समुदायमा पोषण सम्बन्धि जनचेतनाले गर्दा कुपोषण तथा नसर्ने रोगहरुको दर बढ्दै गएको तथ्यांकहरुले देखाउछ ।नेपाल जनसांखिक सर्वेक्षण २०२२ अनुसार ६–२३ महिनाका बालबालिका समुहमा ६९% ले अस्वस्थकर खानाहरु सेवन गरेको र ४३% ले गुलियो पेयपदार्थ पिएको देखाएको छ ।महिला, बालबालिका, किशोर किशोरीहरुमा हुने कुपोषण न्यूनीकरणको मुख्य बाधकको रुपमा अस्वस्थकर खानेकुराहरुको उपभोगलाई लिने गरिन्छ । अस्वस्थकर खानाहरुका उत्पादन, उपभोगलाई निरुत्साहित गर्दै स्वच्छ, स्वास्थ र पोषणयुक्त खानेकुराहरुलाई प्रबर्धन गर्न गराउन प्रदेशका सरोकारवालाहरु माँझ समन्वय÷पैरवी बैठक संचालन गर्नका लागि यस कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	स्वच्छ, स्वस्थ र पोषणयुक्त खानेकुराहरुको प्रबर्धनको लागि सरोकारवालाहरु सँग पैरवी गरी समुदायमा जनचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने अवसर निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वच्छ, स्वस्थ र पोषणयुक्त खानेकुराहरु प्रबर्धनको लागि सरोकारवालाहरुले प्रभावकारी भुमीका निवाह गरी कुपोषण तथा नसर्ने रोगहरुको दर घटाउन योगदान पुर्‍याउने छ ।
संचालन प्रक्रिया	• अस्वस्थकर खानाहरु निरुत्साहित गर्ने तथा पोषण युक्त खाना प्रवर्धन गर्न सरोकारवालाहरु सँग एक दिने वहस पैरवी कार्यक्रम संचालन गर्ने

	• यस कार्यक्रममा बहुक्षेत्रीय पोषण योजना अन्तर्गत रहेका सबै सरोकारवाला मन्त्रालय, नीति तथा योजना ओजनाका उपाध्यक्ष, सदस्यहरु, प्रदेश सचिव, प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति तथा तालिम केन्द्र, अनुसन्धान गर्ने निकाय, एकेडेमिया, खाद्यका निजी क्षेत्र, विकास साझेदारका विज्ञहरु, नागरिक समाजका प्रतिनिधि, खाद्यका निजी क्षेत्र तथा खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यलय प्रतिनिधि, उपाभोक्ता महासंघ, प्रदेश उद्योग वाणिज्य संघ, पोषण क्षेत्रमा काम गर्ने साझेदारहरु तथा सबै संचारकर्मीहरु
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०१ प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा संस्थागत माग तथा हस्तान्तरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	• प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, तथा आर्थिक कार्यविधि वितिय उतरदायित्व ऐन २०७६ र २०७७ • पोषण शाखा, परिवार कल्याण महाशाखा र खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागबाट प्रकाशित श्रोतहरु

१५. गरिव, दलित, जनजाति, पिछिडीएका तथा मुसहर समुदाय जस्तो अति विप्पन वर्गका बालबालिकाहरुको पोषण अवस्थाका सर्वेक्षण र नतिजाका आधारमा पोषण सुधार कार्यक्रम संचालन

परिचय	राष्ट्यि जनगणना २०२१ अनुसार मधेश प्रदेशको कुल जनसंख्या मध्ये ५.३% तेली, ४.४% चमार, ३% कुर्मि, २.९३% मुसहर समुदायहरु बसोबास गर्दछन् । यो समुदाय सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थामा पछि परेकोले, यो समुदायका

	बालबालिका, किशोरी, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाको पोषण अवस्था पनि सन्तोषजनक छैन् । नेपाल जनसांखिक सर्वेशणको डाटामा जातिय आधारमा पोषणको अवस्था विशलेषण भएको छैन । वि.सं २०७९ मा स्वास्थ्य निर्देशनालय र यूनिसेफको सहकार्यमा पोषणको सर्वेक्षण (SMART survey) भएका थियो, जसको नतिजामा ३३% ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकामा कुपोषण भएको तथ्याँक आएको थियो । पिछिडीएका दलित वर्गमा पोषण सुधारकालागि समुदाय विषेश कार्यक्रम संचालन गर्न यो क्रियाकलाप राखिएको छ ।
उद्देश्य	गरिव, दलित, जनजाति, पिछिडीएका तथा मुसहर समुदाय जस्तो अति विप्पन वर्गका बालबालिकाहरुको पोषण अवस्थाका सर्वेक्षण र नतिजाका आधारमा पोषण सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	गरिव, दलित, जनजाति, पिछिडीएका तथा मुसहर समुदायपोषण सुधार कार्यक्रम संचालन गरी बालबालिकाको पोषण अवस्थामा सुधार हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन NDHS 2022, प्रतिवेदन तथा पोषण सँग सम्वन्धित प्रकाशित प्रतिवेदन तथा तथ्याँकको आधारमा प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिदको माग पहिचान तथा आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुका लागि उच्च गुणस्तरको पौष्टिक आहार खरिद, भए पश्चात पौष्टिक आहार वितरणको लागि स्वास्थ्य निर्देशनालयले माग भइ आउने स्वास्थ्य कार्यालायर स्थानीय तहलाइ वितरणको लागि स्वीकृत हस्तान्तरण म.ले.प. फारम मार्फत संस्थागत रुपमा हस्तान्तरण गर्नेछ ।

	प्राप्त पोषण सामग्री वितरण गर्ने सम्बन्धित निकायले वितरण गर्दा समुदायका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरु पहिचान (अति विपन्नहरु लागि प्राथकितामा राख्ने) गरी वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०२ प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा संस्थागत माग तथा हस्तान्तरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	नतिजामा आधारीत पोषणका कार्यक्रमहरुको प्रतिवेदनहरु, पोषण सम्बन्धी दस्तावेजहरु, बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१

१६. प्रादेशिक अस्पताल गौर, जलेश्रवर, मलंगवा र सिरहामा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र (Nutriton rehabilitation home) विस्तार

परिचय	नेपालमा पोषण पुनस्र्थापना केन्द्रले दुई दशक भन्दा बढि समयदेखि अस्पतालको ईकाइको रुपमा रहि मेडिकाल जटिलता सहितको शीघ्र कुपोषण भएका बालबालिकाको उपचार तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको छ । मधेश प्रदेशमा ३अस्पतालमाः जनकपुर प्रादेशिक अस्पताल (वि.सं. १४ पुस २०६७ देखि), गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज (वि.सं. १ श्रावन२०६८) र नारायणी अस्पताल वीरगंजमा (वि.सं. ३१ वैशाख २०६३) देखि पुनर्स्थापना केन्द्रबाट नजिकका जिल्लाहरुबाट आउने मेडिकाल जटिलता सहितकोकडा शीघ्र कुपोषण भएका बालबालिकाको गुणस्तरिय उपचार सेवा दिंदै आएको छ । कुपोषित बालबालिका एक हेरालु समेत अस्पतालमा बसी उपचार गुर्नपर्ने भएकोले टाढा जिल्लाका सेवाग्राहीहरु अस्पताल सम्म आइनपुग्ने हुँदा मेडिकल

	जटिलता सहितको शीघ्र कुपोषण भएका बालबालिका मृत्युको जोखिममा पर्ने हुदा बाँकीका प्रादेशिक अस्पताल गौर, जलेश्वर, मलंगवा र सिरहामा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र (NUTRITION REHABILITATION CENTER) विस्तारको समभाव्यता मापन गर्न यो क्रियाकलापमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	• मेडिकाल जटिलता भएका कडा शीघ्र कुपोषण बालबालिकाको उपचार तथा व्यवस्थापनका लागि प्रादेशिक अस्पताल गौर, जलेश्वर, मलंगवा र सिरहामा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र विस्तारको समभाव्यता मापन गर्न यी अस्पतालमा कार्यशाला गोष्ठी गर्ने • पोषण पुर्नस्थापना केन्द्रमा मेडिकाल जटिलता भएका कडा शीघ्र कुपोषण बालबालिकाहरुलाई भर्ना गरी २४ सै घण्टा स्वास्थ्यकर्मीहरुको निगरानीमा राखी उपचार गर्ने प्रावधान, जनशक्ति, श्रोत मापन, • बालबालिका साथै हेरचाह गर्ने अभिभावकहरुलाई पोषण सम्बन्धी ज्ञान तथा सीप प्रदान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	मेडिकाल जटिलता भएका कडा शीघ्र कुपोषण बालबालिकाको उपचार गरी बालबालिकाहरुलाई मृत्यु हुनबाट बचाउने र अभिभावकहरुलाई खाना तथा पोषणको बारेमा चेतनामा अभिवृद्धि हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	• पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र संचालन निर्देशिका, २०७९ अनुसार । • मेडिकाल जटिलता भएका कडा शीघ्र कुपोषण बालबालिकाको उपचार तथा व्यवस्थापनका लागि प्रादेशिक अस्पताल गौर, जलेश्वर, मलंगवा र सिरहामा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र विस्तारको समभाव्यता मापन गर्न यी अस्पतालमा कार्यशाला गोष्ठी गर्ने • कार्य संचालनको लागि अस्पताल प्रमुखले लेखा शाखाको सहयोगमा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र व्यवस्थापनलाई पेस्की उपलब्ध गराई कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ । • कार्यक्रम खर्च गर्दा प्रचलित नियम कानुन अनुसार गर्नुपर्दछ । • पोषण पुर्नस्थापना केन्द्रमा, अस्पतालमा कार्यरत बाल रोग विशेषज्ञ र मेडिकल अधिकृतलाई भर्ना भएका मेडिकाल जटिलता सहितका कडा शीघ्र कुपोषण बालबालिकाको उपचारको दायित्व हुनेछ ।

बजेट बाँडफाँड	विनियोजित बजेट
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	पोषण पुर्नस्थापना केन्द्रहरुको सम्पूर्ण सेवा प्रतिवेदन मासिक रुपमा „ मा अनिवार्य प्रविष्ट गर्नुपर्नेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र संचालन निर्देशिका, २०७९

१७. **Height Board, Length Board & Weighing Scale** खरिद गरि प्रादेशिक अस्पताल तथा स्थानिय तह भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण गर्ने

परिचय	पोषण कार्यक्रम अन्तगत गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, बालबालिका, किशोर किशोरीहरुको कपोषणको अवस्था पत्ता लगाउन आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु **Height Board, Length Board & Weighing Scale** खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, बालबालिका, किशोर किशोरीहरुको कपोषणको अवस्था पत्ता लगाउन आवश्यक पर्ने सामग्री प्रादेशिक अस्पताल तथा स्थानिय तह भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध गराई कुपोषण न्यूनिकरण गने ।
अपेक्षित प्रतिफल	गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, बालबालिका, किशोर किशोरीहरुको कपोषणको अवस्था पत्ता लगाउन आवश्यक पर्ने सामग्री प्रादेशिक अस्पताल तथा स्थानिय तह भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध गराई कुपोषण न्यूनिकरण मद्दत मिल्नेछ ।
संचालन प्रक्रिया	संघिय सरकारबाट जारी मार्गदर्शन वा प्राविधिकबाट स्पेशिफिकेशन बनाइ सो सामग्री खरिद तथा हस्तान्तरण स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट गरिनेछ ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः खरिद कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०४

	प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा वितरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

१८. गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) वितरण कार्यक्रम

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई यो समुहको पोषण अवस्थामा सुधार हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, NDHS 2022 प्रतिवेदन तथा पोषण सँग सम्वन्धित प्रकाशित प्रतिवेदन तथा तथ्याँकको आधारमा प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिदको माग पहिचान तथा आवश्यकता

	पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुका लागि उच्च गुणस्तरको पौष्टिक आहार खरिद, भए पश्चात पौष्टिक आहार वितरणको लागि स्वास्थ्य निर्देशनालयले माग भइ आउने स्वास्थ्य कार्यालायलाइ वितरणको लागि स्वीकृत हस्तान्तरण म. ले.प. फारम मार्फत संस्थागत रुपमा हस्तान्तरण गर्नेछ । प्राप्त पोषण सामग्री वितरण गर्ने सम्बन्धित निकायले वितरण गर्दा समुदायका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरु पहिचान (अति विपन्नहरु लागि प्राथकितामा राख्ने) गरी वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०७ प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउने
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा संस्थागत माग तथा हस्तान्तरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

१९. स्वदेशी कृषि/दुध लाइ प्राथमिकतामा राखि उत्पादित पोषण सामग्री वितरण कार्यक्रम

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री (स्वदेशी कृषि उद्योगबाट उत्पादित) खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई यो समुहको पोषण अवस्थामा सुधार हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, NDHS 2022 प्रतिवेदन तथा पोषण सँग सम्बन्धित प्रकाशित प्रतिवेदन तथा तथ्यॉंकको आधारमा प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिदको माग पहिचान तथा आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुका लागि उच्च गुणस्तरको पौष्टिक आहार खरिद, भए पश्चात पौष्टिक आहार वितरणको लागि स्वास्थ्य निर्देशनालयले स्वास्थ्य कार्यालयलाइ वितरणको लागि संस्थागत रुपमा हस्तान्तरण गर्नेछ । प्राप्त पोषण सामग्री वितरण गर्ने सम्बन्धित निकायले वितरण गर्दा समुदायका गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरु पहिचान (अति विपन्नहरु लागि प्राथकितामा राख्ने) गरी वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०८ प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, अनुसार गर्ने गराउन

अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा संस्थागत माग तथा हस्तान्तरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

२०.२ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाका लागि स्वदेशी दुधलाइ प्राथमिक्तामा राखि उत्पादित प्रोटिन मिश्रित सेक वितरण कार्यक्रम

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका २ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मकाबालबालिकाहरुलाई पोषण सामाग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका २ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मकाबालबालिकाहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका २ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुलाई पोषण सामाग्री उपलब्ध गराई यो समुहको पोषण अवस्थामा सुधार हुनेछ ।
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, NDHS 2022 प्रतिवेदन तथा पोषण सँग सम्वन्धित प्रकाशित प्रतिवेदन तथा तथ्याँकको आधारमा प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पौष्टिक आहार खरिदको माग पहिचान तथा आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुका लागि उच्च गुणस्तरको पौष्टिक आहार खरिद, भए पश्चात पौष्टिक आहार वितरणको लागि स्वास्थ्य निर्देशनालयले स्वास्थ्य कार्यालायलाइ वितरणको लागि स्वीकृत हस्तान्तरण म. ले.प. फारम मार्फत संस्थागत रुपमा हस्तान्तरण गर्नेछ ।

	प्राप्त पोषण सामग्री वितरण गर्ने सम्बन्धित निकायले वितरण गर्दा समुदायका बालबालिकाहरु पहिचान गरी (अति विपन्नहरुका लागि प्राथकितामा राख्ने) गरी वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	खर्च शिर्षक विवरणः कार्यक्रम खर्च कार्यक्रम संकेतः २.७.२२.९०९
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँडको अभिलेख तथा संस्थागत माग तथा हस्तान्तरण सम्पन्न भएको प्रतिवेदन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

२१. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च

परिचय	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC लाई सुद्रीढिकन गर्न यो बजेट राखिएको छ ।
उद्देश्य	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC लाई सुद्रीढिकनको लागि आवश्यक जनशक्ति भर्ना लगायतका कार्यक्रम संचालन गरि नियमित स्वास्थ्य सेवामा टेवा पुग्ने
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC लाई सुद्रीढिकनको लागि आवश्यक जनशक्ति भर्ना लगायतका कार्यक्रम संचालन गरि नियमित स्वास्थ्य सेवामा टेवा पुग्ने छ ।

कार्यान्वयन निकाय / कार्यालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय /स्वास्थ्य निर्देशनालय सपही, धनुषा
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयको आवश्यकताको आधारमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने छ ।
बजेट बाँडफाड	विनियोजित बजेट अन्तर्गत संचालन गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापदण्ड संचालन निर्देशिका ,२०७७ सार्वजानिक खरिद ऐन ,२०६३ एवं नियमावली ,२०६४

२२. गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिकहरुलाई पोषण सामाग्री (स्वदेशी कृषि/उद्योगबाट उत्पादित) आ.व. २०८०/८१ को छुट भुक्तानी रकम

परिचय	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा पोषण सामग्री खरदि भइ सम्झौता बमोजिमको रकम भुक्तानी हुन नसकी छुट हुन गएको सम्झौता बमोजिमको रकम प्रचलित ऐन नियमानुसार भुक्तानी गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	छुट भुक्तानी रकम मात्र भुक्तानी गरिने ।
अपेक्षित प्रतिफल	दायित्व सिर्जना भएको रकम भुक्तानी पश्चात कुनै छुट रकम भुक्तानीको लागि बाँकी रहने छैन ।
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले सम्झौता बमोजिमको छुट भुक्तानी रकम प्रचलित आर्थिक ऐन/नियम बमोजिम भुक्तानी गर्नेछ ।

२३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यलय तथा अस्पतालहरुको एकिकृत वार्षिक समिक्षा तथा अर्ध वार्षिक समिक्षा

परिचय	विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य, उद्देश्यहरूको प्रगतिको वर्तमान अवस्थाका

	साथै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान भईरहेको सेवा प्रवाहको अवस्थाको बारेमा जानकारी लिई सुधार गर्नुपर्ने अवस्था तथा सिकाईको विश्लेषण गर्ने र खास सवाल पहिचान गरी तथ्यमा आधारित कार्ययोजना तयार गर्न स्वास्थ्य कार्यालय एवम् अस्पतालहरूको अर्धवार्षिक एवम् वार्षिक समीक्षा गरी वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन तयारी गर्ने पद्धति अवलम्बन गर्दै आएको छ। स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय बनाउँदै विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य,उद्देश्यहरू हासिल गर्न सम्बन्धित निकाय एवम् सरोकारवालाहरूको भूमिका कस्तो हुने भन्ने बारे छलफल र निर्णय हुन जरुरी छ।
उदेश्य	प्रदेश अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवाको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, स्वास्थ्य संस्था तहदेखि स्वास्थ्य कार्यालय तहसम्म लक्षित गरे अनुसारको प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, खास सवाल पहिचान, स्वास्थ्य सेवा उपभोगमा महिला, गरिव साथै बञ्चितीकरणमा परेका सेवाग्राहीहरूको अवस्था, सम्बन्धित निकाय एवम सरोकारवालाहरूको भुमिकाका बारेमा छलफल र निर्णय गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	- स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य, उद्देश्यहरूको प्रगतिको यथार्थ अवस्थाको - जानकारी हुनेछ । - स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका क्रममा उत्पादन भएका तथ्याङ्कको सबैलाई जानकारी हुनेछ । - प्रदेश अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवाको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल हुनेछ । - स्वास्थ्य संस्था तहदेखि अस्पताल एवम् स्वास्थ्य कार्यालय तहसम्म लक्षित गरे - अनुसारको प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नुपर्ने अवस्था, खास सवाल पहिचान हुनेछ । - स्वास्थ्य सेवा उपभोगमा महिला, गरिव साथै बञ्चितीकरणमा परेका सेवाग्राहीहरूको - अवस्थाका बारेमा छलफल एवम् सम्बोधन भएको हुनेछ । - सम्बन्धित निकाय एवम् सरोकारवालाहरूको भूमिकाहरूका बारेमा छलफल र निर्णयहरू - हुनेछ । - आ.व. २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापहरू तथा सेवा प्रवाह, प्रगतिको विवरण - समेट्ने गरी वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन तयारी हुनेछ।
संचालन प्रकृया	• वार्षिक समीक्षा हुनु पूर्व स्वास्थ्य निर्देशनालयले सबै स्वास्थ्य कार्यालय एवम् अस्पतालहरूलाई समग्र स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र त्यसको उपभोगको अवस्था र विशेष गरी स्वास्थ्य सेवाले समेट्न नसकेको क्षेत्र एवम् समूह, वर्ग र सेवा उपभोग गर्न उनीहरूले भोग्नु परेका बाधा व्यवधानहरू (आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, संस्थागत) लाई सम्बोधन गर्नका लागि भएका प्रयासहरू र विश्लेषण सहितको सूचना एवम् प्रस्तुतिकरणका लागि व्यवस्था मिलाउने ।

	• स्वास्थ्य कार्यालय, अस्पतालहरूले जिल्ला भित्रका स्थानीय तहका समुदायहरू विशेष गरी महिला, गरीब तथा बञ्चितीमा परेका समूहहरूलाई स्वास्थ्य सेवा उपभोग वृद्धि गराउन गरिएका प्रयासहरू प्राप्त उपलब्धीहरू, त्यस्ता वर्ग र क्षेत्रमा सेवा उपलब्ध गराउन परेका कठिनाईहरूको विश्लेषणात्मक प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउने । • यी समीक्षाहरूमा प्रत्येक स्थानीय तहहरूले सम्बोधन गर्नु पर्ने लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका हिसाबले सम्बोधन गर्नुपर्ने सवालहरूलाई प्राथमिकताका साथ उठाई आगामी वर्षको कार्य योजनामा समावेश गर्न सिफारिस गर्ने । • समीक्षामा प्रदेश भित्रका सेवा प्रवाहको अवस्था, त्यसमा पनि दुर्गम क्षेत्रमा सेवा प्रवाहको अवस्था, स्वास्थ्यकर्मी र औषधीको उपलब्धता आदिका बारेमा छलफल गरी सम्बोधन गर्नु पर्ने सबालहरूमा स्वास्थ्य निर्देशनालयले समाधान गर्न नसक्ने वा नमिल्ने भएमा स्थानीय तह साथै सम्बन्धित मन्त्रालय एवम् सङ्घीय मन्त्रालयलाई सिफारिस गर्ने । • प्रदेश भित्र महामारी र उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्र/ स्थान पहिचान गरी मौज्दात तयारी र रोकथामका लागि गरिएका प्रयास छलफल तथा उक्त कार्यलाई थप सुदृढ बनाउन आगामी दिनमा विभिन्न तहबाट खेल्नु पर्ने भूमिकाका बारेमा समेत छलफल र निर्णय निकाल्नु पर्दछ सहभागीः • स्वास्थ्य हेर्ने मन्त्रालयका सम्बन्धित पदाधिकारीहरू. • स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, प्रादेशिक प्रयोगशालाका विषयसँग सम्बन्धित पदाधिकारीहरू • प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख र तथ्याङ्क अधिकृतहरू • साझेदार निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू
बजेट बाँडफाँड	बजेटको परिधिभित्र रही स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार बाँडफाँड गर्ने ।

२४. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Data Quality Audit कार्यक्रम सचालन गर्ने

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरूबाट प्रदान गरिने सेवाको अभिलेख र DHIS2 मार्फत गरिने रिपोर्टिङबीच देखिएका भिन्नताहरू (Discrepancies) सम्बोधन गर्न जरुरी छ ।तथ्याङ्कको शुद्धता सुनिश्चित गर्नका लागि यो विशेष कार्यक्रम । राखिएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत अस्पतालहरूबाट मासिक सूचना सङ्कलन, सङ्कलित सूचनाको प्रमाणीकरण (verification) एवम् गुणस्तर सुधारको कार्यलाई **Data Quality Audit** नियमित गरिनेछ ।

उदेश्य	•प्रादेशिक अस्पतालहरूमा गरिने स्वास्थ्य तथ्याङ्कको रेकर्डिङ र रिपोर्टिङ बीचका भिन्नताहरूलाई सम्बोधन गर्ने । • नियमित तथ्याङ्कको शुद्धता जाँच गर्ने र त्रुटि रहित बनाउने । •तथ्याङ्क प्रमाणीकरण (Data Verification and Validation) गरी तथ्याङ्कको गुणस्तर, पूर्णता र समयसापेक्षता सुनिश्चित गर्न । •तथ्यमा आधारित स्वास्थ्य योजना निर्माणका लागि भरपर्दो सूचना उपलब्ध गराउने।
अपेक्षित प्रतिफल	•प्रादेशिक अस्पतालहरूमा गरिने स्वास्थ्य तथ्याङ्कको रेकर्डिङ र रिपोर्टिङ बीचका भिन्नताहरूलाई सम्बोधन गर्ने । •नियमित तथ्याङ्कको शुद्धता जाँच गर्ने र त्रुटि रहित बनाउने । •तथ्याङ्क प्रमाणीकरण (Data Verification and Validation) गरी तथ्याङ्कको गुणस्तर, पूर्णता र समयसापेक्षता सुनिश्चित गर्न, •तथ्यमा आधारित स्वास्थ्य योजना निर्माणका लागि भरपर्दो सूचना उपलब्ध गराउने •प्रादेशिक अस्पतालहरूमा तथ्याङ्कको गुणस्तरमा सुधार भएको हुनेछ । •प्रादेशिक अस्पतालहरूमा तथ्याङ्कको **Data Quality Audit** सुधार भएको हुनेछ ।
संचालन प्रकृया	• यो कार्यक्रम स्वास्थ्य निर्देशनालयबा सञ्चालन गर्नु पर्दछ । • अवधिः २ (दुई) दिनको हुनेछ । • सहभागी : प्रदेशमा रहेका सबै प्रादेशिक अस्पताल तथा मेडिकल रेकर्डर अधिकृत/सहायक तथा अस्पतालको व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित काम गर्ने कर्मचारी गरी एउटा अस्पतालबाट जम्मा दुई जना • सहजकर्ता/श्रोत व्यक्तिः निर्देशक, तथ्याङ्क अधिकृत, मेडिकल रेकर्डर अधिकृत हुने छन् । • प्रादेशिक अस्पतालहरूमा **Data Quality Audit** नियमित गर्नसकिनेछ ।
बजेट बाँडफाँड	बजेटको परिधिभित्र रही स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार बाँडफाँड गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापदण्ड २०८१ तथा सम्वन्धित सामाग्रीहरू

२५. मलेरिया, कालाजार, डेगु, लगायतका किटजन्य रोगहरुको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि १३६ स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरुलाई अभिमुखिकरण एवम समुदायमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम

परिचय	औलो, डेंगी, कालाजार, स्क्रब टाईफस, चिकुनगुनिया, तथा अन्य ईमरजिङ्ग किटजन्य रोगहरू प्रदेशको सबै जिल्लामा देखा पर्दै आएका छन्। यस्ता रोगहरू बिरुद्द प्रदेश सरकारले कस्ताखालका निति

	रणनीति बनाएर नियन्त्रण/निवारण गर्दै छ भन्ने कुरा १३६ स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरुलाई अभिमुखिकरण एवम समुदायमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम बाट जानकारी दिनु पर्ने हुन्छ।
उदेश्य	जस्ले गर्दा यस्ता रोगहरुको नियन्त्रण/निवारणमा स्थानिय सरकारको उत्तरदायित्व बढाउनका साथै थप कार्यक्रम तथा बजेट बिनियोजनमा सहयोग पुर्याउनेछ।
अपेक्षित प्रतिफल	औलो, डेंगी, कालाजार, स्क्रब टाईफस, चिकुनगुनिया, तथा अन्य ईमरजिङ्ग कीटजन्य रोगहरू बारे ज्ञान अभिवृद्धि हुनुका साथै कीटजन्य रोगहरूको व्यवस्थापन समयमै भई तथ्याङ्कमा आधारित योजना तर्जुमा गरि रोगको नियन्त्रण तथा निवारणमा सहयोग पुग्ने।
सञ्चालन प्रकृया	मलेरिया, कालाजार, डेङगु, लगायतका किटजन्य रोगहरुको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, कार्यक्रम फोकल पर्सन र १३६ स्थानिय तहका प्रमुखलाई सहभगि गराई अभिमुखिकरण एवम समुदायमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम बारे जानकारी दिनु पर्ने छ ।
सन्दर्भ सामग्री	रोग नियन्त्रणका लागि महाशाखाले तयार पारेको अन्य निर्देशिकाहरु।

२६. HMIS रेकर्डिङ्ग र रिपिर्टिङ्ग सामाग्रि छपाई

परिचय	प्रदेशमा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक पर्ने एचएमआइएस तथा एलएमआइएस अभिलेख तथा प्रतिवेदन फाराम एवम् मासिक अनुगमन पुस्तिकाहरू छपाई गरी ढुवानी समेत गर्ने गरी यो कार्यक्रम समावेश गरिएको हो । यो कार्यक्रम स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत सञ्चालन गरिने छ ।
उदेश्य	प्रदेश अन्तर्गतका सम्पूर्ण स्थानीय तह/ स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट दिइने सबै स्वास्थ्य सेवाहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने एचएमआइएस तथा एलएमआइएस फाराम एवम् मासिक अनुगमन पुस्तिकाहरू समयमा नै छपाई गरी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गतका सम्पूर्ण स्थानीय तह / स्वास्थ्य संस्थाहरूमा स्वास्थ्य सेवाहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदनका लागि आवश्यक पर्ने एचएमआइएस एलएमआइएस फाराम एवम् मासिक अनुगमन पुस्तिकाहरू समयमा नै छपाई तथा वितरण भएको हुनेछ ।
सचालन प्रकृया	• स्थानीय तह तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेका एचएमआइएस तथा एलएमआइएस फारामहरूको मौज्दातको अवस्थाको जानकारी लिने । • स्वास्थ्य संस्थाहरूका लागि आवश्यक अभिलेख तथा प्रतिवेदन फारामहरू के कति परिमाणमा चाहिने हो सोको यकिन गर्ने ।

	• देशभरमा एकै प्रकारका टुल्सहरू प्रयोग हुने भएकोले स्पेशिफिकेशन र छपाइ गर्नु पर्ने फारामहरू स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन शाखाबाट प्राप्त भएको स्पेशिफिकेशनका आधारमा छपाई प्रक्रिया अगाडि बढाउने । • छपाइ गर्नु पर्ने फारामहरू अन्तिम परिमार्जन भएको विद्युतीय प्रति भएको सुनिश्चित गर्नु पर्ने । • स्पेशिफिकेशनमा तोकिए अनुसारको अभिलेख तथा प्रतिवेदनहरू भए/नभएको बारे नियमअनुसारको निकायबाट अनिवार्य रुपमा गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्नेछ । • माग आए बमोजिमको फारामहरू सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा समयमै पुग्ने गरी ढुवानीको व्यवस्था समेत गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	सार्वजनिक खरीद ऐन तथा नियमावली, आर्थिक ऐन , नियम तथा कानून अनुसार प्रमुखबाट क्रियाकलाप बजेट बाँडफाड र स्पेसिफिकेशन स्वीकृत गराई खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	अध्यावधिक एचएमआइएस तथा एलएमआइएस फाराम एवम् मासिक अनुगमन पुस्तिकाहरू

प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु

१. AHMIS (आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली) सम्बन्धी फारम तथा प्रतिवेदन उपकरण हरुको छपाई
२. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न
३. आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन
४. पांच बर्षमुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम
५. स्वास्थ्य सेवालाई थप बिस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम
६. विभिन्न दिवस समारोह
७. योग कक्षा संचालन
८. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम
९. वार्षिक एवं अर्धवार्षिक समिक्षा गोष्ठी
१०. जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम
११. स्तनपायी आमालाई दुग्धवर्धक औषधी वितरण कार्यक्रम
१२. software खरीद तथा सञ्चालन खर्च
१३. वस्तिकर्म सेवा
१४. सिरोधारा सेवा
१५. फोहोर मैला व्यवस्थापन
१६. औषधि /रिएजेंट तथा उपकरण
१७. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

१. AHMIS (आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली) सम्बन्धी फारम तथा प्रतिवेदन उपकरण हरुको छपाई

परिचय	मधेश प्रदेशको आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन रहेका आयुर्वेद सम्बन्धी सेवाहरुको कार्यसंपादन प्रक्रिया ,कार्य सम्पादन अवस्था तथा असरहरुको मापन तथा तथ्यमा आधारित निर्णयको लागि आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली कमजोर देखिएकोले व्यवस्थित गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशमा सञ्चालन रहेका नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयका आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अनिवार्य नियमित र सुदृढ़ गर्न. ।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. AHMIS (आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली) सम्बन्धी फारम तथा प्रतिवेदन उपकरणहरुको छपाई गर्ने. २. जिल्लामा अवस्थित मधेश प्रदेश सरकारबाट सञ्चालन रहेका नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयकमा AHMIS entry को लागि १/१ ल्यापटप खरिद गरि वितरण गर्ने / ३. जिल्लामा अवस्थित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयका AHMIS का फोकल पर्सनलाइ AHMIS आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धि ३ दिने तालिम दिने। ४. आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सुदृढ़ गर्न नियमित अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	मधेश प्रदेशमा आयुर्वेद स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सुदृढ़ हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।

अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

२. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न

परिचय	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक वैकल्पिक चिकित्सल्यामा होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न.
सञ्चालनप्रक्रिया	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा कार्यरत होमियोप्याथिक चिकित्सक करारमा राखी होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्ने । आवश्यकता अनुसारको होमियोप्याथिक औषधि खरीद गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	होमियोप्याथिक सेवाबाट सेवाग्रहीहरु सेवा प्राप्त गर्ने छन र होमियोप्याथिक पद्धतिको प्रवर्धन हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहित कोयोजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने।

	सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

३. आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन

परिचय	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको स्वास्थ्य सेवामा प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नका लागि आयुर्वेद फार्मेसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ । आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी गरिएको निःशुल्क आयुर्वेद औषधी बाहेकका आयुर्वेद औषधीहरु टाढा र बाहिरका औषधी पसलबाट किन्न पर्दा सेवाग्राहीहरुलाई झन्झटिलो र विभिन्न मर्का पर्ने हुनाले चिकित्सालयबाट नै अस्पताल फार्मेसी सेवा निर्देशिका,२०७८ अनुसार आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चुर्ण औषधी निर्माण कार्यका लागि चुर्ण औषधी उत्पादन कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा गुणस्तरीय आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्न र चुर्ण औषधी उत्पादन गर्न ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• आ.व .२०८०/०८१ मा प्रत्येक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा स शुल्क आयुर्वेद फार्मेसी संचालनको लागि प्राप्त- बजेट को(seed money) प्रयोग एवं निरन्तरताले गुणस्तरीय र सुविधा सम्पन्न आयुर्वेद फार्मेसी संचालन गर्नु पर्दछ । • अस्पताल फार्मेसी सेवा निर्देशिका २०७८ अनुसार आयुर्वेद फार्मेसी संचालनको गरिनु पर्दछ । • फार्मेसी संचालनमा सफ्टवेयरको प्रयोग गर्नु पर्दछ र यस्टो सफ्टवेयरमा औषधीको अभिलेखीकरण समेत सुनिस्चित गर्नु पर्ने छ । • हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चुर्ण औषधी निर्माण कार्यका चूर्ण औषधि उत्पादन निर्देशिका २०७२ अनुसार गरिनु पर्दछ ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा सेवाग्राहीले आयुर्वेद फार्मेसी सेवा र चुर्ण औषधी प्राप्त गरि लाभान्वित हुनेछ ।

बजेटबाँडफाँट	• चूर्ण औषधि निर्माण कार्यको लागी ५,००,०००/- अक्षरेपी पांच लाख मध्ये चूर्ण औषधि निर्माणको लागि चाहिने जडीबुटी खरीदको लागि रु.४,००,०००/-अक्षेपी चार लाख मात्र एवं चूर्ण औषधि पैकिंगको लागी आवश्यक डिबा र अन्य सामग्री खरीद तथा विविधमा रु. एक लाख खर्च गर्ने गरि बांडफांड गरि खर्च गर्ने ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

४. पांच बर्षमुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेशको ५ बर्ष मुनिको वालबालिकाहरुको पोषणको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन । स्वर्णबिन्दुले ५ वर्ष मुनिका बच्चाहरुका लागि शारीरिक र मानसिक विकासमा राम्रो प्रभाव पारेको देखिन्छ/ यसले बच्चाहरुमा विभिन्न रोगहरुसँग लड्ने क्षमता विकास गरि रोगहरु लाग्नवाट बचाउछ ।
उद्देश्य	बालबालिकाहरूमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. चिकित्सालयमा १२ महिना देखि पांच बर्षमुनिको बालबालिकाहरूलाई प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन स्वर्णविन्दु प्राशन गराउने। २. सम्बन्धित जिल्लामा आवश्यक पर्ने स्वर्णविन्दु यस मन्त्रालयबाट फोकल पर्सन तोकिएको आयुर्वेद चिकित्सक संग समन्वय गरेर तयार गर्न । ३. प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन बिहान ८:०० बजे देखि ५:००बजे सम्म सञ्चालन गर्नुपर्नेछ। ४. सो सेवासँग सम्बन्धित विवरण फर्मेट तयार गरी सेवाग्राहीहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने। ५. कार्यक्रम संचालनमा मन्त्रालयको प्रतिनिधित्व समेत सुनिश्चित गर्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय

अपेक्षित प्रतिफल	बालबालिकाहरूमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।

५. स्वास्थ्य सेवालाई थप बिस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम

परिचय	स्वास्थ्य सेवालाई थप विस्तार गर्न "मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी" भन्ने नाराको साथ पालिकाको समन्वयमा आ.व २०८०/८१ मा मधेश प्रदेश सरकारबाट जम्मा ५६ वटा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना भई संचालनमा रहेको छ/ मधेश प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम अनुसार नागरिक आरोग्यताको लागि व्यक्तिको खानपिन, वानीव्यहोरा र व्यहवारमा सुधार गर्न शारीरिक व्यायाम, योग र ध्यान जस्ता क्रियाकलापलाई दैनिक दिनचर्याको रुपमा विकास गरि सबै नागरिकको स्वस्थ्य जीवन सुनिश्चित गर्न स्थानीय तह संगको सहकार्य र आम नागरिकको सहभागितामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्य	• स्थानीय तहमा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र संचालन गर्ने । • स्वस्थ्य जीवनशैली अवलम्बनको लागी अभियानमुलक कार्यक्रम गर्ने । • नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमार्फत आधारभूत आयुर्वेदसेवा समेत उपलब्ध गराउने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• नागरिक आरोग्य अभियान संचालनको लागी आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी भएको नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिम स्थानीय नागरिक आरोग्य समिती र प्रती नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रले कम्तिमा ५ वटाका दरले वडा स्तरीय नागरिक वडा समुह गठन गरि अनिवार्य रुपमा मासिक प्रगति विवरण स्वास्थ्य निर्देशनालय मधेश प्रदेश र स्वस्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयमा पठाउने ।

	• नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको सहजीकरण सम्बद्ध प्रदेश सरकार अन्तर्गतका जिल्ला स्थित प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय संस्थावाट हुनेछ । • साथै समन्वय तथा अनुगमन कार्य प्रदेश सरकार एवं प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयर स्थानीय तह वाट हुनेछ । • जनशक्ति सम्वन्धमा कार्यरत एक जना वैद्य र एक जना का.स./अभ्यंगकर्ताको सेवा करार पदपूर्ति गर्ने • स्थानीयतहको खर्चवाट थप जनशक्ति तथा पूर्वाधार समेत व्यवस्था गर्न सक्नेछ । • नागरिक आरोग्य सेवा प्रवाहका लागी आवश्यक पर्ने न्युनतम पूर्वाधार सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । • उल्लेखित कार्यक्रम वाहेक थप बजेटको सुनिश्चिता भई कुनै पालिका भित्रका सम्बन्धित कुनै वडामा स्थापना हुने नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको हकमा आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय समन्वय र परामर्शमा स्थानीय तहका वडाका स्वास्थ्य संस्थामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना सम्बन्धित निर्देशिका २०७७ बमोजिम गर्नु पर्नेछ । • नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिमका
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	• स्वस्थ्य जीवनशैली अवलम्बनको माध्यमबाट नागरिकको स्वस्थ्य प्रवर्धन भएको हुनेछ ।विभिन्न सर्ने र नसर्ने रोगहरुवाट बच्न सघाउ पुग्नेछ ।
बजेटबाँडफाँट	विनियोजित बजेटबाट प्रति नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रका लागि कार्यरत जनशक्ति (वैध तथा का.स.को पारिश्रमिक, चांडपर्व खर्च एवम् पोशाक खर्च) व्यवस्थापनको लागि र बाँकी रकम बाट नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालनको लागि उपयोग गरिनेछ ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

६. विभिन्न दिवस समारोह

परिचय	मधेश प्रदेशको आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन गरिने आयुर्वेद दिवस एवं धन्वन्तरी जयन्ती , राष्ट्रिय योग दिवस र अन्तराष्ट्रिय योग दिवस भव्य एवं व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्न तथा मनाउन यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	आयुर्वेद दिवस एवं राष्ट्रिय आरोग्य तथा धन्वन्तरी जयन्ती, राष्ट्रिय योग दिवस र अन्तराष्ट्रिय योग दिवस मनाउन ।
सञ्चालनप्रक्रिया	बराबर बजेट बाडफाड गरि विभिन्न अन्तरक्रिया र आयुर्वेद, योग एवं स्वास्थ्य सम्बन्धित कार्यक्रम गरि तोकिएको मिति तथा तिथिमा आयुर्वेद दिवस एवं राष्ट्रिय आरोग्य तथा धन्वन्तरी जयन्ती, राष्ट्रिय योग दिवस र अन्तराष्ट्रिय योग दिवस संचालन गर्ने गराउने .
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा आयुर्वेद तथा योग सम्बधित सचेतना बढ्ने छ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामामासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

७. योग कक्षा संचालन

परिचय	जीवनशैली परिवर्तनका लागि योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ्य जीवनको वारेमा जानकारी गराउन, योगलाई व्यहवारमा ल्याउन, प्रोत्साहित गर्न र योग ध्यानको अभ्यास गराउने प्रयोजनका लागि योग कक्षा संचालन कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्य	जीवनशैली र वानी व्यहवारमा साकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउनको साथै विभिन्न नसर्ने रोगवाट बच्न मद्दत पुग्ने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	• प्रत्येक दिन विहान १.३० घन्टाको योग कक्षा संचालन गर्ने • योग अभ्यास सकीसके पछी एक मात्रा आयुर्वेद जडिबुटी पेय (चिया) दिने • प्रत्येक १५ दिनमा यस कार्यक्रममा सहभागीहरुको रक्तचाप, सुगर, BMI को अभिलेख लिने • स्वास्थ्यमा आएको बिशेष परिवर्तन भएमा त्यसको समेत अभिलेख राख्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	व्यहवारमा परिवर्तन भई दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको बिकास भएको हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। योग शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

८. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

उद्देश्य	न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। चिकित्सालयले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई चिकित्सालय सुदृढिकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

<table>
<tr>
<td>सञ्चालन प्रक्रिया</td>
<td>१. प्रदेश मातहतका आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा MSS मापन कार्य अर्धवार्षिक वा चौमासिक रुपमा स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा चिकित्सालयले गर्नेछ र सोहि अनुरुप निस्किएका अन्तर (Gap) लाइ कार्य योजना बनाउनुपर्ने ।

२. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल स्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने र सुधारका कार्यहरू पहिचान गर्ने, प्राथमिकीकरण गर्ने, अपेक्षित प्रतिफलसहितको कार्ययोजना तयार पार्ने। कार्ययोजना निम्न ढाचामा पारित हुनुपर्ने| समितिको बैठक संचालन गर्दा आवश्यक पर्ने चियापान खर्च (खाजा खर्च) र बैठक भत्ता यस शीर्षकबाट खर्च गर्न सकिन्छ ।

३. स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधामको आदेशानुसार न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुगमन मुल्यांकन गर्न स्रोत व्यक्तिको रुपमा पाउने सेवा सुविधा आयुर्वेद चिकित्सालयमा राखिएको न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यवस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रमको बजेट शिर्षकबाट खर्च गरिनेछ ।
४. कार्ययोजना सम्बन्धित निकाय स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा अनिवार्य पेश गर्नुपर्ने ।
५. कार्यक्रम कार्यान्वयन पश्चात प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउने।</td>
</tr>
<tr>
<td>कार्यान्वयन गर्ने निकाय</td>
<td>
<table>
<tr><th>क.स.</th><th>कार्यालयको नाम</th><th>निकायगत बजेट</th><th>जम्मा बजेट रु .हजारमा</th></tr>
<tr><td>१</td><td>प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय) ८ :(पर्सा ,बारा , रौतहट,सर्लाही ,महोतरी,धनुषा , सिरहा ,सप्तरी</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>अपेक्षित उपलब्धि</td>
<td>आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाह हुनेछ।</td>
</tr>
<tr>
<td>बजेट बाँडफाँट</td>
<td>नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । खर्च निम्नानुसार हुनुपर्नेछ ।</td>
</tr>
</table>

S.N	COMPONENTS	SUBGROUPS
१.	MSS कार्यक्रम	न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (वर्कशप वा फलो अप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)
२.	अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन	Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update
३.	क्लिनिकल सेवाहरु	Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service
४.	औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन	Procurement of medicines, formulary
५.	स्वास्थ्य उपकरणहर तथा सामग्री	Procurement of medical equipment and other commodities
६.	क्षमता विकास	Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management
७.	सहयोगात्मक सेवाहरु	Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD
८.	अस्पताल सूचना व्यवस्थापन	EMR, EHR, Recording reporting, Research and Studies, HMIS tools printing, annual report, communication
९.	अन्य	अन्य

अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय/ स्वास्थ्य निर्देशनालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी स्वास्थ्य मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।
सन्दर्भ सामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets

Annex: Action Plan Format

S.No.	Code	Prioritized Gaps	Action Steps to be taken	Person Responsible	Time Frame	Tentative cost	Types of support (Managerial)	Types Of Support (Budgetary)	Remarks

९. वार्षिक एवं अर्धवार्षिक समिक्षा गोष्ठी

परिचय	मधेश प्रदेशको आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन रहेका आयुर्वेद सम्बन्धी सेवाहरुको कार्यसंपादन प्रक्रिया ,कार्य सम्पादन अवस्था तथा असरहरुको मापन र प्रगतिको अवस्थाको वार्षिक एवं अर्धवार्षिक रुपमा मुल्यांकन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशमा सञ्चालन रहेका नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयका मुल्यांकन गर्न।
सञ्चालनप्रक्रिया	बराबर बजेट बाडफांड गरि वार्षिक र अर्धवार्षिक समिक्षा गोष्ठी गर्ने . जिल्लामा अवस्थित रहेका नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयबाट संचालन भएको सेवा एवं कार्यक्रम सम्बन्धित निकायबाट प्रस्तुति गर्ने / तोकिएको मुल्यांकनको अधारमा जिल्ला अवस्थित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमध्ये उत्कृष्ट नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र र आयुर्वेद औषधालयमध्ये उत्कृष्ट आयुर्वेद औषधालयलाइ सम्मान तथा पुरस्कार वितरण गर्ने /

	४. जिल्लामा अवस्थित रहेका नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय एवं प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको योजना तर्जुमा गर्ने/
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा आयुर्वेद सेवा प्रभावकारी र सुदृढ हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१०. जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम

परिचय	मधेशप्रदेशको जेष्ट नागरिकहरुको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन। जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रमले जेष्ठ नागरिकहरुमा देखिने समस्याहरुमा राम्रो प्रभाव पारेको देखिन्छ।यसले जेष्ट नागरिकहरुमा देखिने विभिन्नरोगहरु लाग्न वाट बचाउछ।
उद्देश्य	जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्न .
सञ्चालनप्रक्रिया	१. चिकित्सालयमा आएका जेष्ठ नागिरिकहरुको स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी औषधी वितरण गराउने। २. प्रत्येक दिन कार्यालय समयमा जेष्ट नागिरिकहरुको स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी औषधी वितरण गर्नुपर्नेछ। ३. यसको लागि प्रयोग हुने औषधी अनुसूची -१ बमोजिम हुनेछ । ४.सो सेवासँग सम्बन्धित औषधी वितरणको विवरण अद्यावधिक गर्ने।

	५. जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रमको न्युनतम सेवा मापदण्ड पुरा गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	जेष्ट नागिरिकहरुको स्वास्थ्य अभिवृद्धि हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।रु.५०,०००/- अक्षरेपी पचास हजार मात्र व्यवस्थापनमा र बाकींको औषधी खरिद गर्ने ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामामासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

११. स्तनपायी आमालाई दुग्धवर्धक औषधी वितरण कार्यक्रम

परिचय	मधेशप्रदेशको स्तनपायी आमार स्तनपान गर्ने बच्चाहरुकोको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन। स्तनपायी आमाहरुमा दुधको बृधि भई स्तनपान गर्ने बच्चाहरुको पोषण हुने देखिन्छ। यसले स्तनपायी आमाहरुको स्वास्थ्यमा अभिबृधि गर्नुको साथै स्तनपान गर्ने बच्चाहरुमा पोषण गर्छ।
उद्देश्य	स्तनपायी आमाहरुमा दुधको बृधि भई स्तनपान गर्ने बच्चाहरुको पोषण हुने।
सञ्चालनप्रक्रिया	१.चिकित्सालयमा आएका स्तनपायी आमाहरुलाई दुग्ध्वर्द्धक औषधी वितरण गराउने। २.प्रत्येक दिन कार्यालय समयमा स्तनपायी आमाहरुलाई दुग्ध्वर्द्धक औषधी वितरण गर्नुपर्नेछ। ३. यसको लागि प्रयोग हुने औषधी अनुसूची-२ बमोजिम हुनेछ ।

	४.सो सेवा सँग सम्बन्धित औषधी वितरणको विवरण अद्यावधिक गर्ने। ५. स्तनपायी आमालाई दुग्धवर्धक औषधी वितरण कार्यक्रमको न्युनतम सेवा मापदण्ड पुरा गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	स्तनपायी आमाहरुको स्वास्थ्यमा अभिबृधि गर्नुको साथै स्तनपान गर्ने बच्चाहरुमा पोषण गर्छ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ। रु.५०,०००/- अक्षरेपी पचास हजार मात्र व्यवस्थापनमा र बाकींको औषधी खरिद गर्ने ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामामासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१२. software खरीद तथा सञ्चालन खर्च

परिचय	मधेश प्रदेशको प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयकाबाट सञ्चालन हुने OPD, lab, pharmacy,निशुल्क आयुर्वेद औषधि वितरण लगायत अन्य सम्बन्धी सेवाहरु digitally कार्यान्वयन गर्न र होस्पिटल मैनेजमेन्ट सोफटवेयरबाट कार्य सम्पादन हुदा सुशासन र पारदर्शिता हुने देखिएकोले यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयका सेवाहरु software को प्रयोग गरि digitally संचालन गर्न ।
सञ्चालनप्रक्रिया	१. Hospital management software र कम्प्युटर एवं प्रिन्टर लगायत आवश्यक सामग्री खरिद गर्ने/ २. चिकित्सालयको कर्मचारीहरुलाई software सम्बन्धित अभिमुखीकरण गर्ने /

	३. जतिसक्दो चांडो software कार्यान्वयनमा ल्याउने / ४. यो प्रणाली सुदृढ़ गर्न नियमित अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशको प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको सेवाहरु digitally संचालन हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१३. वस्तिकर्म सेवा

परिचय	मधेश प्रदेशमा वात व्यायाधीका बिरामीहरुको संख्या प्रचुर मात्रामा रहेको र उपचारको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन। वस्तिकर्मको प्रयोगले वात व्याधीको संख्यामा कमी आउने देखिन्छ। यसले वात व्यायाधीको बिरामीहरुको समस्यालाई समाधान गर्नेछ।
उद्देश्य	वात व्याधीका बिरामीहरुको समस्या समाधान हुने।
सञ्चालनप्रक्रिया	१. चिकित्सालयमा आएका वात व्याधीका बिरामीहरुमा चिकित्सकको परामर्श अनुसार बाह्य वस्तिकर्म (जानु बस्ति,कट्टीबस्ति,गृवाबस्ति आदि) र अभ्यान्तर बस्तिकर्म (मात्रा बस्ति, अनुवासन बस्ति, अस्थापन एवं निरुह बस्ति)को प्रयोग गरी उपचार गर्नुपर्नेछ। २. वस्तिको लागि चाहिने वस्ति बेड, वस्ति उपकरण ,क्याथेटर, ५०,१००र १५० एम.एल. सिरिन्च, मासको पिठो, क्वाथको लागि विभिन्न जडिबुटी आदि तथा रोग अनुसारको तेल आदि खरिद गर्ने /

	३. प्रत्येक दिन कार्यालय समयमा वात व्याधीका बिरामीहरुमा वस्तिकर्मको प्रयोग गरी उपचार गर्नुपर्नेछ। ४. सो सेवा सँग सम्बन्धित औषधी वितरणको विवरण अद्यावधिक गर्ने। ५. वस्तीको लागि चाहिने न्युनतम सेवा मापदण्ड पुरा गर्ने.
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	वात व्यायाधीका बिरामीहरुको संख्या कमी लयाउनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१४. सिरोधारा सेवा

परिचय	मधेशप्रदेशमा मानसिक रोग र शिरोरोग बिरामीहरुको संख्या प्रचुर मात्रामा रहेको र उपचारको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन।शिरोधारा सेवाको प्रयोगले मानसिक रोग र शिरोरोगका बिरामीहरुको संख्यामा कमी आउने देखिन्छ। यसले मानसिक रोग र शिरोरोगका बिरामीहरुको समस्यालाई समाधान गर्नेछ।
उद्देश्य	मानसिक रोग र शिरोरोगका बिरामीहरुको अवस्थामा सुधार भई संख्यामा कमी आउने।
सञ्चालनप्रक्रिया	१.चिकित्सालयमा आएका वात व्याधी तथा शिरोरोगका बिरामीहरुमा चिकित्सकको परामर्श अनुसार शिरोधारा र अन्य धारा सेवाकोको प्रयोग गरी उपचार गर्नुपर्नेछ। २.प्रत्येक दिन कार्यालय समयमा मानसिक रोगका बिरामीहरु शिरोधारा सेवाको प्रयोग गरी उपचार गर्नुपर्नेछ

	३. शिरोधारा तथा अन्य धाराको लागि चाहिने शिरोधारा बेड,पात्र एवं रोग अनुसार बिभिन्न तेल आदि खरिद गरि शिरोधारा सेवा प्रदान गर्ने । ४.सो सेवा सँग सम्बन्धित औषधी वितरणको विवरण अद्यावधिक गर्ने। ५. शिरोधाराको लागि चाहिने न्युनतम सेवा मापदण्ड पुरा गर्ने.
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	मानसिक रोग तथा शिरोरोगका बिरामीहरुको समस्यालाई समाधान गर्नेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१५. फोहोर मैला व्यवस्थापन

परिचय	मधेश प्रदेश सरकारद्वारा प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा न्युनतम सेवा मापदण्ड लागु भइसकेको र सम्बन्धित चिकित्सालयमा फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली कमजोर देखिएकोले व्यवस्थित गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली व्यवस्थित गर्न
सञ्चालनप्रक्रिया	१. चिकित्सालयको कर्मचारीहरुलाई फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धित तालिम दिने / २. स्वास्थ्य संस्था फोहोर व्यवस्थापन निर्दिशिका अनुसार चिकित्सालयको फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि समिति गठन गर्ने / ३. फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक सामग्री खरिद गर्ने /

	४. फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढ़ गर्न नियमित अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशको प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढ़ हुनेछ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक नियमअनुसार बजेटको परिधि भित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ, जसमा तालिममा रु ७५०००/- (अक्षरेपी पच्चहतर हजार मात्र) र सामग्री खरिदमा १२५०००/-(एक लाख पच्चीस हजार मात्र खर्च गर्नुपर्नेछ ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमकोअनुगमन,मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकाय बाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन सँगै संलग्नगरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनुपर्नेछ।

१६. औषधि /रिएजेंट तथा उपकरण

उद्देश्य	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगहरूको रोग निदान तथा स्वास्थ्य जाँचमा प्रयोग गरिने प्रयोगशालाका लागि रिएजेन्ट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals)खरिद व्यवस्थापन गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	प्रयोगशाला सञ्चालनको लागी खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक रिएजेन्ट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals) को सूची तयार गर्ने। प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारको सार्वजनिक खरिद ऐन /नियमावलीको परिधिमा रही खरिद गर्ने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय

अपेक्षित उपलब्धि	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूको विभिन्न रोगहरूको निदान तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ।
बजेट बाँडफाँट	नेपाल /प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहित को योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

१७. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

उद्देश्य	कार्यालयमा आउने नियमित सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगको उपचारमा प्रयोग गरिने आवश्यक निःशुल्क आयुर्वेद औषधी व्यवस्थापन गर्ने।
सञ्चालनप्रक्रिया	स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र र आयुर्वेद औषधी उत्पादन केन्द्रबाट प्राप्त भएको निःशुल्क औषधी तथा स्वास्थ्य सामाग्रीहरूको विवरण तयार गर्ने र मौज्दातमा भएको औषधीको विश्लेषण गर्ने। विश्लेषणका आधारमा खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक औषधीहरूको सूची तयार गर्ने। प्रचलित आर्थिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खरिद गर्ने। औषधी खरिद गर्दा WHO-GMP Guideline/ National GMP guideline/ औषधि कुशल अभ्यास (दोस्रो संसोधन) संहिता, २०८२ बमोजिम प्रमाणीकरण गरिएको तथा औषधि व्यवस्था विभागबाट स्वीकृति प्राप्त उत्पादित औषधिलाई मात्र खरिद गर्ने। खरिद गरिएको औषधीको खोल वा बट्टामा मधेश प्रदेश सरकारबाट निःशुल्क वितरणका लागि भनी उल्लेख हुनुपर्ने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितउपलब्धि	आयर्वेद स्वास्थ्य संस्थामा आएका सेवाग्राहीहरूलाई आवश्यक औषधी उपलब्ध हुने।

बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहित कोयोजना/टिप्पणी तयारगरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्चगर्नु पर्नेछ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमनमूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

स्वर्णबिन्दु-प्राशन कार्ड

मूल दर्ता नं. | सम्पर्क नं.
बच्चाको नाम: | ठेगाना:
उमेर: | महिला:
अभिभावकको नाम: | पुरुष:

स्वर्ण बिन्दु प्राशन खुवाउने मिति				उचाई	तौल	MUAC
साल	महिना	गते	बार			
२०८२	श्रावण	१	शुक्रबार			
२०८२	भाद्र	५	बिहीबार			
२०८२	आश्विन	०१	बुधबार			
२०८२	आश्विन	२९	बुधबार			
२०८२	कार्तिक	२५	मंगलबार			
२०८२	मंसिर	२२	सोमबार			
२०८२	पौष	२१	सोमबार			
२०८२	माघ	१८	आईतबार			
२०८२	फाल्गुन	१६	शनिबार			
२०८२	चैत्र	१४	शनिबार			
२०८३	बैशाख	१०	बिहीबार			
२०८३	जेष्ठ	०६	बुधबार			
२०८३	असार	०३	बुधबार			

यो कार्ड सुरक्षित राख्नुहोला र हरेक पटक स्वर्णबिन्दु खुवाउन आउदा यो कार्ड अनिवार्य रुपमा लिएर आउनु होला।

स्वर्ण विन्दु प्राशन खुवाउने मिति			
मिति	खुवाएको	कुनै समस्या देखिएको	प्राविधिकको हस्ताक्षर
२०८२/०४/०९			
२०८२/०५/०५			
२०८२/०६/१			
२०८२/०६/२९			
२०८२/०७/२५			
२०८२/०८/२२			
२०८२/०९/२१			
२०८२/१०/१८			
२०८२/११/१६			
२०८२/१२/१४			
२०८३/०१/१०			
२०८३/०२/०६			
२०८३/०३/०३			

Assessment Chart 1st

For children (0-5 months)

S.N.	Card No.	Name		Age		Weight	Length
			Weight	Male	Female		

Assessment Chart 2nd

For children (6-23 months)

S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Assessment Chart 3rd

For children (24-59 months)

S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Boys			Girls		
Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)	Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)
At Birth	45-51	2.6-4	At Birth	45-49	2.4-3.6
0.5	65-70	7-10	0.5	64-69	6-9
1	73-79	9-13	1	71-76	8-11
2	82-89	11-16	2	81-86	9-13
3	91-98	12-18	3	91-95	11-14
4	100-195	17-21	4	99-103	15-18
5	105-112	19-24	5	119-195	1-19

महत्वपूर्ण जानकारीहरु:

- स्वर्णबिन्दु खुवाए पश्चात आधा घण्टा सम्म खाना/दुध खुवाउनु हुदैन ।
- कुनै दुव्यप्रभाव देखिएमा चिकित्सकसँग तुरुन्त सल्लाह लिनुहोला ।
- बालबालिकाहरुलाई सन्तुलित आहार सेवन गराउनु होला ।
- बालबालिकाहरुलाई टि. भि. मोबाईल जस्ता स्क्रिनमा लामो समय हेर्न नदिऔं ।
- बालबालिकाहरुलाई बाहय खेलकुदमा सक्रिय राखि समग्र स्वास्थ्यको प्रवद्धन गरौ ।

अनुसूची : जेष्ट नागरिक कार्यक्रम को औषधीको विवरण

क्र.सं.	औषधीको नाम	कैफियत
१.	अश्वगन्धा चूर्ण	
२.	आमलकी चूर्ण	
३.	महानरायण तेल	

अनुसूची : स्तनपायी आमा कार्यक्रमको औषधिको विवरण

क. सं.	औषधीको नाम	कैफियत
१.	शतावरी चूर्ण	
२.	ज्वानो चूर्ण	
३.	दशमूल तेल	

योग कक्षा संचालन

योग कक्षा संचालन

Monthly yog class reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको संख्या	कैफियत

योग प्रशिक्षक

सि.न.	मिति	योग गराउने कर्मचारी (प्रशिक्षक)को नाम थर	कैफियत

योग कक्षामा सहभागीको १५ /१५ दिनमा BMI Test र blood sugar (random) test reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको नाम थर	BMI	RBS	कैफियत

प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

(अ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद
२. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद
३. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम
४. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम
५. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम
६. प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम
७. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम
८. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम
९.प्रदेश स्तरीय AMR surveillance कार्यक्रमको orientation, data collection , compliance, analysis report analysis and dissemination

(आ) पूँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. Fully Automated Biochemistry Analyzer खरिद
२. बिभिन्न तालिम संचालनको लागि Microscope खरिद
३. WHO PQ Portable ब्याट्री जडित Clinical Sample Transport Refrigerator खरिद
४. पालिका ल्याबहरुका निम्ति Low Volume ELFA Analyzer (Cartridge Based) खरिद
५. पालिका ल्याबहरुका लागि ब्याट्री जडित Cartridge Based (TB) WHO endorsed Portable TB PCR मेसिन खरिद
६.प्रदेश स्तरीय EQAS कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक उपकरणहरु खरिद
७.प्रादेशिक प्रयोगशालाका निम्ति Advanced Microbiology & Infectious disease lab setup

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद

परिचयः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई निदानात्मक सेवा प्रदान गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाको सेवा सर्वसुलभ प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	गुणस्तरीय र सर्वसुलभ प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

२. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद

परिचयः	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवाको रोग पहिचान गर्न अहम भूमिका रहेको छ । प्रारम्भिक चरणमै रोगको पहिचान तथा सम्भावित रोगको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको प्रयोगशाला जाँच गरी जनधनको क्षति लगायत catastrophic cost न्यून पार्न मद्त गर्दछ ।

उदेश्यः	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई स्वास्थ्यका निदान्तमक सेवा प्रदान गरी रोगको पहिचान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	छिटो, सर्वसुलभ गुणस्तरीय प्रभाबकारी प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रमभित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

३. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम

परिचयः	माइक्रोबायोलोजी प्रयोगशालामा Bacteriological Culture परिक्षणसम्बन्धि ज्ञान सीपको अहम भूमिका रहेको छ	जिबानुबाट हुने संक्रामक रोगहरुको निदान गर्न र उपचार गर्न Bacteriological Culture जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय हुनु पर्दछ	जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन प्रयोगशालाकर्मीहरु Bacteriological Culture परिक्षणमा दक्ष हुनु पर्ने भएकोले यो तालिम राखिएको हो	

उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Bacteriological Culture सम्बन्धि परिक्षणमा दक्ष बनाई जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफलः	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचको गुणस्तरमा बृद्धी हुनु साथै Anti-microbial resistance को समस्याको समाधानमा मद्दत पुगने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ४ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः १८ देखि २० जना । जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र प्रदेशका अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई सहभागिता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Bacteriology SOP, Protocols र उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

४. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम

परिचयः	प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन नभएमा प्रयोगशालामा काम गर्ने कर्मचारीहरु र प्रयोगशाला बाहिर को मानिसहरुलाई बिभिन्न किसिमको जोखिम हुने भएकोले प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Biosafety/Biosecurityसम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुमा Biosafety/Biosecurityसम्बन्धि ज्ञान सीपलाई बृधि गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन गर्न र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित बिभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन हुने र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः २४ देखि २६ जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।

सन्दर्भ सामग्रीः	WHO Biosafety Manual, NPHL Guidelines, Biosafety/Biosecurity संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु	

५. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम

परिचयः	प्रयोगशाला परिक्षणमा गुणस्तर सुनिश्चितता (Quality Assurance) सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ज्ञान शिपको अहम भूमिका रहनुका साथै प्रयोगशालाहरुको आन्तरिकर बाह्य गुणस्तर नियन्त्रण (Internal and External Quality Control) ले प्रयोगशाला सेवा र प्रयोगशाला जांचको नतिजा गुणस्तरीय भई रोगहरुको सहि तरिकाले निदान हुने र बिरामीहरुको सहज र सर्वसुलभ उपचारमा टेवा पुर्याउने जिम्मेवारी प्रयोगशालाको हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो	
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई परिक्षणको गुणस्तर सुनिश्चितता, प्रयोगशालाहरुको आन्तरिक र बाह्य गुणस्तर नियन्त्रणर गुणस्तरीय प्रयोगशाला व्यवस्थापन (Laboratory Quality Management) सम्बन्धि ज्ञान शिप बढाई गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न	
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुको प्रयोगशाला गुणस्तर व्यवस्थापन सम्बन्धि ज्ञान शिप बढ्ने र गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने	
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम	
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः २४ देखि २६ जना | प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास |

	• तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Laboratory Quality Management संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु |

६. प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम

परिचयः	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका प्रयोगशालाहरुमा प्रयोगशाला सेवा दिने क्रममा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणको उच्च जोखिम हुने गर्दछ | तसर्थ सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन र ति संक्रमणहरुबाsट जोगिन प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता रहेकोले यो तालिम राखिएको हो |
उदेश्यः	प्रयोगशालाहरुमा हने सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ज्ञान सीप बढाउने |
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणहरुको जोखिम न्यून हुने, संक्रमण नियन्त्रण हुने र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन हुने |
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |

संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः : २४ देखि २६ जना | प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास | • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	National IPC Guideline, HCWM Guideline र IPCसंग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु |

७. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

परिचयः	हाल बिश्वब्यापी रुपमा बिभिन्न किसिमको नयाँ तथा पुराना सरुवा रोग (Communicable Disease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ति रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा सरुवा रोगहरुको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ | तसर्थ बिभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको लागि यो तालिम राखिएको हो |
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई बिभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन |
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरुमा सरुवा रोगहरुको निदान हुने र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर वृद्धि हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्याः : २४ देखि २६ जना । प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सरुवा रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

८. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

परिचयः	हाल बिश्वब्यापी रुपमा बिभिन्न किसिमको नसर्ने रोग (Non-communicable Disease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ति रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा नसर्ने रोगहरुको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ । तसर्थ बिभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरुको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको लागि यो तालिम राखिएको हो ।

उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई बिभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई निदानमा सहयोग गरी सो रोगहरुबाट हुने उच्च मृत्युदर कम गर्न तथा नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन |
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरुमा नसर्ने रोगहरुको निदान हुने र नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	• तालिम अवधिः ३ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः : २४ देखि २६ जना | प्रदेशका बिभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट नसर्ने रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास | • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	Non-communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु |

९.प्रदेश स्तरीय AMR surveillance कार्यक्रमको orientation, data collection , compliance, analysis report analysis and dissemination

परिचयः	AMR Surveillance भनेको ब्याक्टेरिया प्रयोग हुने औषधि (antimicrobial) प्रति देखाउने प्रतिरोध (resistance) लाई नियमित रूपमा निगरानी, संकलन र विश्लेषण गर्ने प्रक्रिया हो। गलत र अत्यधिक एन्टिबायोटिक प्रयोगका कारण जिबाणुहरू औषधिप्रति प्रतिरोधी बन्दै गएका छन् साधारण संक्रमण पनि गम्भीर र उपचार गर्न कठिन बन्दै जान सक्छ,मृत्यु दर, उपचार खर्च र अस्पताल बसाइ अवधि बढ्छ त्यसैले यो कार्यक्रमको आवश्यकता छ। गुनस्तरीय सुदृढ AMR Surveillance व्यवस्थापनले भविष्यमा प्रभावकारी औषधि सुरक्षित प्रयोग गर्न र जनस्वास्थ्य जोगाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ।
उदेश्यः	विभिन्न रोगाणुहरूमा देखिने औषधि प्रतिरोधको अवस्था पत्ता लगाउन,समयसँगै प्रतिरोधको प्रवृत्ति (trend) निगरानी गर्न,सही उपचार नीति (treatment guideline) बनाउन सहयोग गर्न,राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय AMR नियन्त्रण रणनीति बनाउन आधार दिन ।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेशभित्र औषधि प्रतिरोधको वास्तविक अवस्था पहिचान, प्रमाणमा आधारित उपचार प्रणाली, AMR को प्रवृत्ति (Trend) निगरानी गर्ने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	AMR Surveillance कार्यक्रमको अभिमुखीकरणः • तालिम अवधिः २ दिन (१ ब्याच) | • सहभागी संख्याः : १२ देखि १४ जना | प्रदेशिक अस्पतालका Bacteriology lab मा culture and sensitivity जाँचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने | • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताः प्रयोगशाला बिज्ञ/बिषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने | • तालिम विधिः प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास |

	• तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने । • Sentinel site level मा data focal person द्वारा WHO–GLASS compatible format (Excel) मा data संकलन गर्ने, Monthly तयार गर्ने, AMR Sentinel sitesको नियमित supportive supervision, monitoring, on-site coaching प्रदान गर्ने।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्कता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु|

(आ) पूँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरु

१. Fully Automated Biochemistry Analyzer खरिद

परिचयः	प्रयोगशालामा उपलब्ध Fully Automated Biochemistry Analyzer को Downtime को समयमा बिना अबरोध, निरन्तर, लगातार Biochemical जांचहरु सहितको प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्यः	Biochemical जांचहरुको Backup प्रदान गरी निरन्तर, सर्बसुलभ गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	अटुट, लगातार, गुणस्तरीय र प्रभाबकारी Biochemical जांचहरु सहितको प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।

बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

२. बिभिन्न तालिम संचालनको लागि Microscope खरिद

परिचयः	औलो, क्षयरोग र कुष्टरोग जस्ता सरुवा रोगहरुको समयमै निदान गरि त्यस्ता रोगहरुलाई नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न; जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा दक्ष जनशक्ति (माइक्रोस्कोपिष्ट)को अति नै आबश्यकता रहेको छ । सरुवा रोगहरु सम्बन्धि आधारभूत Microscopy तालिमहरु संचालन गरि दक्ष जनशक्ति तयार गर्नको लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्यः	संक्रामक रोगहरु सम्बन्धि आधारभूत Microscopy तालिम प्रदान गरि दक्ष जनशक्ति सहितको गुणस्तरीय प्रयोशाला सेवा प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	औलो, क्षयरोग र कुष्टरोग जस्ता संक्रामक रोगहरुको स्थानीयस्तरमै निदान तथा नियन्त्रण हुनुको साथै गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने छ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।

सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

३. WHO PQ Portable ब्याट्री जडित Clinical Sample Transport Refrigerator खरिद

परिचयः	पालिकाहरुबाट नमुना ओसार पोसार गर्दा परिबहनमा हुने Contamination and Deterioration रजिवाणुलाई जिवित आवस्थामा राखान तथा नमुनाको शुद्धता (Sample Integrity) कायम गर्न Portable Battery जडित Portable sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजेरेटरको आवश्यकता भएकोले यो कार्यक्रमा राखिएको हो।
उदेश्यः	नमूना ओसार पोसार गर्दा जिवाणुलाई जिवित अवस्थामा राख्न, अनावश्यक जिवाणुको संख्यामावृद्धिलाई रोकी नमुनाहरुको Biochemical Parameter हरुमा कुनै किसिमको असर पर्न नदिई यथास्थितिमा नमूनाको ढुवानी गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफलः	नमुना ओसारपोसारको समयमा हुने परिवर्तन (Contamination and Deterioration) लाई न्यूनीकरण गरि सर्ने तथा नसर्ने रोगहरुका नमुनाको शुद्धता (Sample Integrity) कायम राखी गुणस्तरीय Report समयमै उपलब्ध गराई रोगको छितो छरितो पहिचान तथा निदान गर्ने कार्यमा सहयोग पुगने छ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४,आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।

सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

४. पालिका ल्याबहरुका निम्ति Low Volume ELFA Analyzer (Cartridge Based) खरिद

परिचयः	बिभिन्न रोगहरुको पहिचान गर्न जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाहरुको अहम भूमिका रहेको छ। सर्ने तथा न-सर्ने रोगहरुलाई प्रारम्भिक चरणमा वा जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको छिटो-छरितो पहिचान गर्न तथा नबजात शिशुहरुको न्युनतम नमुनामा पनि विभिन्न रोगहरुको निदान गर्नलाई यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्यः	मधेश प्रदेशका सम्पूर्ण जनतालाई सर्ने तथा न-सर्ने रोगहरु सम्बन्धि निदानात्मक गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	सर्वसुलभ, गुणस्तरीय प्रभाबकारी निदानात्मक प्रयोगशाला सेवा पालिका स्तर सम्म प्रदान हुने छ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम I
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

५. पालिका ल्याबहरुका लागि ब्याट्री जडित Cartridge Based (TB) WHO endorsed Portable TB PCR मेसिन खरिद

परिचयः	शकास्पद क्षयरोग बिरामीको खोजपड्ताल गर्न तथा क्षयरोगका विरामी Notification दर बढाउनमा मद्त पुऱ्याउनको साथै संक्रमितहरुलाईउपचारको दायरामा ल्याई यसलाई नियन्त्रण गर्न मद्तको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्यः	क्षयरोगको संभावित विरामीको Notification दर बढाउनमा मद्त गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	क्षयरोगबाट संक्रमित विरामीलाई पहिचान गरी उपचार दायरामा ल्याई क्षयरोग नियन्त्रणको राष्ट्रिय स्तरको कार्यक्रम सफल हुनेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम |
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

६.प्रदेश स्तरीय EQAS कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक उपकरणहरु खरिद

परिचयः	प्रयोगशाला परिक्षणमा गुणस्तर सुनिश्चितता (Quality Assurance) प्रदेश स्तरीय प्रयोगशालाहरुको प्रमुख जिम्मेबारी रहनुका साथै प्रयोगशालाहरुको आन्तरिक गुणस्तर नियन्त्रणको साथै बाह्य गुणस्तर नियन्त्रण (Internal and External Quality Control) ले प्रयोगशाला सेवा र प्रयोगशाला जांचको नतिजा गुणस्तरीय भई रोगहरुको सहि तरिकाले

	निदान हुने र बिरामीहरुको सहज र सर्वसुलभ उपचारमा टेवा पुर्याउने जिम्मेवारी प्रयोगशालाको हुने भएकोले यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्यः	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई परिक्षणको गुणस्तर सुनिश्चितता, प्रयोगशालाहरुको आन्तरिक बाह्य गुणस्तर नियन्त्रणर गुणस्तरीय प्रयोगशाला व्यवस्थापन (Laboratory Quality Management) गुणस्तरीय सुनिश्चित गरी प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रयोगशालाकर्मीहरुको प्रयोगशाला गुणस्तर व्यवस्थापन गरी र गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	Lyophilization machine or Freeze dryer सहित अन्य आवश्यक उपकरणहरूको टेक्निकल स्पेसिफिकेसन बैंकबाट खुल्ला स्पेसिफिकेसन तयार गरी वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

७.प्रादेशिक प्रयोगशालाका निम्ति Advanced Microbiology & Infectious disease lab setup

परिचयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको सेवा प्रवाहलाईFast Bacteriology and mycology सँग सम्बन्धित Micro organism हरुको पहिचान, AMR कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनुको साथै छिटो छरितो गुणस्तरीय सेवाका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो।

उदेश्यः	कम समयमा सेवाग्राहीहरुको गुणस्तरीय आधुनिक प्रबिधि सहितको सेवा प्रदान गर्न।
अपेक्षित प्रतिफलः	कम समयमा Bacteriaको पहिचान, रोग निदान गरी उपचारका दायरामा ल्याउन मद्त गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	Automated microbiological identification & antimicrobial susceptibility analyzer सहित अन्य आवश्यक उपकरणहरूको टेक्निकल स्पेसिफिकेसन बैंकबाट खुल्ला स्पेसिफिकेसन तयार गरी वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रका क्रियाकलापहरु

१. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि USG Doppler Machineखरिद

२. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि OT Ceiling Light with ४K camera , recorder and monitorखरिद

३. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Portable OT Light with Battery Back upखरिद

४. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि Operation Theatreको लागि औजार-उपकरण खरिद

५. Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adult (usfda)

६. MRI compatible patient monitor and infusion pump (usfda certificate)

७. MLS laser therapy device for pain management (usfda certificate)

८. ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture System

९. Intra-aortic balloon pump

१०. प्रदेश अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि Lab उपकरण खरिद

११. क्षयरोग निदानका लागि व्यादि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिन

१२. WHO-PQ Portable battery & GPSजडित Vaccine Refrigerator

१३. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Cartsखरिद

१४. TB screening (Mass)का निम्ति AI Softwareसहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approved

१५. प्रदेश अन्तर्गतका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि High End DR Machineखरिद

१६. प्रदेश अन्तर्गतका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Non Invasive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates ,paediatric and adult (USFDA approved)खरिद

१७. 3D Mammography Machineखरिद तथा जडान ४ वटा

१८. Bedside Electrical Impedance tomography device for ventilation and perfusion

१९. High end Anaesthesia Machine

२०. प्लाजमा स्टेरिलाईजर खरिद ४ वटा

२१. ४k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer technology plate form (laparoscopy)

२२. मधेश स्वास्थ्य प्रतिष्ठान मा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गरिने

२३. Integrated Micro wave Ablation system with Radio frequency Ablation sirha,lahan,jankpur,sarlahi)

२४. Thuliam Fiber Laser २००W Machine खरिद गर्ने (२ Sets)

२५. Procurement of Harmonic Scalpel Ultrasound Device (USFDA Aproved, Frequency is greater and equal to ५५००० per second)

२६. Burn Unit Setup

२७. Breast Cancer Screening Device.

२८. Fetel Heart Rate Monitor.

२९. Ent workstation खरिद २ वटा.

३०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR ,USG ,LAB उपकरण, OT उपकरण ,ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरु

३१. प्रादेशिक अस्पतालहरुकों लागि ५०० MA X-Ray machine खरिद

३२. C-ARM Machine प्रादेशिक अस्पतालहरुकों लागि खरिद

३३. Non-Invasive Hemoglobinometer Machine खरीद

३४. ENT Endoscope with ENT Microscope खरिद

३५. Neonatal and New-born screening for Genetic Disorder equipment, reagent & operational support (Gaur and Kalaiya Province hospital) खरिद

३६. प्रादेशिक अस्पताल स्थर उन्नति को लागि Digital X-Ray and USG machine USFDA approved

३७. Al based X-ray Machine (Portable Xray Machine)

३८. Weight Scale for Mother Child (UNICEF Listed)

३९. Hemoglobinometer (Iron Deficiency)

४०. HPV Screening Test kit for Cervical Cancer Testing

४१. No touch, Non-invasive & Radiation free, Portable & Handheld device which works on Infrared thermography for screening and early diagnosis of breast cancer in women using Al tool for malignancy risk grading

४२. Lead free Apron which can be customised for user's size and preference with USFDA CFG Certificate having permission to market and supply product outside USA also.

४३. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि Operation Theatre, ICU, Labour room upgrade गर्नका लागि मेशिन औजार-उपकरण खरिद

४४. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि ४K AI Based Laparoscopy tower with Laparoscopy Setup

४५. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि High End Operation Theatre Table खरिद

४६. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि High end premium USG खरिद

४७. प्रादेशिक अस्पतालहरु संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

४८. प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरु संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

४९. स्थानिय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

५०. अत्यावश्यक Surgical सामाग्रीहरु (BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी) खरिद

५१. प्रदेश अन्तर्गतको Biomedical ईकाईको संचालनार्थ मेडीकल औजार उपकरण मर्मत सम्भार खर्च

५२. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Cardiac Monitors for ICU / NICU खरिद

५३.प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Laparoscopy tower खरिद

५४. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि Operation Theatre Table खरिद

५५. गर्भवती महिला, सुत्केरी आमा तथा पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूको समयमा नै पोषणको अवस्था पत्ता लगाउनका लागि पोषण सामग्री Height board and weighing scale (२ in १) खरिद

५६. X-Ray Film, Reagent for lab

५७. हेमोफिलिया रोगीहरुको लागी औषधी तथा Factor viii , ix Thalassemia कोMedicine खरिद

५८. Anti-Rabies Vaccine (ARV) खरिद

५९. औषधी तथा स्वास्थ्य सामाग्रीको प्याकेजिङग र ढुवानी

६०. यौन रोग औषधी खरिद

६१. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई सा्ताहिक Iron, Folic acid and albendazole खरिद

६२. AEFI रोक्ने सम्बन्धी औषधी खरिद

६३. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचार मा प्रयोग हुने औषधी खरिद

६४. आधारभुत तथा आकस्मिक सेवा औषधी खरिद

६५. नि :शुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद

६६. नसर्ने तथा मानसिक रोगको लागि औषधी खरिद

६७. प्रदेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

१. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि USG Doppler Machineखरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा USG Doppler Machine औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा USG सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा USG Doppler Machine औजार उपकरण खरिदगरी जडान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा USG Doppler Machine औजार उपकरण आपूर्ति भई उच्चस्तरिय USG चिकित्सा सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा USG Doppler Machine औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यक्ता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि OT Ceiling Light with 4K camera , recorder and monitor खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा OT Ceiling Light with ४K camera , recorder and monitor लगायतका औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा OT Ceiling Light with ४K camera , recorder and monitor सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा OT Ceiling Light

	with ४K camera , recorder and monitor लगायतकाऔजार उपकरण खरिदगरी जडान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा OT Ceiling Light with ४K camera , recorder and monitor लगायतका औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्चस्तरिय चिकित्सा सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा OT Ceiling Light with 4K camera , recorder and monitor लगायतका औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Portable OT Light with Battery Back up खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेश अन्तर्गत रहेका विभिन्न अस्पतालहरुमा Portable OT Light with Battery Back up जडान गर्न सो उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा Portable OT Light with Battery Back up जडान गरी उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा Portable OT Light with Battery Back up लगायतकाऔजार उपकरण खरिदगरी जडान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा Portable OT Light with Battery Back up लगायतका औजार उपकरण जडान गर्न खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा

सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा Portable OT Light with Battery Back up लगायतका औजार उपकरण खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि Operation Theatreको लागि औजार-उपकरण खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा OT सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेश अन्तर्गत रहेका विभिन्न अस्पतालहरुमा OT को लागिऔजारउपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा OT उपकरण जडान गरी उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा OT कोऔजार उपकरण खरिदगरी जडान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा OT को औजार उपकरण जडान गर्न खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा OT को औजार उपकरण खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ ।

	• खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५. Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adult (usfda)

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultसेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेश अन्तर्गत रहेका विभिन्न अस्पतालहरुमा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultऔजारउपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultउपकरण खरिद गरी उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultऔजार उपकरण खरिदहुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultऔजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा Nitric oxide delivery and monitoring device for neonates to adultऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

६. MRI compatible patient monitor and infusion pump (usfda certificate)

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारमा सहयोग हुने प्रादेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि MRI compatible patient monitor and infusion pump उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा MRI compatible patient monitor and infusion pump उपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा MRI compatible patient monitor and infusion pump लगायतका औजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा MRI compatible patient monitor and infusion pump लगायतका औजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा MRI compatible patient monitor and infusion pump लगायतका औजार उपकरण खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

७. MLS laser therapy device for pain management (usfda certificate)

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारमा सहयोग हुने प्रादेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि MLS laser therapy device for pain management उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा सेवा लिन आउने विरामीहरु मध्ये विभिन्न दुखाई सम्वन्धि उपचारको लागि MLS laser therapy device for pain managementउपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा MLS laser therapy device for pain managementलगायतकाऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा MLS laser therapy device for pain management लगायतका औजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा MRI compatible patient monitor and infusion pump लगायतका औजार उपकरण खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

८. ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture System

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारमा सहयोग हुने प्रादेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि ID/AST/AFDT(Microbes & Fungi) तथाBlood Culture System उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा सेवा लिन आउने विरामीहरुको उपचारको लागि ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture System उपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा लागि ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture Systemलगायतकाऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture System लगायतका औजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालहरुबाट औचित्य पुष्टि हुने गरी मांगको अधारमा ID/AST/AFDT (Microbes & Fungi) तथा Blood Culture System को औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

९. **Intra-aortic ballon pump**

परिचय	प्रदेशिक अस्पतालहरुमा आउने मुटु सम्वन्धिको विरामीहरुको सेवाको लागि Intra-aortic ballon pump उपकरणबाट उपचारमा सहयोग हुने प्रादेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि Intra-aortic ballon pump उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा मुटु सम्वन्धि सेवा लिन आउने विरामीहरुको उपचारको लागि Intra-aortic ballon pump उपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा Intra-aortic ballon pumpऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा Intra-aortic ballon pumpऔजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालहरुबाट औचित्य पुष्टि हुने गरी मांगको अधारमा Intra-aortic ballon pumpऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१०. प्रदेश अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि Labउपकरण खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा ल्याब सेवा प्राप्त गर्न ल्याब औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुसंग समनवयन गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा ल्याब औजार उपकरण खरिद गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा ल्याब उपकरण औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्चस्तरिय चिकित्सासेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशका अस्पतालहरुसंग समनवयन गरी सो अस्पतालहरुको मांगको अधारमाल्याव औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

११. क्षयरोग निदानका लागि व्याट्रि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिन

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारमा सहयोग हुने प्रादेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने क्षयरोगिको क्षयरोग निदानका लागि व्यादि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCRमेसिन उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा सेवा लिन आउने विरामीहरुको उपचारको लागि क्षयरोग निदानका लागि व्याट्रि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिनउपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा लागि क्षयरोग निदानका लागि व्यादि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिनऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा क्षयरोग निदानका लागि व्यादि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिनऔजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालहरुबाट औचित्य पुष्टि हुने गरी मांगको अधारमा क्षयरोग निदानका लागि व्याट्रि जडित तथा WHO endorsed Portable Field operatable cartridge based TB PCR मेसिन कोऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१२. WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigerator

परिचय	प्रदेशका अन्तर्गतका अस्पतालहरुमा भ्याक्सिन स्टोर गर्न WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigeratorमेसिन उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा भ्याक्सिन स्टोर गर्न WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigeratorमेसिनउपकरणबाट सोप सेवामा सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा लागि WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigerator मेसिनऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा भ्याक्सिन स्टोर गर्न क्षयरोग निदानका लागि व्यादि जडित तथा WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigerator मेसिनऔजार उपकरण खरिद हुने।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालहरुबाट औचित्य पुष्टि हुने गरी मांगको अधारमा WHO-PQ Portable battery & GPS जडित Vaccine Refrigeratorऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१३. प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Carts खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Carts खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Cartsलगायतका उपकरणहरु खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Carts लगायतका समानहरु खरिद तथा आपुर्ति भई स्वास्थ्य सेवा संचालनमा सहज हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी मांगको अधारमा Bed, IV Stand, Bed-Side Locker, Crash Cartsलगायतको सामानहरु खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ ।

	• खरिद गरिने ल्याब केमिकल,रिएजेन्ट, एक्स रे फिल्मस ,कन्जुमेबल्सको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपुर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

१४. TB screening (Mass)का निम्ति AI Softwareसहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approved

परिचय	प्रदेशका अन्तर्गतका अस्पतालहरुमा TB का बिरामीहरुलाई सर्वसुलभ सेवाको लागिTB screening (Mass)का निम्ति AI Softwareसहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approvedउपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा TB screening (Mass) का निम्ति AI Software सहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approvedउपकरणबाट उपचार सेवा विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा TB screening (Mass) का निम्ति AI Software सहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approvedऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा TB screening (Mass) का निम्ति AI Software सहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approved औजार उपकरण खरिद हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी उक्त अस्पतालहरुबाट औचित्य पुष्टि हुने गरी मांगको अधारमा TB screening (Mass) का निम्ति AI Software सहितको Ultra-Portable X-ray (WHO/Global Fund) approvedऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा

	जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१५. प्रदेश अन्तर्गतका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि High End DR Machine खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा तथा उपचारका लागि प्रादेशका विभिन्न अस्पतालमा High End DR Machine औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका विभिन्न अस्पतालहरुमा सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा High End DR Machine औजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशका विधिन्न अस्पतालमा High End DR Machine औजार उपकरण आपूर्ति तथा जडान पश्चात उच्चस्तरिय चिकित्सा सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशका विभिन्न अस्पतालहरुसंग समनवय गरी सो अस्पतालको आवश्यक्ता तथा मांगको अधारमा High End DR Machineऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेशस्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन लाई आधार बनाई सोही अनुसार खरिद गर्ने वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१६. प्रदेश अन्तर्गतका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Non Invassive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates ,pediatic and adult (USFDA approved)खरिद

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका विभिन्न अस्पतालहरुमा Non Invassive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates ,pediatic and adult औजारबाट अस्पतालको उपचार सेवामा प्रभावकारी हुने भएको हुदाँ सो औजार खरिद गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीहरु दिनको लागि Non Invassive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates ,pediatic and adult औजार खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	Non Invassive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates, pediatic and adultऔजार उपकरणकाट प्रादेशिक अस्पतालको उपचार सेवाविस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रदेश अन्तर्गतका विभिन्न अस्पतालहरुबाट मांगको अधारमा Non Invassive Cardiac Output Hemodynamic Monitor for neonates ,pediatic and adult औजार उपकरण खरिदका लागि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ। • खरिद पश्चात तोके बमोजिमको अस्पतालमा वितरण, जडान तथा संचालन गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१७. 3D Mammography Machine खरिद तथा जडान ४ वटा

परिचय	अस्वस्थ खानपिन तथा परिवर्तित जिवनशैलीले महिलाहरुमा पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर समस्या विश्वब्यापी रुपमा बढ्दै गइरहेको छ।हाल मधेश प्रदेशमा पनि सो रोगको संख्या बढ्दो छ र समयमा रोगको परिक्षण तथा निदान हुन नपाउँदा बर्सेनी हजारौ महिलाहरुले अकालमा ज्यान गुमाउने गर्ने गर्दछन् ।यो विषयलाई सम्बोधन गर्नका लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्देश्य	महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणका लागि प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालहरुका लागि पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर रोगको परिक्षण तथा निदानको लागि औजार उपकरण (3D Mammography Machine) खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरण भई समयमै उपचार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• महिलाहरुमा हुने पाठेघर तथा स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणको लागि चाहिने रोग परिक्षण तथा निदानको लागि चाहिने औजार उपकरण प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुका लागि आवश्यक संख्यामा प्रदेश मातहतका अस्पतालहरुसंग समन्वय गरि Mammography Machine नभएको प्रादेशिक अस्पतालहरुको आवश्यक्ता र मांगको अधारमा खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको नभएको सुनिश्चित गरी सबै प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुमा वितरण तथा जडान गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,Technical Specification Bank

१८. Bedside Electrical Impedance tomography device for ventilation and perfusion

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा श्वास प्रश्वास सम्वन्धि रोगको उपचार सेवा जनतालाई सर्वसुलभ रुपमा प्रदान गर्न उदेश्यले Bedside Electrical Impedance tomography device for ventilation and perfusionऔजार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत रहेका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा गुणस्तरीय श्वास प्रश्वास सम्वन्धि रोगको निदानको लागि सेवा संचालन गर्न खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा Bedside Electrical Impedance tomography device for ventilation and perfusionऔजार उपकरण आपूर्ति भई श्वास प्रश्वास चिकित्साको सेवा विस्तार हुने।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी सो अस्पतालको मांग र आवश्यक्ताको Bedside Electrical Impedance tomography device for ventilation and perfusionऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर,लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१९. High end Anaesthesia Machine

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गुणस्तरीय OTसेवा संचालन गरी प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर बृध्दि गर्न र उच्च स्तरीय स्वस्थ्य सेवा जनतालाई प्रदान गर्न उदेश्यले High end Anaesthesia Machineऔजार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत रहेका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा गुणस्तरीय OT सेवा संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा High end Anaesthesia Machine औजार उपकरण आपूर्ति भई उच्च स्तरिय OT चिकित्सा, सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी सो अस्पतालको मांग र आवश्यक्ताको High end Anaesthesia Machine औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical

	Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२०. प्लाजमा स्टेरिलाईजर खरिद ४ वटा

परिचय	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पतालहरु मध्ये ४ वटा अस्पतालमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिदका लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आवश्यक्ता मांगको अधारमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिद गरी मांग गरेको अस्पतालमा जडान गरी स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिद तथा जडान गरी स्वास्थ्य सेवा विस्तारमा सहयोग हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुको मांग र आवश्यक्ताको अधारमा प्लाज्मा स्टरलाईजर नभएका प्रादेशिक अस्पतालहरु मध्ये ४ वटा प्रादेशिक अस्पतालमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने प्लाज्मा स्टेरिलाइजरको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात वितरणतोके बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२१. 4k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer technology plate form (laparoscopy)

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागि 4k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer technology plate form (laparoscopy)खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्न४k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer technology plate form (laparoscopy)खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा 4K 4k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer technology plate form (laparoscopy) खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२२. मधेश स्वास्थ्य प्रतिष्ठान मा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गरिने

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत रहेका मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गरिने खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गर्न सो उपकरण खरिद गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गत रहेका मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गर्न उक्त उपकरण खरिद तथा आपुर्ति पश्चात स्वास्थ्य सेवा संचालनमा सहज हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेश अन्तर्गत रहेका मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जनकपुरसंग समनवय गरी मांगको अधारमा Double shockwave Lithotripsy (DSWL) जडान गर्न सो उपकरण खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरले बनाएको स्पेसिफिकेसन बमोजिम लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपुर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

२३. Integrated Micro wave Ablation system with Radio frequency Ablation (sirha,lahan,jankpur,sarlahi)

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागि Integrated Micro wave Ablation system with Radio frequency Ablation खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्न Integrated Micro wave Ablation system with Radio frequency Ablationखरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा 4K 4k ICG Intelligent surgical All in one technology with Integrated computer

	technology plate form (laparoscopy)खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२४. Thulium Fibre Laser २००W Machine खरिद गर्ने (२ Sets)

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागि Thulium fibber Laser २००W Machine खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्नThulium fibre Laser २००W Machineखरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा 4K Thulium fibre Laser 200W Machine खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२५. Procurement of Harmonic Scalpel Ultrasound Device (USFDA Approved, Frequency is greater and equal to ५५००० per second)

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागिProcurement of Harmonic Scalpel Ultrasound Deviceखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्नProcurement of Harmonic Scalpel Ultrasound Deviceखरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Procurement of Harmonic Scalpel Ultrasound Device खरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२६. Burn Unit Setup

परिचय	घरेलु हिंसा तथा आगजन्य दुर्घटनाका कारण मधेश प्रदेशमा जलनका विरामी उपचारका लागि अस्पताल आउने संख्या बढ्दो छ तर उपचारको अभावमा मृत्यु हुने संख्या पनि उल्लेखनिय छ । सो विरामीलाई उपचारको लागि अन्यत्र रेफर गर्नु पर्ने बाध्यात्मक परिस्थितिलाई मध्य नजर गरिदै मधेश प्रदेशमा बर्न सेवा विस्तारका लागि प्रादेशक अस्पतालहरुम मांग तथा आवश्यक्ताको अधारमा बर्न युनिट सेट अप खरिद शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि बर्न युनिट सेटअप खरिद गरी बर्न सेवा विस्तार गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि बर्न युनिट सेट अप खरिद गरी बर्न सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी सो अस्पतालको आवश्यक्ता र मांगको अधारमा खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको समन्वयमा सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपुर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

२७. Breast Cancer Screening Device.

परिचय	अस्वस्थ खानपिन तथा परिवर्तित जिवनशैलीले महिलाहरुमा स्तन क्यान्सर समस्या विश्वब्यापी रुपमा बढ्दै गइरहेको छ। हाल मधेश प्रदेशमा पनि सो रोगको संख्या बढ्दो छ र समयमा रोगको परिक्षण तथा निदान हुन नपाउँदा बर्सेनी हजारौ महिलाहरुले अकालमा ज्यान गुमाउने गर्ने गर्दछन् । यो विषयलाई सम्बोधन गर्नका लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	महिलाहरुमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणका लागि प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालहरुका लागि स्तन क्यान्सर रोगको परिक्षण तथा निदानको लागि औजार उपकरण Breast Cancer Screening Device. खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	महिलाहरुमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या पतालगाई न्यूनिकरण भई समयमै उपचार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा

सञ्चालन प्रकृया	• महिलाहरुमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या पहिचान गरी न्यूनिकरणको लागि चाहिने रोग परिक्षण तथा निदानको लागि चाहिने औजार उपकरण प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी उक्त अस्पतालको मांग र आवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक संख्यामा प्रदेश मातहतका अस्पतालहरुको लागि Breast Cancer Screening Device.खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको नभएको सुनिश्चित गरी सबै प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुमा वितरण तथा जडान गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,Technical Specification Bank

२८. Fetel Heart Rate Monitor.

परिचय	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थामा आउने गर्भवति आमालाई बच्चाको धडकन नापनको लागि Fetel Heart Rate Monitorऔजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थामा आउने गर्भवति आमालाई बच्चाको धडकन नापनको लागि Fetel Heart Rate Monitorऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा Fetel Heart Rate Monitorऔजार उपकरण आपूर्तिभई उच्च स्तरिय चिकित्सा, सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी Fetel Heart Rate Monitorऔजार उपकरण नभएका अस्पतालको आवश्यक्ता र मांगको अधारमा खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical

	Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

२९. Ent workstation खरिद २ वटा.

परिचय	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको ENTसेवाको लागि Ent workstationऔजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थामा ENT का विरामीलाई सेवा दिनको लागि सोऔजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा ENT सेवाको विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी ENT workstation औजार उपकरण नभएका अस्पतालको आवश्यक्ता र मांगको अधारमा खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR ,USG ,LAB उपकरण, OT उपकरण ,ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरु

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धी सेवा तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशमा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमाDR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्च स्तरिय चिकित्सा, सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण नभएका अस्पतालको आवश्यक्ता र मांगको अधारमा खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३१. प्रादेशिक अस्पतालहरुकों लागि ५०० MA X-Ray machine खरिद

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गुणस्तरीय तिकित्सा सेवा संचालन गरी प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर बृध्दि गर्न र उच्च स्तरीय स्वस्थ्य सेवा जनतालाई प्रदान गर्न उदेश्यले ५०० MA X-Ray machine औजार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत रहेका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा गुणस्तरीय चिकित्सा सेवा संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा ५०० MA X-Ray machine औजार उपकरण आपूर्ति भई उच्च स्तरिय चिकित्सा, सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी सो अस्पतालको मांग र आवश्यक्ताको 500MA X-Ray machine औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३२. C-ARM Machine प्रादेशिक अस्पतालहरुकों लागि खरिद

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गुणस्तरीय तिकित्सा सेवा संचालन गरी प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर बृध्दि गर्न र उच्च स्तरीय स्वस्थ्य सेवा जनतालाई प्रदान गर्न उदेश्यले C-ARM Machine औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत रहेका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा गुणस्तरीय चिकित्सा सेवा संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा C-ARM Machineऔजार उपकरण आपूर्तिभई उच्च स्तरिय चिकित्सा, सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा

सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी सो अस्पतालको मांग र आवश्यक्ताको C-ARM Machineऔजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका जनकपुर, लहान लगायतका प्रादेशिक अस्पताल मा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३३. Non Invasive Hemoglobinometer Machine खरीद

परिचय	मधेश प्रदेशका किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन् उमेरका महिलाहरुमा रक्तअल्पता प्रकोप रहेको छ । यसलाई सम्बोधन गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले आइरन चक्की वितरण तथा विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै आइरहेका छ । सोही सिलसिलामा एनेमिया जाँचका लागि नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिनो मिटर मेशिन खरिद शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिनो मिटर मेशिन खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिनो मिटर मेशिन खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिम अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट मांगको अधारमा नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिनो मिटर मेशिन एनालायजर खरिदका लागि सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरकोसहायता लिन तयार गर्न सकिने छ। • खरिद पश्चात तोके बमोजिमको अस्पतालमा वितरण, जडान तथा संचालन गर्ने।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३४. ENT Endoscope with ENT Microscope खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालहरुमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope) आपूर्ति भई उच्चस्तरिय दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण (E.N.T. Operating Microscope and E.N.T. Endoscope)खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३५. Neonatal and Newborn screening for Genetic Disorder equipment, reagent & operational support (Gaur and Kalaiya Province hospital) खरिद

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंगको लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि प्रादेशिक अस्पताल गौर र कलैयाको लागि उपकरणहरु खरिद सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंगको लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि प्रादेशिक अस्पताल गौर र कलैयाको लागि उपकरणहरु खरिद गरि मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंगको लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि औचित्य प्रादेशिक हस्पताल गौर र कलैयाको लागि उपकरणहरु खरिद तथा जडान भई मधेश प्रदेशको अस्पतालहरुमा स्वास्थ्य सेवा सेवा थप बिस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेकोनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंगको लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि प्रादेशिक अस्पताल गौर र कलैयामा स्वास्थ्य तथा जनसख्या मन्त्रालयकाट सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रतिवेदनको अधारमा औचित्य पुष्टि हुने गरी उक्त अस्पतालको लागि उपकरणहरु खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुनेछ । • खरिद गरिने औजार उपकरणहरुको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग,ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन सकिने छ। • खरिद पश्चात तपसिलका स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गर्ने र तोकिएको अस्पतालमा जडान गर्ने ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,तथा अन्य सो संग सम्बन्धीत कार्यविधि

३६. प्रादेशिक अस्पताल स्थर उन्नति को लागि Digital X-Ray and USG machine USFDA approved

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा चिकित्सा सेवामा बृध्दि गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा, Digital X-Ray and USG machine जार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा चिकित्सा सेवामा बृध्दि गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा, Digital X-Ray and USG machine औजार उपकरणबाट उपचार सेवा सर्भसुलभ हुनेभएकोले उक्त औजार खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Digital X-Ray and USG machine खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने । •
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।

सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३७. AI Baised X-ray Machine (Portable X-ray Machine)

परिचय	प्रदेशका जनतालाई प्रादेशिक अस्तावबाट सर्वसुलभ रुपामा X-Ray सेवा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा AI Based X-ray Machine (Protable X-ray Machne)औजार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा X-Rayसेवा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा AI Based X-ray Machine (Portable X-ray Machine)औजार उपकरणबाट उपचार सेवा सर्भसुलभ हुनेभएकोले उक्त औजार खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा अस्पतालहरुमाAI Based X-ray Machine (Portable X-ray Machine)खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३८. Weight Scale For Mother Child (Unicef Listed)

परिचय	प्रादेशक अस्पतालहरुलाई UNICEF को लिस्ट अनुसार Weight Scale For Mother Childऔजार उपकरण खरिद गरी वितरण गर्नको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशक अस्पतालहरुलाई UNICEF को लिस्ट अनुसार Weight Scale For Mother Childऔजार उपकरण हुने गरी वितरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Weight Scale For Mother Child खरिद गरी वितरण हुने छ ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांगको अधारमा अस्पतालहरुमा वितरण हुने गरी UNICEF को लिस्ट अनुसारWeight Scale For Mother Childखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३९. Hemoglobinometer (Iron Deficiency)

परिचय	मधेशका प्रदेशका जनताहरुमा Iron को कमीले गर्दा एनेमिया रोग हुने गरेको छ र सो लक्षति सरकारले समय समयमा शरीरमा रगत कमी नहुनको लागि रगत वढाउने औषधि खुवाउदै आएको छ । सो रक्त अल्पता एकिन गर्न प्रादेशिक अस्तालहरुका Hemoglobinometer (Iron Deficiency)औजार उपकरण खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीहरुमा हुने Iron को कमीले हुने एनेमिया रोगको न्यूनिकरणको एकिन गर्न प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Hemoglobinometer (Iron Deficiency)औजार उपकरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा अस्पतालहरुमाHemoglobinometer (Iron Deficiency)खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ ।

	• खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४०. HPV Screening Test kit for Cervical Cancer Testing

परिचय	प्रदेश अनतर्गतका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वस्थ्य संस्थाहरुमा आउने विरामीहरुमा हुने सर्भाईकल क्यान्सर पता लगाउन HPV Screening Test kit for Cervical Cancer Testingखरिद तथा व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अनतर्गतका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वस्थ्य संस्थाहरुमा आउने विरामीहरुमा हुने सर्भाईकल क्यान्सर पता लगाउन HPV Screening Test kit for Cervical Cancer Testing औजार उपकरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भाईकल न्यानसर सर्भसुलभ रुपमा पता लगाने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा HPV Screening Test kit for Cervical Cancer Testingखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४१. No touch, Non-invasive & Radiation free, Portable & Handheld device which works on Infrared thermography for screening and early diagnosis of breast cancer in women using AI tool for malignancy risk grading

परिचय	प्रदेश अनतर्गतका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वस्थ्य संस्थाहरुमा आउने विरामीहरुमा हुने स्तन क्यान्सर पता लगाउन Infrared thermography for screening and early

	diagnosis of breast cancer in women using AI tool for malignancy risk gradingखरिद तथा व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अनतर्गतका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वस्थ्य संस्थाहरुमा आउने विरामीहरुमा हुने स्तन क्यान्सर पता लगाउन Infrared thermography for screening and early diagnosis of breast cancer in women using AI tool for malignancy risk grading औजार उपकरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई स्तन न्यानसर सर्भसुलभ रुपमा पता लगाने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Infrared thermography for screening and early diagnosis of breast cancer in women using AI tool for malignancy risk grading खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४२. Lead free Apron which can be customised for user's size and preference with USFDA CFG Certificate having permission to market and supply product outside USA also.

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा X-Ray बाट उत्पन्न हुने रेडियशन रोक्नको लागि चाहिने आवश्यक Lead free Apron which can be customised for user's size and preference को लागियस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशक अस्पतालहरुमा रेडिशन रोकनको लागि Lead free Apron which can be customised for user's size and preference वितरण गर्न खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा Lead free Apron which can be customised for user's size and preference खरिद गरी वितरण हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा

सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग तथा औचित्यको अधारमा अस्पतालहरुमा वितरण हुने Lead free Apron which can be customised for user's size and preferenceखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४३. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि Operation Theatre, ICU, Labour room upgrade गर्नका लागि मेशिन औजार-उपकरण खरिद

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा रहेको Operation Theatre, ICU, Labour room upgradeगर्नसो सम्वन्धिको मेशिन औजारखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा रहेको Operation Theatre, ICU, Labour room upgradeगर्न सो सम्वन्धि मेशिन औजार उपकरण खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा रहेको Operation Theatre, ICU, Labour room upgradeहुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Operation Theatre, ICU, Labour room upgrade गर्नका लागि मेशिन औजार-उपकरणखरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४४. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि ४K AI Based Laparoscopy tower with Laparoscopy Setup

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागि४K AI Based Laparoscopy tower with Laparoscopy Setup खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्न४K AI Based Laparoscopy tower with Laparoscopy Setupखरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा 4K AI Based Laparoscopy tower with Laparoscopy Setupखरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४५. प्रादेशिक अस्पतालहरुको लागि High End Operation Theatre Table खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा OT चिकित्सा सेवामा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा, OT सेवा व्यवस्थित गर्न प्रदेश अनतर्गत रहेका प्रदेशिक अस्पतालहरुमा High EndOperation Theatre Tableखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्देश्य	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा OT चिकित्सा सेवामा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि, High End Operation Theatre Tableखरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले उच्च स्तरीय OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा High End Operation Theatre Tableखरिद tतथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४६. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि High end premium USG खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा सेवा प्रदान गर्न तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा High end premium USG औजार उपकरण खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका अस्पतालहरुमा USG सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा High end premium USG औजार उपकरण खरिदगरी जडान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा High end premium USG औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्चस्तरिय USG चिकित्सा सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी उक्त अस्पतालको मांगको अधारमा High end premium USG औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा

	जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरको सहायता लिन तयार गर्न सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको / नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र उपलब्धता अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४७. प्रादेशिक अस्पतालहरु संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरुसंचालनको लागि आवश्यकऔजार उपकरण खरिद गरी वितरण तथा जडान गर्नको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरुको आवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुकोआवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांगको अधारमा उक्त प्रादेशिक अस्पतालहरु संचालनको लागि चाहिने आवश्यक औजार उपकरणखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४८. प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरु संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

परिचय	प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुसंचालनको लागि आवश्यकऔजार उपकरण खरिद गरी वितरण तथा जडान गर्नको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुको आवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुको आवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुसंग समन्वय गरी मांगको अधारमा उक्त चिकित्सालय संचालनको लागि चाहिने आवश्यक औजार उपकरणखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक आर्येवद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

४९. स्थानिय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई संचालनार्थ आवश्यक औजार उपकरण खरिद

परिचय	स्थानिय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाईसंचालनको लागि आवश्यकऔजार उपकरण खरिद गरी वितरण तथा जडान गर्नको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	स्थानिय तहको स्वास्थ्य संस्थाकरुको आवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्थानिय तहको स्वास्थ्य संस्थाहरुकोआवश्यक्ताको अधारमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद हुने ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• स्थानिय तहका स्वास्थ्य संस्थाअरुसंग समन्वय गरी औचितय अनुसारको मांगको अधारमा उक्त स्थानिय स्वास्थ्य संस्था संचालनको लागि चाहिने आवश्यक औजार उपकरणखरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका स्तानिय स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५०. अत्यावश्यक Surgical सामाग्रीहरु (BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी) खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा अत्यावश्यक Surgical सामानहरु (BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी लायतका अन्य सामान) खरिद गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरु वितरणको लागि BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी लायतका अन्यऔजार उपकरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी लायतका अन्यऔजार उपकरण गरी वितरण हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण गर्नको लागि BP Set, Ambu Bag, Gloves, Masks आदी लायतका अन्य औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ ।

	• खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५१. प्रदेश अन्तर्गतको Biomedical ईकाईको संचालनार्थ मेडीकल औजार उपकरण मर्मत सम्भार खर्च

परिचय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुर अन्तर्गत वायोमेडिकल व्यवस्थापन ईकाईमा स्वास्थ्य उपकरणहरुलाई मर्मत गरी संचालन गरिने हुदा यस प्रदेश अन्तर्गत रहेका प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेको स्वास्थ्य उपकरणहरु विग्रेको खण्डमा उक्त उपकरण मर्मत गरि चालु अवस्थामा ल्याउने कार्यकोको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुर अन्तर्गत रहेको वायोमेडिकल व्यवस्थापन ईकाइमा प्रदेश अन्तर्गका प्रादेशकि अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुका स्वास्थ्य उपकरणहरुको मर्मत संभार तथा आवश्यक पार्ट पुर्जा खरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा विग्रेका स्वस्थ्य उपकरण मर्मत भई चालु अवस्थामा आउने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी ताहाँ विग्रेका स्वास्थ्य उपकरण मर्मत गर्न चाहिने आवश्यक पार्टपुर्जा खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि मर्मत गरिने उपकरण अनुसारको हुने गरि खरिद गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५२. प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Cardiac Monitors for ICU / NICU खरिद

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा रहेको ICU/NICU सेवालाई सुदृढ तथा व्यवस्थित गरी सेवा विस्तार गर्नको लागिCardiac Monitors for ICU / NICUखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पतालहरमा रहेको ICU/NICU सेवा व्यवस्थित गरी सेवा विस्तार गर्न प्रालेशिक अस्पतालहरुको लागि Cardiac Monitors for ICU / NICUखरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुको ICU/NICU सेवा विस्तार हुने छ ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Cardiac Monitors for ICU / NICUखरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५३.प्रदेश अन्तर्गत रहेका बिभिन्न अस्पतालहरुको लागि Laparoscopy tower खरिद

परिचय	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित वनाउनको लागिLaparoscopy towerखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा OT सेवा व्यवस्थापन गर्नLaparoscopy towerखरिद गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Laparoscopy towerखरिद तथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५४. प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालको लागि Operation Theatre Table खरिद

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा OT चिकित्सा सेवामा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुमा, OT सेवा व्यवस्थित गर्न प्रदेश अनतर्गत रहेका प्रदेशिक अस्पतालहरुमा Operation Theatre Tableखरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रुपामा OT चिकित्सा सेवामा प्रदान गर्नको लागि प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि, Operation Theatre Tableखरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालहरुमा आउने विरामीलाई सर्भसुलभ तरिकाले OT सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समन्वय गरी मांग र आवश्यक्ताको अधारमा Operation Theatre Tableखरिद tतथा जडान सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा वायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५५. गर्भवती महिला, सुत्केरी आमा तथा पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूको समयमा नै पोषणको अवस्था पत्ता लगाउनका लागि पोषण सामग्री Height board and weighing scale (२ in १) खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका गर्भवती महिला, सुत्केरी आमा तथा पाँच बर्षमुनिका बालबालिकाहरुको समयमा नै पोषणको अवस्था पत्ता लगाउनको लागि प्रादेशक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा Height board and weighing scale (२ in १)औजार उपकरण खरिद तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

उद्देश्य	प्रादेशक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरु वितरण तथा जडानको लागि Height board and weighing scale (२ in १)औजार उपकरण खरिद हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा Height board and weighing scale (२ in १) खरिद गरी वितरण तथा जडान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण तथा जडानको लागि Height board and weighing scale (2in (1खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन,ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा बायोमेडिकल ईन्जिनियरले बनाएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भए/ नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालहरुमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

५६. X-Ray Film, Reagent for lab

परिचय	X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद तथा आपुर्ति भई स्वास्थ्य सेवा संचालन भई सहज हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पतालहरुसंग समनवय गरी मांगको अधारमा ल्याब केमिकल, रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस,USG- ECG Paper लगायतको सामानहरु खरिद सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ ।

	• खरिद गरिने ल्याब केमिकल,रिएजेन्ट, एक्स रे फिल्मस ,कन्जुमेबल्सको स्पेशीफिकेसनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधाममा भएको स्पेशीफिकेसन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपुर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्त्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

५७. हेमोफिलिया रोगीहरुको लागी औषधी तथा Factor viii , ix Thalassemia को Medicine खरिद

परिचय	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीकोदर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified वा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ । • निःशुल्क वितरण कार्य मन्त्रालयसंग समन्वय गरी संचालन गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।

सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,National Essential drug listभित्रका औषधिहरु

५८. Anti-Rabies Vaccine (ARV) खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका जन्ताहरुलाई बौलाहा कुकुरको टोकाईबाट रेविज रोग लागि अकालमा जयान गुमाउने विरामीहरुको संख्या वढदो छ । सो रोग नियन्त्रण तथा न्यूनिकरको लागि प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट रेविज रोगको चिकित्सा सेवा प्रदान गर्न Anti-Rabies Vaccine (ARV) प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमाखरिद गरी वितरण गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	रेविज रोग नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्न Anti-Rabies Vaccine (ARV)औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	रेविज रोग नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण हुने छ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• रेविज रोग नियन्त्रण तथा न्यूनिकरणको लागि Anti-Rabies Vaccine (ARV) को अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा फार्मेसी अधिकृतको सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified वा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानका लागि स्वास्थ्य सेवा बिभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

५९. औषधी तथा स्वास्थ्य सामाग्रीको प्याकेजिङग र ढुवानी

परिचय	नियमित सन्चालन हुने कार्यक्रमको लागि प्रादेशिक स्टोर र जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुवितरण तथा व्यवस्थापन गर्न यो वजेट उपलव्ध गराएकोछ । यो कार्य नियमितरुपमा संचालन गर्नु पर्ने छ ।

उद्देश्य	• प्रादेशिक स्टोर, जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म नियमित रुपमा स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी गर्ने गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुको नियमित आपूर्ति/वितरण व्यवस्थित हुन् गइ नियमित रुपमा स्वास्थ्य सेवा सन्चालन भएर कार्यक्रमको प्रगति र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा थप सहयोग पु-याउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु तथा अस्पतालहरु
सन्चालन प्रक्रिया	• यो वजेट प्रादेशिक स्टोर, स्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तहसम्म कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न र कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन नियमित, मासिक र आकस्मिक अवस्थामा स्थानीय तह मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु सम्म स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी र व्यवस्थापन गर्ने । • वितरण ढुवानी गर्ने योजना अनुसार खर्च योजना तयार गर्नु पर्दछ । • दैनिक भ्रमण भत्ता /यातायात/ ढुवानी रकमको अग्रिम योजना स्वीकृत गराई कार्य सन्चालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । • वितरण/ढुवानी गर्दा वितरण योजना अनुसार लागत र वास्तविक खर्च दुरीको आधारमा मनासिव बाँडफांड गरि सम्वन्धित संस्था/व्यक्तिलाई अग्रिम जानकारी गराई पारदर्शी गर्नुपर्दछ । • भुक्तानी सकेसम्म सम्वन्धित प्रणालीवाट गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
वजेट बाँडफांड	विनियोजित वजेट प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने छ । स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरणढुवानी/ शुरुको महिना देखि नै निरन्तर गर्नु पर्ने हुँदा प्राप्त वजेटको समयमै बाँडफांड योजना तयार गरि कार्य संचालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

६०. यौन रोग औषधी खरिद

परिचय	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदान हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य

	कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified वा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानका लागि स्वास्थ्य सेवा बिभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

६१. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic acid and albendazole खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका बालबालिका, किशोर किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन् उमेरका महिलाहरुको पोषणका अवस्था चिन्ताजनक रहेको छ । यसलाई सुधार गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले पोषणका विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्दे आइरहेका छ । पोषण अवस्था सुधार गर्नको लागि पोषण सम्बन्धि बानी व्यवहार, खानपानका अस्वस्थकर शैलीलाई सुधार गर्नु पर्दछ । साथै समयमै बालबालिकाको पुरक आहार प्रदान गर्नु पर्दछ त्यकारण प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुको सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद तथा वितरण ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron Folic Acid and albendazole लागि सामाग्री खरिद तथा वितरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिदहुने र कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole को

	अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने Iron, Folic Acid and albendazole को स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को साहेता लिन सकिने छ तथा प्राविधिकबाट सहयोग लिने। • प्रदेशभरि भएका गर्भवती महिला, सुत्केरी तथा कुपोषित बालबालिकाहरु संख्या यकिन गरि खरिद पश्चात आवश्कता पहिचान गरी वितरण गर्ने।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय पोषण नीति तथा रणनीति २००४, सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

६२. AEFI रोक्ने सम्बन्धी औषधी खरिद

परिचय	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट लगाउने Vaccine को प्रयोगबाट हुने दुस प्रभाव रोक्नको लागि AEFI औषधि खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट लगाउने Vaccine को प्रयोगबाट हुने दुस प्रभाव रोक्नको लागि AEFI औषधि गरि वितरण गरिने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट लगाउने Vaccine को प्रयोगबाट हुने दुस प्रभाव रोक्नको औषधि खरिद गरि वितरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• प्रादेशिक अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट लगाउने Vaccine को प्रयोगबाट हुने दुस प्रभाव रोक्नको लागिAEFI औषधि खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधिको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपुर्ति गर्नु पर्नेछ ।

बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

६३. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचार मा प्रयोग हुने औषधी खरिद

परिचय	श्वास प्रश्वास समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशको गरिब र बिपन्न जनताहरुको लागि श्वास प्रश्वास रोगिहरुको रोग निदान र उपचारको लागि औषधी खरिद गरि गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशको गरिब ,बिपन्न र पिछिडिएको जनताहरुमा भएको श्वास प्रश्वास रोगहरु निर्मुल गर्न सहयोग हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• मधेश प्रदेशमा श्वास प्रश्वास रोगीहरुको अत्यधिक मात्रामा रहेकोले सो रोगको निदान र उपचारको लागि औषधी खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधिको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपुर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

६४. आधारभुत तथा आकस्मिक सेवा औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानले सवै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ रनागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ तसर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ।

उद्देश्य	अभारभूत तथा अकास्मिक सेवाको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	रोग नियन्त्रण तथा निदान भई स्वासेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• अधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो बर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुंग समन्वय गरी विरामी तथा विरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या, स्वास्थ्य सेवा विभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को साहेता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर मांग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, अधारभूत तथा आकस्मिक सेवाका लागि स्वास्थ्य सेवा विभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

६५. नि :शुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानले सवै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ रनागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ तसर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद ब्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्कवितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• निःशुल्क वितरणहुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्था समेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ ।

	• आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु प्रदेश अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्था हरुमा आवश्यक पर्ने हुदा सोहि अनुसार खरिद गरि वितरण गर्ने ब्यस्वस्था मिलाउनु पर्ने छ ।खरिद गर्नुपर्ने औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु अनुसूची* बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को साहेता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरु

६६. नसर्ने तथा मानसिक रोगको लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संबिधानले सबै नागरिकले सर्बसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने अधिकार सुनिश्चितता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तसर्थ नर्सने तथा मानसिक रोग सम्बन्धीको औषधी खरिद ब्यबस्थापन गर्न यस शिषर्कमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नसर्ने तथा मानसिक रोगको उपचार गर्न गुणस्तरिय औषधी खरिद तथा बितरण गरि स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले नसर्ने तथा मानसिक रोगको लागि तोकेको औषधी समयमा आपुर्ति भई सर्बसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	• नसर्ने तथा मानसिक रोग सम्बन्धी औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो बर्षको खपत प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थय कार्यालयहरु संग समन्वय गरि बिरामी तथा बिरामीहरुको दर समेतलाई आंकलन गरि आबश्यक्ता पहिचान गरि खरिद सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ ।

	• नसर्ने तथा मानसिक रोग समन्धी औषधिहरु स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जारी गरेको वर्गिकरण सुचि अनुसार सम्पूर्ण औषधि प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आवश्यक पर्ने हुदाँ सोही अनुसार खरिद गरी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।खरिद गर्नु पर्ने औषधि अनुसुचि बमोजिम हुने छ । • नसर्ने तथा मानसिक रोग सम्बन्धी औषधीहरु आबश्यक्ता अनुसार अनुसुची बाहेकका औषधी समेत खरिद गर्न सकिनेछ । • खरिद गर्ने औषधीको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यबस्थापन महाशाखाको Technical Specification bank वा प्राबिधिकको सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP Certified तथा औषधी ब्यबस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

६७. प्रदेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको - धारा ५१ को ज(७) नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरुपामा रहेको आयुर्वेदिक, प्राकृतिक चिकित्सार होमियोपेथिक लगायत स्वास्थ्य पद्धतिको संरक्षण र प्रवर्धन गर्नर नेपालको हालको स्वास्थ्य समस्यामा नसर्ने रोगको अनुपात बढ्दो भएको र त्यस्ता प्रकारका रोगहरुको रोकथाममा आयुर्वेदमा व्यवस्था भएको चिकित्सार स्वस्थमा महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।तसर्थ प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद तथा ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरीद गरी नेपालकोपरम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरुपामा रहेको आयुर्वेदिक र प्राकृतिक चिकित्सा लगायत स्वास्थ्य पद्धतिको संरक्षण र प्रवर्धन गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुबाट औषधी वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई आयुर्वेदिक रप्राकृतिक चिकित्साको प्रत्यक्ष लाभ हुने ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	• आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुबाट वितरण हुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्था समेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुको मांग बमोजिम बढीमा २० प्रतिशत विनियोजित रकमको होमियोप्याथिक औषधि खरिद गर्न सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा WHO-GMP Guideline/ National GMP guideline/ औषधि कुशल अभ्यास (दोस्रो संसोधन) संहिता, २०८२ बमोजिम प्रमाणीकरण गरिएको तथा औषधि व्यवस्था विभागबाट स्वीकृति प्राप्त उत्पादित औषधिलाई मात्र खरिद गर्ने। • खरिद गरिएको औषधीको खोल वा बट्टामा मधेश प्रदेश सरकारबाट निःशुल्क वितरणका लागि भनी उल्लेख हुनुपर्ने छ। खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, आयुर्वेद बिभाग, टेकुको सहायता लिन सकिने छ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका कार्यक्रमहरुः

१. तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन
२. किल्निकल ट्रेनिङ स्किल CTS तालिम
३. किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था सूचीकरणका निम्ति स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सेवाप्रदायकहरूका लागि जिल्ला स्तरीय अभिमुखिकरण तथा तालिम
४. स्वास्थ्यकर्मीलाई Minilap तालिम
५. Snake Bite Management तालिम
६. Hemodialysis तालिम
७. चिकित्सकहरुको लागि एड्भान्स पन्चकर्म सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि तालिम
८. सुरक्षित गर्भपतन तालिम CAC/ Second Trimester
९. लैङ्गिक हिंसा वाट प्रभावितहरुलाई स्वास्थ्य सेवा तालीम Health Response to Gender Based Violence)
१०. विद्यालय नर्सहरूका लागी GBV/ASRH तालिम
११. किशोरकोशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य
१२. आंखा नाक कान घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम
१३. पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान का लागि VIA तालिम
१४. तालीम पश्चातको प्रभाव मूल्याङ्कन
१५. MISP for SRH तालिम
१६. Advance SBA तालिम
१७. सुरक्षित गर्भपतन सेवा सञ्चालनका लागि तालिम
१८. Mid-Level Practicum (MLP) तालिम
१९. प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तह स्तरीय स्वास्थ्य तालिम ब्यवस्थापन अभिमुखिकरण तथा समिक्षा
२०. नर्स तथा अ.न.मी.लाईदक्ष प्रसुती सेवा तालिम
२१. क्यान्सर सेवा निरन्तरता तथा विस्तारका लागि सेवा प्रदायकलाई थर्मोकोआगुलेसन तथा कल्पस्कोपी तालिम
२२. प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरुका लागी क्षमता अबिवृद्धि तालिम
२३. मेडिकोलिगल (पोस्टमर्टम) तालिम
२४. चिकित्सकहरुको लागि एडभान्स क्षारसुत्र सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि तालिम
२५. प्रदेशका OCMC कर्यक्रम सञ्चालित अस्पतालहरूमा कार्यरत चिकित्सक तथा स्टाफ नर्सहरूका लागि जेण्डर बेष्ड भायलेन्स (GBV) तालिम
२६. Training Need Assessment (तालिम आवश्यकता पहिचान)
२७. स्वास्थ्यकर्मीलाई इम्प्लाट तालिम
२८. तनाब ब्यबस्थापन (Stress Management) तालिम
२९. मानसिक स्वास्थ्य संबन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

३०. General Training Skill (GTS Training)

३१. गुणस्तरिय परिवार नियोजन सेवाका लागि COFP Counselling तालिम

३२. नर्सिङ्ग कर्मचारीलाई जेष्ट नागरीक संम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

३३. बिशेष कार्यक्रम सचालन हुने कार्यालयहरुलाइ Exposure Visit

३४. नर्सिङ्ग कर्मचारीलाईग्रामिण Ultrasound तालिम

३५. Infection Prevention TOT and Basic तालिम

३६. आधारभुत आइ यु सी डी तालिम

३७. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम

३८. स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (**CCU/ICU)** सम्बन्धि तालिम

३९. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम र मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि एकिकृत तालिम

१. तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन

१ परिचय	नेपालको संघीय प्रणाली अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य तालिमहरू व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पाएको छ । नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू आफ्ना नागरिकहरूलाई निःशुल्क व्यवस्था गरेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सेवा प्रदायकलाई तालिम दिनुपर्छ र आ-आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रदान गर्न सक्छन् । मधेश प्रदेशमा तालिम साईटको अभव भएकोले अस्पतालहरुलाई क्लिनिकल तालिम साइटको रूपमा स्थापना गर्नु आवस्यक रहेको छ
उद्देश्य	मधेश प्रदेशमा क्लिनिकल स्वास्थ्य प्रशिक्षणगर्न तालिम साइटको रूपमा स्थापना तथा स्वीकृति/एक्रेडिटेसन प्रदान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा तालिम साईटको अभाव पुरा हुनेछ र आफ्नै प्रदेश भित्र धेरै क्लिनिकल तालिम संचालन गर्न सक्षम हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकु ले तयार पारेको Minimum Training Site Standards(Checklist for Accreditation of Clinical Training Site) अनुसार

	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,जनकपुरधाम संग समन्वय गरी तालिम साईट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन गर्नुपर्छ । • संस्थाको माग बमोजिम प्रस्तावित तालिम साइटहरू प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट अनुगमन र मापदण्ड अनुसार NHTC लाई सिफारिस • चेकलिस्ट प्रयोग गरेर प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूको NHTC द्वारा गठन गरिएको मूल्याङ्कन टोलीले भ्रमण गर्नेछ • यदि प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूले गुणस्तर प्रशिक्षण प्रदान गर्न आधारभूत मापदण्ड र आवश्यकताहरू पूरा गर्दछ, • मूल्याङ्कन टोलीले NHTC लाई स्वीकृतिको लागि सिफारिस गर्ने • NHTC ले स्वीकृति गर्ने
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) तालिम साईटलाई १ वर्षको लागी अस्थायी प्रमाणपत्र दिईने व्यवस्था मिलाउने । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	**सन्दर्भ सामाग्री:** राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको Minimum Training Site Standards(Checklist for Accreditation of Clinical Training Site)

२. **क्लिनिकल ट्रेनिङ स्किल CTSतालिम**

परिचय	यो दक्षतामा आधारीत क्लिनिकल सिप तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले सहभागितामुलक र मानवीय सिकाईका सिद्धान्तहरुको आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न क्लिनिकल तालीम, कोचिङ तथा सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमवाट

	सहभागिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, क्लिनिकल सीप सम्वन्धि तालीम गतिविधिहरु, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन ।
उद्देश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित क्लिनिकल सिप भएको दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ५ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १२-१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ क्लिनिकल सीप तालीम पुरा गर्ने तरिकाः • ५ दिनको तालीम सकिए पश्चात सहभागिहरुले दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा अभ्यासको रुपमा २ व्याच क्लिनिकल तालीम सहजिकरण गर्नु पर्दछ । • तपशिल वमोजिमका क्लिनिकल तालीमहरुमा क्लिनिकल सीप तालीम आवश्यक पर्दछ • परिवार नियोजन तालीम No-Scalpel Vasectomy NSV, Mini laparotomy -ML, Implant, IUCD, CoFP/C • दक्ष प्रसूतिकर्मी तालिम र ग्रामिण अल्ट्रासाउन्ड तालिम • मिड लेवल प्राक्टिकम तालिम र एनेस्थेसिया सहायकको तालिम **सहभागि छनौटका आधारः** • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • क्लिनिकल सेवा प्रदान गरिरहेको दक्ष सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • क्लिनिकल तालीम प्रदान गर्न क्लिनिकल सेवा उपलब्ध भएको हुनु पर्ने,

	• तालीम संचालनको लागि आवश्यक सम्पुर्ण मापदण्डहरु पुरा गरी आधारभूत तालीम संचालन गर्न तयारी अवस्थामा हुनु पर्ने, • मेडिकल, नर्सिङ र प्यारामेडिकल स्कूलको हकमा क्लिनिकल कोच, तालीम तथा कोचिङ प्रदान गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक नभएको संस्थामा कार्यरत स्टाफहरुलाई प्राथमिकताको साथ सहभागी गराउनु पर्दछ । **प्रशिक्षक छनौटका आधारः** • Advance Clinical Skill तालीम लिई सक्रिय CTS Trainerको रुपमा कार्यरत हुनु पर्दछ । • CTS Packageमा Master Trainer Skillवा Standardizationतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • २ ब्याच CTSतालिमको सहप्रशिक्षक भई तालिम संचालन गरेको हुनुपर्छ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय Tot लिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह-प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ । Master Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्वन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा र क्लिनिकल अभ्यासको दौरानमा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।

सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३. किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था सूचीकरणका निम्ति स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सेवाप्रदायकहरूका लागि जिल्ला स्तरीय अभिमुखिकरण तथा तालिम

परिचय	जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ ले किशोरकिशोरी मैरी स्वास्थ्य सेवा लाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवाका रूपमा पहिचान गरेको र सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन २०७५ले समेत किशोरकिशोरीको प्रजनन अधिकार सुनिश्चित गरेको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्थाका रूपमा प्रमाणिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था सूचीकरणका निम्ति स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सेवाप्रदायकहरूका लागि जिल्ला स्तरीय अभिमुखिकरणगर्ने वा स्वास्थ्य निर्देशनालयले गरेको सिफारीस अनुसार किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था स्थापनाकालागी किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य तालिम संचालन गर्ने । सहभागी संख्याः १६ जना प्रशिक्षकः ४ जना एक ब्याचमा १:४ को अनुपातमा हुनु पर्दछ । **सहभागि छनौटका आधारः** • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पताल सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • सम्बन्धित काउन्सिलमा नाम दर्ता भएको मेडिकल अधिकृत हुनु पर्ने, **प्रशिक्षक छनौटका आधारः** • किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको प्रशिक्षक हुनु पर्ने ।

	• किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि तालिम लिई **CTS** तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालि संचालन गरेको खण्डमा सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ । **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।किशोरकिशोरी मैत्रि स्वास्थ्य सेवा संचालन निर्देशिका २०७९, किशोरकिशोरी रणनिति २०७५, तालिम पुरस्तिका सहभागी सन्दर्भ8 booklets etc.

४. स्वास्थ्यकर्मीलाई Minilap तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारित तालीम चिकित्सक तथा नर्सहरुकोलागि सेवाग्राहीहरुलाई स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको स्थायी विधि मिनिल्याप (लोकल एनेस्थेसिया दिएर) को गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम वनाउनको लागि तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो । यो तालीम मिनिल्याप सेवा (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) प्रदान गरिरहेका स्वास्थ्य संस्था वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक तथा नर्सको लागि प्रदान गरिन्छ । यस तालीम अवधिमा, क्लिनिकल अभ्यासकोलागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने संस्था हुनुपर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सवै

	चरणहरु तालीम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नपर्दछ ।
उद्देश्य	उच्च गुणस्तरको मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी मिनिल्याप सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः १२ दिन सहभागी संख्याः ४ जना एक पटक (ब्याच) मा (२ जना चिकित्सक र २ जना नर्स) प्रशिक्षकः २ जना हरेक ब्याचमा (१ जना तालीम प्राप्त चिकित्सक र १ जना तालीम प्राप्त नर्स) **सहभागि छनौटका आधारः** • नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक र नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको नर्स हुनु पर्ने, • स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने, • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने, • कर्मचारी कार्यरत स्वास्थ्य संस्थामा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार) हुनुपर्दछ । (नियोजन सेवा प्रदान गर्ने • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नको लागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्न पश्चात)हुनुपर्दछ । • उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन भने त्यस्तो संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । **प्रशिक्षक छनौटका आधारः** • क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, • मिनिल्याप तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक चिकित्सक) हुनु पर्ने (र नर्स । **प्रमाणपत्र प्रदानः**

	• मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्नेर सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

५. Snake Bite Management तालिम

परिचय	WHO को अनुमान अनुसार नेपालमा करिब २० हजार मानिसलाई सर्पले टोकेको छ ।सर्पदंशका कारण वर्षेनी १००० भन्दा बढीको मृत्यु हुन्छ । मधेश प्रदेश पनि सर्पदंशको उच्च जोखिममा रहेको हुदा सर्पदंशबाट बच्ने सरल उपायबारे समुदाय अनभिज्ञ भएकोलेज्यान गुमाउने जोखिम छ ।सर्पदंशका कारण सन् २०३० सम्ममा मृत्यु र अशक्ततामा ५० प्रतिशत घटाउने नेपाल सरकार राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न प्रतिबद्ध छ ।
उद्देश्य	स्वास्थ्यकर्मीहरुमा सर्पदंशको पहिचान उपचार व्यवस्थापन गर्न सिप बिकास हुनेछ ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्पदंश बिरामिको व्यवस्थापन सिप युक्त स्वास्थ्यकर्मीबाट हुनेछ ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ३ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १६-२० जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः सर्पदंश उपचारमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु प्रशिक्षक छनौटका आधारः सर्पदंश उपचार तथा व्यवस्थापन तालिम लिएका चिकित्सकहरु **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालीम पश्चात प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामाग्री	Epidemiology and Disease Control Division, Teku, Kathmandu।

६. **Hemodialysis तालिम**

परिचय	नर्सहरूका लागि हेमोडायलासिस तालिम कार्यक्रम तीन महिनाको सीपमा आधरीत तालिम हो । नर्सहरूलाई हेमोडायलासिस उपचार र मिर्गौलाका बिरामीहरूलाई कुशल हेरचाह प्रदान गर्न आवश्यक ज्ञान र सीपहरू प्रदान गर्न।

उद्देश्य	यस प्रदेशका सबै प्रादेशिक अस्पतालहरुमा होमोडाइलाइसिस सेवा प्रदान गर्न दक्ष स्वास्थ्यकर्मी विकाश गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ३ महिना सहभागी संख्याः १२-१४ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षकः ४ जना सहभागीको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सिमा दर्ता भएका स्टाफ नर्स पदमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु **प्रमाणपत्र प्रदानः** सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्नेर सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिबेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

७. चिकित्सकहरुको लागि एड्भान्स पन्चकर्म सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि तालिम

परिचय	प्रदेशमा आयुर्वेद क्षेत्रमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र दक्षता विकास गर्नको लागि विभिन्न किसमका तालिमको आवश्यकता हुन्छ | यसै सन्दर्भमा आयुर्वेद चिकित्सकहरुलाई अति आवश्यक तालिम मध्ये एड्भान्स पन्चकर्म तालिम पनि आवश्यक पर्ने भएको छ |
उद्देश्य	आयुर्वेद चिकित्सकहरुलाईतालिम संचालन एडभान्स पन्चकर्म सम्बन्धि आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी गर्ने |
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	मधेश प्रदेशमा कार्यरत आयुर्वेद चिकित्सकहरुलाई ८-१०जना सम्म सहभागी हुनेछन । **प्रशिक्षक छनौटको मापदण्ड** : सम्बन्धित क्षेत्रका पन्चकर्म बिज्ञ वा सो सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त प्रशिक्षक मार्फत सहजीकरण गराउने अबधि : ७दिन
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख प्रतिबेदन** : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु

सन्दर्भ सामाग्री	आयुर्वेद अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र,क्रितिपुर,काठमाण्डौ, आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सा विभाग, टेकु, काठमाण्डौ, आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् नरदेवी काठमाण्डौ ।

८. **सुरक्षित गर्भपतन तालिम CAC/ Second Trimester**

परिचय	• यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरीएको छ । • तालीम को पाठ्यक्रम अनुसार सहभागिहरुको ज्ञान र सिप हेर्नकोलागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु प्रयोग (टुलहरु) गरिन्छ । • मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । • तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सवै ज्ञान र सिपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन मुल्याङ्कन गर्नु पर्दछ । (• हरेक व्याचमा ५ जना सहभागिहरु हुन्छन र प्रशिक्षक र सहभागिहरुको अनुपात १:२ हुनुपर्दछ । • तालिमको अवधि D&E and medical induction१२ दिनको हुन्छ र Medical Induction मात्र ७ दिनको हुन्छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्न।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागि क्षनोटका आधारहरु** • EmONC मा कार्यरत Obstetricians/Gynecologist र MDGP • second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक

	• दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको । • Values Clarification and Attitute Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको । • Post training follow upगर्न ईच्छुक **प्रशिक्षक क्षनोट आधारहरु** • राष्ट्रिय मापदण्ड तथा निर्देशिका अनुसार सेवा दिई राखेका तालीम प्राप्त Obstetricians/Gynecologist / MDGP **प्रमाण पत्र प्रदान** यो क्षमतामा आधारित तालीम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाण पत्र प्रदानगर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	बजेट बाडफाड : सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिबेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

९. लैङ्गिक हिंसा वाट प्रभावितहरुलाई स्वास्थ्य सेवा तालीम Health Response to Gender Based Violence)

परिचय	यो तालिम blended learningतथा On the job training approachमा आधारित क्षमतामा आधारित तालीम हो । स्वास्थ्य संस्थामा कार्न्यरत सहभागिहरुको लागि १ महिनाको self pacedस्वा अध्ययन र ४ दिन समुहमा

	आधारित तालीम प्याकेजनिर्माण गरिएको छ । १ महिनाको स्वयं अध्ययन प्याकेज पुरा गरि सके पछि विद्यालय नर्स सहभागिहरुलाई अन्य व्याचमा ४ दिने समुहमा आधारित तालीम प्रदान गरिन्छ । यो तालीम ले स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुलाई लैङ्गिक हिंसामा परेका मानिसहरुको स्वास्थ्य समस्या पहिचान, उपचार, परामर्श तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्न र प्रदान गरेको सेवाको अभिलेख राखि प्रतिवेदन गर्न सक्षम वनाउछ । प्रशिक्षक सहभागि अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
उद्देश्य	**लैङ्गिक हिंसामा परेका मानिसहरुलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य कर्मि (चिकित्सक**, स्टाफ नर्स, मिड वाईफ, प्यारामेडिक स्टाफ) हरुको क्षमता अभिवृद्ध गर्नु (Health Response to Gender Based Voilence MoH/DoHS National Health Training Centre 2016ले परिभाषित गरे अनुसार) ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागि छनोटका आधारहरु** • सम्वन्धित व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएका मेडिकल अधिकृत, स्टाफ नर्स, अनमि, हेअ, अहेवहरु यो तालीम मा सहभागि हुन सक्दछन । • तालीममा समावेश हुन परिक्षण काल पुरा गरेका र तालीम नलिएका स्थाई कर्मचारीहरु लाई पहिलो प्राथमिकता दिईन्छ । • अन्य तालीम प्राप्त कर्मचारीहरु नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई पहिलो प्राथमिकता दिईन्छ **प्रशिक्षक छनोटका आधारहरु** • ७ दिने प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम ४ दिन आधारभुत र ३ दिन) (शिक्षण विधिलिएका सेवा प्रदायक मेडिकल चिकित्सक), नर्स यो (तालीम को प्रशिक्षक हुन सक्दछन र क्लिनिकल तालीम सिप भएकाहरुलाई प्राथमिकता दिईन्छ ।

	• लैङ्गिक हिंसावाट प्रभावित भएका मानिसहरुको प्रहरी तथा कानुनि सहायता सम्वन्धि सेसनकोलागि दक्ष प्रहरी र वकिलहरुलाई वाह्य प्रशिक्षकको रुपमा प्रयोग गर्नु पर्दछ । **प्रमाण पत्र प्रदान** यो क्षमतामा आधारित तालीम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्वन्धित स्वास्थ्य तालीम केन्द्र ले तालीम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१०. विद्यालय नर्सहरूका लागी GBV/ASRH तालिम

शिर्षक	विवरण
उदेश्य	• बिद्यालय नर्सहरुले बिद्यालयहरुमा किशोरकिशोरीहरुलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यको निदान तथा पहिचान गरि आवश्यक परामर्श सेवा प्रदान गर्न तथा आवश्यक अनुसार स्वास्थ्य सस्थामा रेफर समेत गर्न सक्ने ज्ञान तथा सिपमा दक्षता विकास गर्ने ।
कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया	• सहभागीहरु : बिद्यालयमा कार्यरत बिद्यालय नर्स • सहभागी संख्या : १४ देखि १६ जना सम्म • तालिम अवधि : ५ दिन • प्रशिक्षक मापदण्ड : सो तालिमको प्रशिक्षक प्रसिक्षण तालिम प्राप्त तथा बिषय बिज्ञ • खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ।
बजेटको बांडफांड	• खर्चको बाडफाड स्विकृत बजेटको परिधिमा रही रास्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र को तालिम खर्च निर्देशिका/नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका/सार्बजनिक खरिद ऐन/नियमावली अनुसार गर्नुपर्नेछ।

सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको एल आर पी(Learning Resourse Package) अनुसार

११. किशोरकोशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य

परिचय	यो तालीम रोप्स (ROPES: Review, Overview, Presentation, Exercise and Summary) मोडेलमा आधारित छ । यस तालिममा प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक हुन्छ । प्रदेश प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रहरुमा कार्यरत तालीम प्राप्त प्रशिक्षकहरुले यो तालीम संचालन गर्दछन र आवश्यक परेको खण्डमा राष्ट्रिय प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्र र अन्य संघ संस्थाबाट समेत प्रशिक्षक लिन सकिन्छ प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक भएकोले यो तालीममा तालिम साईटमा गराईन्छ ।
उद्देश्य	यस तालीमको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय कार्यक्रम अनुसार किशोर किशोरी मैत्रि आधारभुत यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि सहभागिहरुको ज्ञान, सिप तथा धारणा अभिबृद्धि गराउनु हो ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ५ दिन सहभागी संख्याः १५ जना प्रशिक्षकः ५ जना एक ब्याचमा १:३ को अनुपातमा हुनु पर्दछ । **सहभागि छनौटका आधारः** • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पताल सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • सम्बन्धित काउन्सिलमा नाम दर्ता भएको मेडिकल अधिकृत हुनु पर्ने, **प्रशिक्षक छनौटका आधारः** किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको प्रशिक्षक हुनु पर्ने **प्रमाणपत्र प्रदानः**

	सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१२. आंखा नाक कान घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

परिचय	स्वास्थ्यकर्मीहरुका लागि आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा अन्तर्गत आँखा,नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्राथमिक उपचार बारे प्रशिक्ष प्रशिक्षण तालिम ।
उद्देश्य	• श्रोत व्यक्ति तयार हुने । • स्वास्थ्यकर्मी हरुको क्षमता विकास हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम बाट जनशक्तिको सम्वन्धित विषयमा ज्ञान हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

सञ्चालन प्रकृया	• प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिमका लागि विज्ञ को सहयोगमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । • यस अघि अभिमुखीकरण प्राप्त नगरेका स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र • फोकल पर्सन र अन्य स्वास्थ्यकर्मीलाइ सहभागी गराउने । • तालिम संचालनको प्रक्रिया निर्माण गरि ३ दिने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ । उपचारात्मक सेवा महाशाखाले तयार गरेको आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि प्राथमिक उपचार बारे निर्देशिका ।

१३. पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान का लागि VIA तालिम

परिचय	यो क्लिनिकल तालीम हो । पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम कार्यान्वयन योजना २०१६ देखि २०२० को अनुसार क्षमतामा आधारित यो तालीम स्वास्थ्य संस्थाको तह र सेवाको किसिम अनुसार तयार गरिएको छ । यो तालीमले सैद्धान्तिक ज्ञान र क्लिनिकल अभ्यास दुवैलाई महत्व दिन्छ । सहभागीहरुमा रहेको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा र दक्षता अभिबृद्धिको लागि तालीमको शुरुमा र तालीम अवधिभर केहि निश्चित टुलहरु प्रयोग गरिन्छ । सहभासीहरुलाई क्लिनिकल अभ्यासमा दक्ष वनाउन शुरुमा

	मोडेलमा अभ्यास गराईन्छ र मोडेलमा दक्षता हासिल गरी सकेपछि सुपरिवेक्षकको सहायतामा विरामीहरुमा अभ्यास गराईन्छ । तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु प्रदेशीक अस्पतालमा यो तालीम संचालन गरीएको छ ।
उद्देश्य	दक्षता VIA गर्न र प्रोटोकल अनुसार Positive भएकालाई थप उपचार, स्याहार र प्रेषण गर्नको लागि चिकित्सक, नर्स र अनमि आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ३ दिने सहभागी संख्याः १२ जना प्रशिक्षकः प्रशिक्षक सहभागीको अनुपातमा १/३ प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • सम्वन्धित व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएका मेडिकल चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अनमि, अहेव हुनु पर्ने, • सहभागिहरु कार्यरत ठाउमा विरामी आउने सम्भावना भएको हुनु पर्ने, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • ६ दिने तालीम प्राप्त चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने, • क्लिनिकल सिप तालीम लिएका सेवा प्रदायकहरु चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन**

	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१४. **तालीम पश्चातको प्रभाव मूल्याङ्कन**

फलो अप भिजिटका उद्धेश्यहरु

सेवा प्रदायकहरुले तालीममा हासिल गरेको ज्ञान र सिप तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गरे नगरेको एकिन गरि उनीहरुलाई आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्न फलो अप भिजिट गरिन्छ । फलोअप भिजिटकोलागि तलका उद्धेश्यहरु तय गरिएको छ ।

फलोअप भिजिटका उद्धेश्यहरु

१. सेवा प्रदायकहरुले तालीममा हासिल गरेको दक्षता र आत्मविश्वास तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गरेको सुनिश्चत गर्नु ।

२.आवश्यकता अनुसार सेवा प्रदायकको सिप, ज्ञान र क्षमतामा सुधार ल्याउन सहयोग गर्ने, सल्लाह दिने र कार्यस्थलमा नै कोचिङ गर्नु ।

३.स्वास्थ्य संस्थाको विकास, जिन्सिको ब्यबस्थापन र सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्याउनकोलागि स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरु विच असल सम्बन्ध प्रबद्धन गर्न, संस्थाको प्रभावकारीब्यबस्थापन गर्न र स्वास्थ्य सेवाप्रदायकहरुलाई सहयोग गर्नु ।

४.तालिमको प्रभावकारीता र स्थानीय समस्याको कारण र यसमा परेको प्रभावका बारेमा तालीम साइटहरुलाई पृष्ठपोषण प्रदान गर्नु ।

५.राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्नकोलागि स्थानीय सेवा केन्द्रहरुवाट आवश्यकतथ्यांक संकलन गरि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम केन्द्रलाई आवश्यक सुचना प्रदान गर्नु ।

फलोअप गर्ने ब्यक्ति र सेवा प्रदायक बिच राम्रो सम्बन्ध कायम गरि सेवा प्रदायकका राम्रापक्षलाई निरन्तरता दिने र सुधार गर्नु पर्ने पक्षका बारेमा आवश्यक सल्लाह, सुझाव र कोचिङअनुशिक्षण गरि सेवा प्रदायकको कार्यदक्षतामा सुधार ल्याउनु ।

२. फलो अप भिजिटगर्ने तरीकाहरु

<u>टेलिफोन मार्फत गरिने फलोअप</u>

- तालिम सकिएको ९० दिन भित्रमा कार्यालय समयभित्र सहभागिलाई टेलिफोन गरी तालीम को फलोअप गर्नुपर्छ ।

प्रत्यक्ष रुपमा आफै उपस्थित भएर गरिने फलोअप

- फलोअप योजना बनाउदा फलोअप गरिने ब्यक्तिको सुपरिवेक्षक वा व्यवस्थापकको अनुमतिमा तालीम लिएर फर्केको सेवा प्रदायक उपस्थित हुन सक्ने कुराको सुःनिश्चितता गरि निजलाई फलोअप भिजिटमा आउन लागेको जानकारी गराउनु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप सहयोगात्मक हुनुपर्छ जसले गर्दा सेवा प्रदायक र स्वास्थ्य संस्थाले आवश्यक सुधार गर्न सक्छन ।
- फलो अप सम्वन्धि क्रियाकलापहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरुको समन्वयमा हुनु पर्दछ । जसले गर्दा सेवा प्रदायकहरुले आफ्नो समस्याहरु स्वतन्त्रता पुर्वक राख्न सक्छन र समस्याको समाधानको लागि सहि उपायहरुको खाजि गर्न सजिलो हुन्छ ।
- फलोअप भिजिटको औचित्य भनेको सेवाग्राहिलाई आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धता हेरी गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु हो । त्यसैले फलोअप भिजिटको शुरुवातमा यसको उद्धेश्यका बारेमा तालीम लिएका ब्यक्ति र अन्य कर्मचारीहरुलाई प्रष्ट पार्नु पार्नु पर्दछ ।
- स्वास्थ संस्थाको समस्या, अवसर तथा समाधानका उपायहरु पत्ता लगाउन प्रयाप्त मात्रामा समय आवश्यक पर्ने भएकोले तालीम पश्चात गरिने फलोअप कार्य स्वास्थ्य संस्थामा गई कम्तिमा २ देखि ३ दिन सम्म संचालन गर्नु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यक्रम आवश्यक प्रोटोकलहरु अध्ययन गरेर संचालन गर्नु पर्दछ र आवश्यकता अनुसार सम्वन्धित स्वास्थ्य संस्था, स्थानीय सरकार र स्वास्थ्य ईकाई संग फलोअप गर्नु को कारणको वारेमा छलफल गर्नुपर्दछ ।

३.फलो अप भिजिटकोलागि सुझावहरु

- तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा क्लिनिकल अवलोकन गर्नु पर्दछ र भरसक सम्म सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्न लगाउनु पर्दछ । यदि कुनै कारण वस सेवाग्राही उपलब्ध नभएको अवस्थामा मात्र मोडेलमा अभ्यास अथवा सिमुलेशन (Simulation) विधिको प्रयोग गर्नु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा कोचिङलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ । यदि सेवा प्रदायकमा सिपको कमि देखिएमा वा सेवाको गुणस्तरमा समस्या भई कमजोर स्वास्थ्य सेवामा जोखिम देखिएमा फलोअप गर्ने ब्यक्तिले सम्बन्धित ब्यक्ति तथा संस्था संग सहकार्य गरि त्यस्तो सेवा प्रदायकहरुलाई थप तालीम प्रदान गरेर मात्रै सेवामा सरिक गराउनु पर्दछ ।
- फलोअप भिजिटमा सवै जसो कर्मचारी र संम्भव भए केहि सेवाग्राहीहरुलाई राखेर समेत छलफल गर्नु पर्दछ ।
- फलोअप भिजिटमा शुरुदेखि नै सकारात्मक पृष्ठपोषणमा विशेष जोड दिनु पर्दछ र सुधार गर्नु पर्ने पक्षको बारेमा स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको मनोवल नघट्ने किसिमले छलफल चलाउनु पर्दछ । जसले गर्दा सेवा प्रदायकले आफ्ना कमि कमजोरीहरुलाई सहजै स्विकार गर्दछन ।

यसका साथै सबै सुझाव र पृष्ठपोषणको उदेश्य सेवा प्रदायकहरुलाई सहयोग गर्न भएको कुरा प्रष्ट पार्नु पर्दछ

- त्यसै गरि सुधार गर्नु पर्ने पक्षका बारेमा सकारात्मक र जिम्मेवार भ्एर सेवा प्रदायकलाई सुझाव दिनु पर्दछ जसले गर्दा उनीहरुले सजिलै पृष्ठपोषण ग्रहण गर्न सक्दछन ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअपका हरेक प्रयासहरुले सेवा प्रदायकले नयाँ सिपको प्रयोग गर्दा प्राविधिक सहयोगको आवश्यकतालाई समाधान गर्ने कुरालाई सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।
- तालिमका क्रममा हासिल गरेका ज्ञान र सिपहरुको सहि प्रयोग गर्न नसकेका ठाउ हरुमा के' कति कारणले कामगर्न नसकेको त्यस्को मुलकारण पत्ता लगाउनु पर्दछ । यसको समाधानका लागि सम्बन्धित ब्यक्तिहरु संग थप छलफल गरी तालीम प्राप्त ब्यक्तिले मात्रै सवै काम एक्लै गर्न नसक्ने कुरामा विचार पुर्याउनु पर्दछ ।
- सम्भब भए सम्म यस अघि सोही स्वास्थ्य संस्थामा गरिएका भ्रमणहरुका विषय र अवस्थाका बारेमा छलफल गर्न पुराना प्रतिवेदनहरु हेरेर पनि यो बिचमा भएका प्रगति र परिवर्तनको वारेमा थाहा हुन्छ ।
- तालीम पश्चात गरिने फलोअपमा भेटिएका सकारात्मक र नकारात्मक दुबै पक्ष र त्यसका कारणहरुलाई भ्रमण प्रतिवेदन फारममा भरि अभिलेख राख्नु पर्दछ र समस्या समाधानका उपायहरुको बारेमा छलफल गर्नु पर्दछ । आगामि दिनमा कसरी जाने भन्ने विषयको जानकारी पनि सम्बन्धित संस्थाको व्यवस्थापन समिति र ब्यबस्थापकहरुलाई गराउनु र्पछ ।

४. सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण भ्रमण पछि गर्नु पर्ने कुराहरु

- फलोअप भिजिट सकेर फर्किए पछि त्यसको अभिलेख राखि सम्वन्धित तालिम केन्द्रहरु, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम केन्द्रमा प्रतिवेदन पठाउनु पर्दछ ।
- तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रका जिम्मेवार व्यक्तिहरु संग औपचारिक रुपमा मौखिक छलफल पनि गर्नु पर्दछ ।
- यो क्रियाकलाप फलोअप भिजिटबाट फर्के पछि जति सक्दो छिटो गर्नु पर्दछ । ढिलोगरि सुचना आदान प्रदान गर्दा आवश्यक कुराहरु बिर्सिने सम्भावना हुन्छ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा प्रायः मौखिक छलफलका क्रियाकलापहरुलाई बेवास्ता गरिन्छ तर यसले अभिलेख प्रतिवेदनमा भएका बाहेक थप कुराहरुको जानकारी प्रदान गरि कार्यक्रम सुधारमा सहयोग गर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअपले तालीम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्नु का साथै तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम केन्द्रलाई देखिएका समस्या समाधान गरी स्थानीय, प्रदेश र संघिय तहमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्न अहं भूमिका खेल्दछ ।

- फलोअपको महत्व तथा यस संग सम्वन्धित तथ्यमा आधारीत सिफारिसहरु कार्यक्रम सुधारकोलागि महत्वपूर्ण हुन्छन भन्ने कुरा प्रतिबेदन झल्किनु पर्दछ ।

५. फलोअपभिजिटको वेला प्रयोग गरिने टूलहरु

तालिम पश्चात गरिने फलोअपलाई प्रभावकारी वनाउन आवश्यक टुलहरु तयार गरिएको छ । यी टुलहरु कार्यक्रम संग सम्वन्धित नीति तथा रणनीतिहरुलाई आधार मानेर तयार पारिएकोहुदा यसमा आधारभूत रुपमा सवै कुराहरु समावेश गरिएको छ । तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेशतथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम केन्द्रलाई देखिएका समस्याहरुको आधारमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न र प्राप्त पृष्ठपोषण अनुसार कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्न यी टुलहरु सहयोगी हुन्छन । उदाहरणकोलागि परिवार नियोजन र मातृ तथा नवजात शिशु सेवा गुणस्तर सुधार टुलहरु । फलोअप भिजिट पश्चात यी टुलहरुको मद्धतले प्रतिवेदन र फारामहरु त्यार गरी सम्वन्धित तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ र सम्वन्धित निकायले आवश्यकता अनुसार जिम्मेवार व्यक्तिहरुलाई आवश्यक सुचना पठाउनु पर्दछ ।

१५. MISP for SRH तालिम

परिचय	संकटको अवस्थामा प्रजनन् स्वास्थ्यका मुद्दा वारे विगतमा पर्याप्त रुपमा सम्वोधन भएको पाइदैन । त्यसैले संकटको अवस्थामा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कार्यमा संलग्न हुने विभिन्न स्वास्थ्यकर्मी, विभिन्न संघ संस्था, सरकारी एवं गैर सरकारी निकाय तथा व्यक्तिहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने अभिप्राय र संकटका अवस्थामा रहेका विशेष गरी महिला, वालवालिका र किशोरावस्थामा रहेका व्यक्तिहरुको यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य आवश्यकता सहि तरिकाले सम्वोधन गर्न र संकटको अवस्थामा यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य प्रदान गर्न क्षमता अभिबृद्धि गर्न यो तालिम आवश्यक छ ।
उद्देश्य	विपदको समयमा न्युनत प्रारम्भिक सेवा प्याकेज सम्बन्धि स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

सञ्चालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड :मधेश प्रदेश अन्तर्गतका अस्पताल र स्वास्थ्य सस्थामा कार्यरत प्रजनन स्वास्थ्य सेवा दिई राखेका स्वास्थ्यकर्मीहरु २० जना सहभागी गराउने प्रशिक्षक छनौटको मापदण्ड : सम्बन्धित क्षेत्रका बिज्ञ वा सो सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त प्रशिक्षक मार्फत सहजीकरण गराउने अबधि : ३ दिन
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) अभिलेख प्रतिबेदन : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार

१६. **Advance SBA तालिम**

परिचय	• तालीम को पहिलो भागमा ASBAको दक्षता को विषयमा तथ्यहरुको अध्ययन रमोडेलमा आधारित प्रयोगात्मक सिपहरुको विषयमा केन्द्रित हुनु पर्दछ । • सहभागिहरुले मोडेलमा प्रयोग गरेका प्रयोगात्मक सिपहरुलाई तालीमप्रशिक्षकको निगरानिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा प्रयोग गर्दछन । • तालिम अवधिभर सहभागिहरुलाई प्रशिक्षण प्रभावकारी बनाउन थप घटना अध्ययन तथा भूमिका नाटक जस्ता विधिहरु प्रयोग गरेर सिकाईलाई प्रभावकारी वनाईन्छ । • यस तालीममा ४ जना सहभागिका लागि ३ जना प्रशिक्षकहरु लगभग) १:१ को अनुपातमा आवश्यक पर्दछ । (

उद्देश्य	सहभागिहरुमा Advanced Skilled Birth Attendant Surgical Skills learning Package for Medical officers (Guidebook for trainers) NHTC/MoH June 2013 अनुसार वा Skilled Health Personnel and Skilled Birth Attendants strategy 2020-2025 obstetric emergencyको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक सवै ज्ञान र सिपहरु अभिबृद्धि गर्नर अन्य EmOC मा advanced service भएका प्रसतिकर्मिहरु संग समन्वय गरेर कार्य गर्न सक्षम वनाउन ।सहभागिहरुमा obstetric emergency को अवस्थामा निर्णय गर्न सक्ने क्षमताकोविकास गर्न । सहभागिहरुलाई अन्तर ब्यक्ति संचारका सिपहरु सम्बन्धि तालीम दिई महिला रनवजात शिशुको अधिकार, स्वास्थ्य, गोपनियता तथा सम्मान को महत्वको वारेमाजानकारी दिन ।
अपेक्षित प्रतिफल	सहभागिहरुमा obstetric emergency को अवस्थामा निर्णय गर्न सक्ने क्षमताको विकास
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	तालिमको अवधि • ७० दिनको तालीम अवधिभर सहभागिहरुलाई विभिन्न किसिमको अनुभव दिलाउन अस्पतालको विभिन्न सेवाकोलागि खटाउनु पर्दछ जसले गर्दा सहभागिहरले आधारभुत तथा Advance SBA सम्बन्धि सिपहरु हासिल गर्दछन । • Advanced SBA module को सैद्धान्तिक कक्षा सकिए पछि सहभागिहरुलाईप्रयोगात्मक कक्षामा समाबेस गराईनेछ । जस अन्तर्गत दोस्रो र तेस्रो हप्तामा अवलोकन गर्ने, चौथो देखि छैटौं हप्तामा CS मा सहयोग गर्ने र सातौ हप्ता देखि अन्त्य सम्ममा आफै Surgery गर्ने कार्यहरु पर्दछन । यी क्रियाकलापहरु सुपरिवेक्षकको निगरानिमा गर्न पर्दछ । • माथि उल्लेखित कुराहरु सहभागिहरुको क्षमता, आत्मविश्वास र सेवाको चापका आधारमा निर्धारित हुने गर्दछन । सहभागिहरुले १५ वटा जति अबकभ मा सहयोग गरिसकेपछि मात्र १५ देखि २० वटा Case स्वयमले सुपरिवेक्षकको निगरानिमा गर्नु पर्दछ । तालिमको प्रमाण पत्र प्राप्त गर्न कम्तिमा १५ वटा case CS गरेकै हुनु पर्दछ । **सहभागि छनौटका आधारहरु**

	Medical officers working for MNH care at CEONC hospitals **प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु** • प्रशस्त मात्रामा सेवाग्राही भएको अस्पतालमा emergency obstetric care मा संलग्न Qualified consultant Obstetrician/Registrars ले advanced SBAतालीममा प्रशिक्षकको भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछन । • CTS र SBA तालीम प्राप्त भई SBA Training site मा सेवा दिईरहेको हुनुपर्दछ । • Advance SBA तालीममा प्रशिक्षण गर्न इच्छुक हुनुपर्दछ । **प्रमाण पत्र प्रदान** तालिम अवधि सफलता पुर्वक पुरा गरि तालीम मुल्यांकनका सम्पुर्ण आधार पुरा गरेका सहभागिहरुले प्रशिक्षकको सिफारिसमा प्रोभिजनल प्रमाणपत्र प्राप्त गर्दछन र कम्तिमा १५ केशलाई सेवा प्रदान गरे पश्चात मात्रै प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार तालीम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१७. सुरक्षित गर्भपतन सेवा सञ्चालनका लागि तालिम

परिचय	यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरिएको छ । तालीमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरुको ज्ञान

	र सिप हेर्नको लागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु (टुलहरु) प्रयोग गरिन्छ । मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सवै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन (मुल्याङ्कन) गर्नु पर्दछ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः १०/१४ दिन सहभागी संख्याः ५ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षकः २ जना १:२ को अनुपातमा सहभागि छनौटका आधारः • EmONC मा कार्यरत Obstetricians/Gynaecologist / MDGP, • Second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक, • दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको, • Values Clarification and Attitude Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको, • Post training follow upगर्न ईच्छुक, प्रशिक्षक छनौटका आधारः • क्लिनिकल तालीम सीप भएको सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • तालीम प्राप्त Obstetricians/Gynaecologistर MDGP हुनु पर्दछ । प्रमाणपत्र प्रदानः सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१८. **Mid-Level Practicum (MLP) तालिम**

परिचय	यो अस्पतालमा संचालन गरिने ६० दिनको क्लिनिकल तालीम हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरुको लागि तयार गरिएको हो । यो पनि क्षमतमा आधारीत तालीम हो र देशका विभिन्न ठा'उहरुमा रहेकाMLP Training Site हरुले संचालन गर्दछन । यो तालीममा सहभागीताको लागि सहभागीहरुलाई उनीहरु कार्यरत स्वास्थ्य संस्था (स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रअस्पताल र प्रदेश अस्पताल) वाट MLP Training Siteमा वोलाई तालिम दिइन्छ । MLPतालिममा क्लिनिकल मेडिसिनको आधारभूत कुराहरु समाबेश गरिन्छ . जसमा History taking, Physical examination, Infection Prevention and patient education), Emergency obstetric first aid, Top 20 problem -problem based commonly presenting medical and surgical problems prevailing in their work place discussed with the use of more than 200 case studies_, Top 10 procedure -Basic clinical procedures practiced in the model and real patient using check lists_ and Top chronic problems -Chronic problems discussed based on Package of Essential Non-communicable disease and Mental health पर्दछन ।
उद्देश्य	मध्यमस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकले history taking, physical examination, emergency obstetric first aid, मुख्य २० वटा common problems, मुख्य १० वटा उचयअभमगचभ तथा मुख्य chronic problemsको बारेमा थाहा पाई बिरामीमा अभ्यास गर्न क्लिनिकल सीप अभिवृद्धि गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधि : ६० दिन सहभागी संख्याः ८-१२ जना सहभागिहरु प्रशिक्षकः ४ जना (प्रशिक्षक सहभागी १/३ अनुपातमा हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नमा अनुभवी हुनु पर्ने, • स्थायी सेवामा प्रवेश गरेको कम्तिमा २ वर्ष पुगेका हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरु हुनु पर्ने, • तालीममा सहभागीताको लागि प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रको अनुरोधमा स्वास्थ्य कार्यालय वा पालिकाले सहभागिहरु छनोट गरि MLP Training Siteमा पठाउने । प्रशिक्षक छनौटका आधारः • MLP Training Siteभएका अस्पतालमा कार्यरतCTS MLP Training तथा PTS -Primary Trauma Care तालिम लिएका मेडिकल अफिसर, हे र स्टाफ नर्स यो तालीममा प्रशिक्षक हुन सक्दछन .अ.। • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१९. प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तह स्तरीय स्वास्थ्य तालिम ब्यवस्थापन अभिमुखिकरण तथा समिक्षा

परिचय	मधेश प्रदेश भित्र स्वास्थ्य सम्बन्धि धेरै तालिमहरू सञ्चालन भइरहेका छन् । कतिपय तालिमहरूको Training Management Information System (TIMS) अभिलेखिकरण भएको छ भने कतिपय तालिमहरू सञ्चालन पश्चात उचित तवरले प्रतिवेदन भएका छैनन् । जस कारण एउटै उम्मेद्वारले पटक पटक एकै प्रकृतिको तालिम बारम्बार पाइरहेको अवस्था छ । यसले श्रोतको उचित उपयोगमा वाधा पुर्याइरहेको छ । अझ, सेवाप्रदायकले बारम्बार एउटै तालिम लिइरहने परिपाटिले सेवाग्राहीहरूलाई सेवाबाट बञ्चित बनाइरहेको छ ।
उद्देश्य	•जिल्लास्तरवास्थानीयतहहरूबाटसञ्चालनहुनेतालीमहरूकोगुणस्तरसुनिश्चितगर्ने। •स्वास्थ्य तालीम प्रणालीलाई ब्यवस्थित गर्न । •स्वास्थ्यतालीमहरूकोअभिलेख, प्रतिवेदन तथा वास्तविक आवश्यकताका आधारमा छनौटका लागि जिल्ला स्तरसम्म अधिकार तथा जिम्मेवारीहरूलाई विकेन्द्रिकृत गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य तालीम प्रणालीलाई ब्यवस्थित गर्न मद्धत पुग्ने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	मन्त्रालय, निर्देशनालय, प्रादेशिक केन्द्रहरु, प्रादेशिक अस्पताल, तालिम साइटहरुतथा स्वास्थ्य कार्यालय सहभागी गराई १ दिने समिक्षा गर्ने । कम्तिमा ८ जिल्लालाका पालिकाका संयोजक/सहसंयोजकहरू लाई संलग्न गराएर १ दिने अभिमुखिकरण सम्पन्न गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण

	केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२०. नर्स तथा अ.न.मी.लाईदक्ष प्रसुती सेवा तालिम

परिचय	नेपालमा मातृ मृत्यु अनुपात तथा नवशिशु मृत्यु दर घटाउनका लार्ग विभिन्न मातृ सुरक्षा तथानवशिशुसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरु जस्तै दक्ष प्रसूर्तकमी तालिम (SBA) सञ्चालन गरिदै आएकोमा नेपाल सरकारबाट जारि भएको SHP/SBA निर्देशिका२०२०-२०२५अनुरुप साविकको ६० दिने SBA तालिम लाई समय सापेक्ष, विश्व स्वास्थ्य संगठनबाट सिफारिस गरिएका तथ्यपरकintervention समाबिष्ट गरि तालिमको को विधि समेतमा परिमाजिनगरि Simulationमा आधारित, मोडुलरSHP/SBA तालिमको सामग्री विकास गरि पाईलटिङ् तालिम समेत सञ्चालन भएको छ।
उद्देश्य	• गुणस्तरिय, सम्मानजनकमातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नेजनशक्तिको आवश्यक ज्ञान, सीप दक्षता अर्भिवृद्धिगर्ने । अपेशक्षतप्रतिफल • मातृ तथा नवशिशु मृत्युदर घटाउनका लागी गुणस्तरिय, सम्मानजनक मातृतथा नवशिशु स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गनि दक्ष जनशक्ति तयार भएको हुने।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	मोडुल क्षनोट गरी तालिम संचालन गर्ने । आवश्यकता अनुसार SHP/SBA Modular Training Trainers Update तालिम संचालन गरी SHP/SBA तालिम साइट प्रत्यायन गर्न सकिनेछ । SHP/SBA तालिम को निम्न मोडयुलहरू रहेका छन्: Modules | Characteristics

Module 1 Basics of maternal and new born health care	12 days onsite, group-based module for 10-12 trainees Participants- All MNH care providers of all level
Module 2 Emergency Obstetric First Aid	4 days offsite, group-based module for 16 trainees Participants - ANM, SN (and above), Medical doctors and other
Module 3 Physiological Birth Care /Intra-partum Care	20 days onsite, group-based module for 10-12 trainees Participants- ANM and staff nurses working at birthing units of all level
Module 4 Identification and management of Complications	15 days onsite, group-based module for 16 trainees Participants - Nurses (Staff nurse and above) and medical officers providing MNH care at BEONC and CEONC
Module 5 Advanced SHP and SBA	4 weeks self-paced followed by 48 days group-based module for 6 trainees Participants – Medical officers working for MNH care at CEONC hospitals

SHP-SBA मोडुलरतालिम राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट प्रत्यायन गरिएको किल्निकल ट्रेनिङसाइटमा सञ्चालन गने गरि यो कार्यक्रम राखिएको हो।

सहभागी छनौटको मापदण्डः

- मोडुल अनुसार सहभागीको मापदण्ड तत् तत् मोडुलमै निजहरूको पद/शैशक्षक योग्यता निजहरू कार्यरत स्वास्थ्य संस्थाको प्रकाति अनुसार उल्लेख गरिएकाले मोडुलको तालिम सामग्रीमै वर्णन गरिए बमोजिम सहभागीको छनोट गर्नु पनेछ।

प्रशिक्षकको मापदण्डः

- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम प्रणालीबाट SHP/SBA Modular Training Trainers Updateकोतालिम लिएका प्रशिक्षकहरू

विस्तृत सञ्चालनप्रक्रिया तालिम सामग्रीमा उल्लेख गरिएको छ

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२१. क्यान्सर सेवा निरन्तरता तथा विस्तारका लागि सेवा प्रदायकलाई थर्मोकोआगुलेसन तथा कल्पस्कोपी तालिम

परिचय	• यो ६ दिने क्लिनिकल तालीम हो । पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम कार्यान्वियन योजना २०१६ देखि २०२० को अनुसार क्षमतामा आधारीत यो तालीमस्वास्थ्य संस्थाको तह र सेवाको किसिम अनुसार तयार गरिएको छ । • यो तालीम ले सैद्धान्तिक ज्ञान र क्लिनिकल अभ्यास दुवैलाई महत्व दिन्छ । सहभागिहरुमा रहेको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सिपको लेखाजोखा र दक्षता अभिबृद्धिकोलागि तालीम को शुरुमा र तालीम अवधिभर केहि निश्चित टुलहरु प्रयोग गरिन्छ । • सहभागिहरुलाई क्लिनिकल अभ्यासमा पोख्त वनाउन शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गराईन्छ र मोडेलमा दक्षता हासिल गरि सकेपछि सुपरिवेक्षकको सहायतामा विरामीहरुमा अभ्यास गराईन्छ । • यो दक्षतामा आधारित तालीम पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम प्याकेजमा आधारित छ । • तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु उपलव्ध भएका प्रा.के.स्वा., जिल्ला अस्पताल, प्रादेशीमक अस्पताल यो तालीम संचालन गर्नु पर्दछ ।

	• प्रशिक्षक र सहभागिहरुको अनुपात १:३ हुनुपर्दछ
उद्देश्य	स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (चिकित्सक, नर्स र अनमि) तपशिल वमोजिम क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । • दक्षता पुर्वक VIA गर्न र प्रोटोकल अनुसार positive VIA result लाई cryotherapy वाट Single Visit Approach मोडेल अनुसार उपचार गर्नकोलागि आवश्यक ज्ञान रसिप हासिल गर्ने । • सम्वन्धित संस्थामा उपचार गर्न नसकेका विरामीहरुलाई थप स्याहारको लागि माथिल्लो तहमा प्रेषण गर्ने । •
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागि छनोटका आधारहरु** • सम्वन्धित व्यवसायी परिषद मा दर्ता भएका मेडिकल चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अनमि, यस तालिममा सहभागि हुन सक्दछन । • सहभागिहरु कार्यरत ठाउ विरामी आउने सम्भावना भएको हुनु पर्दछ ' । • सहभागि कार्यरत संस्थामा अन्य तालीम प्राप्त सेवा प्रदायक नभएमा तालीमको लागि उक्त संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । • सहभागि कार्यरत संस्थामा cryotherapy machine लगायत प्रयाप्त मात्रामा उपकरण हुनु पर्दछ **प्रशिक्षक छनोटका आधारहरु** • ६ दिने तालीम प्राप्त र क्लिनिकल सिप तालीम लिएका सेवा प्रदायकहरु यो तालीमको लागि प्रशिक (चिकित्सक र स्टाफ नर्स)ृषक हुन सक्दछन । **प्रमाण पत्र प्रदान** दक्षतामा आधारित तालीम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्वन्धित स्वास्थ्य तालीम केन्द्र ले तालीम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ । •

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२२. प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरुका लागी क्षमता अबिवृद्धि तालिम

परिचय	प्रयोगशाला परीक्षणमा ज्ञान, सीपको अहम भूमिका रहेको छ। यस प्रदेशमा रहेका सरकारी प्रयोगशालाहरूमा हुने रुटिन जाँचको गुणस्तर बढाउन, रिपोर्टको समय घटाउन, सही जाँच, सही समयमा जसले गर्दा रोग निदान र उपचारमा टेवा पुग्ने हुनाले 'कर्मचारी दक्षता वृद्धि तालिम' राखिएको हो।" उद्देश्य यस प्रदेशमा रहेका सरकारी प्रयोगशालाहरूमा हुने रुटिन जाँचको गुणस्तर बढाउन, रिपोर्टको समय घटाउन, सही जाँच, सही समयमा जसले गर्दा रोग निदान र उपचारमा टेवा पुग्ने ।
उद्देश्य	यस प्रदेशमा रहेका प्रयोगशालाहरूमा हुने रुटिन जाँचको गुणस्तर वृद्धि हुने।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

	तालिम अवधि ३ दिन सहभागी : प्रयोगशालामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु १६ जना प्रशिक्षक: प्रयोगशाला विज्ञ, आवश्यक परे राष्ट्रिय प्रदेश स्वास्थ्य प्रयोगशालामा कार्यरत विषय विज्ञ ४ जना
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२३. मेडिकोलिगल (पोस्टमर्टम) तालिम

परिचय	न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रमाणको लागि विभिन्न जाँच (शव परीक्षण, घाउ जाँच तथा बलात्कार आदि) को वैज्ञानिक परीक्षण र प्रतिवेदनमा दक्षता हासिल गरी न्याय प्रक्रियालाई सहयोग गर्नको लागि नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरुलाई मेडिको लिगल तालीमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उद्देश्य	न्यायिक प्रक्रिया निरुपण गर्न स्वास्थ्यसँग सम्वन्धित आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरु उपलब्ध गराउनको लागि चिकित्सकहरुको दक्षता विकास गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरुको न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरु उपलब्ध गराउने दक्षता विकास भएको हुनेछ ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत स्थायी/ अस्थायी/ करार दरबन्दीमा कार्यरत चिकित्सकहरु यस तालीममा सहभागी हुनेछन् । प्रशिक्षकको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सीलमा दर्ता भएका मेडिको लिगल सम्बन्धि विज्ञ चिकित्सक वा **CTS** र मेडिको लिगल तालीम प्राप्त गरी यस केन्द्रको तालीम प्रशिक्षकमा सूचिकृत चिकित्सक यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछ । कार्य सञ्चालन विधि यो तालीम चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान महाराजगञ्ज मेडिकल क्याम्पसको ` Forensic Medici**ne** विभागमा सञ्चालन गरिन्छ । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) अभिलेख तथा प्रतिवेदन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२४. चिकित्सकहरुको लागि एडभान्स क्षारसुत्र सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि तालिम

परिचय	प्रदेशमा आयुर्वेद क्षेत्रमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र दक्षता विकास गर्नको लागि विभिन्न किसमका तालिमको आवश्यकता हुन्छ। यसै सन्दर्भमा आयुर्वेद चिकित्सकहरुलाई अति आवश्यक तालिम मध्ये क्षारसुत्र बिधि तालिम पनि आवश्यक पर्ने भएको छ।
उद्देश्य	क्षारसुत्र सम्बन्धि आयुर्वेद चिकित्सकहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	क्षारसुत्र सम्बन्धि आयुर्वेद चिकित्सकहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड :मधेश प्रदेशमा कार्यरत आयुर्वेद चिकित्सकहरुलाई ८-१०जना सम्म सहभागी हुनेछन प्रशिक्षक छनौटको मापदण्ड : सम्बन्धित क्षेत्रका बिज्ञ वा सो सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त प्रशिक्षक मार्फत सहजीकरण गराउने अबधि : ७दिन
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) अभिलेख प्रतिबेदन : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु
सन्दर्भ सामाग्री	आयुर्वेद अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र,क्रितिपुर,काठमाण्डौ, आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सा विभाग,टेकु, काठमाण्डौ, आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् नरदेवी काठमाण्डौ ।

२५. प्रदेशका OCMC कार्यक्रम सञ्चालित अस्पतालहरूमा कार्यरत चिकित्सक तथा स्टाफ नर्सहरूका लागि जेण्डर बेष्ड भायलेन्स (GBV) तालिम

परिचय	विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुमा लैङ्गिक हिंसा प्रभावित व्यक्तिहरुलाई आवश्यक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको कार्यदक्षता विकास गर्न यो तालीम कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्य	चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धि परामर्श तथा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने दक्षजनशक्तिको विकास गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	लैङ्गिक हिंसा प्रभावितहरुलाई तत्काल स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने, पर्याप्त मनोसामाजिक परामर्श दिने, आवश्यकता अनुसार चिकित्साजन्य कानूनी प्रमाणको सङ्कलन, परीक्षण र संरक्षण एवम् अनुगमन गर्न सक्ने स्वास्थ्यकर्मी तयार भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागी छनौटको मापदण्ड** कार्यक्रम लागू भएका जिल्लाहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रशिक्षण दिन सक्ने चिकित्सक तथा कम्तिमा नर्सिङ्ग प्रमाणपत्र तह उतिर्ण गरेका व्यक्ति यस तालीममा सहभागी हुनेछन् । **प्रशिक्षकको मापदण्ड** Health Response to GBV प्रशिक्षक प्रशिक्षण र CTS तालीम लिएका चिकित्सक वा कम्तिमा नर्सिङ्ग प्रमाणपत्र तह उतिर्ण गरेका व्यक्ति प्रशिक्षक हुनेछन । **कार्य सञ्चालन विधि** कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनू पर्नेछ । सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी मापदण्ड अनुसारको सहभागी छनोट गरी प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२६. **Training Need Assessment (तालिम आवश्यकता पहिचान)**

परिचय	प्रदेश तहमा गरिने स्वास्थ्य क्षेत्रको तालिम आवश्यकता पहिचान गर्ने प्रकृयाको संयोजन प्रादेशिक स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले गर्नेछ। प्रदेश तहमा विशेष गरेर प्रदेशको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तालिम आवश्यकताको पहिचान गरिनेछ। राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसँगको समन्वयमा प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रादेशिक अस्पताल तथा प्रदेश अस्पतालमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तालिम आवश्यकताको पहिचान गर्नेछ।प्रादेशिक तहले गर्ने तालिम आवश्यकता पहिचानको नतिजा तथा स्थानीय र प्रदेश तहबाट प्राप्त तालिम आवश्यकता पहिचान सम्बन्धी प्रतिवेदनका आधारमा प्रदेशले स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिमहरूको व्यवस्थाका लागि आफ्नो स्रोतको बाँडफाँड गर्नेछ।
उद्देश्य	स्वास्थ्य क्षेत्रको तालिम आवश्यकता पहिचान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य क्षेत्रको तालिम आवश्यकता पहिचान हुने
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सञ्चालन गरिने तालिमको आवश्यकता पहिचान गरी तालिममा सम्पूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रदायकलाई समेट्नुआवश्यक रहेकोले तालिम आवश्यकता पहिचानका लागि यस सम्बन्धि आवश्यक अभिमुखिकरण गर्ने विषयगत रुपमाविज्ञ कन्सल्टेन्टलाई प्रयोग आवश्यकता अनुसारगरी निम्नानुसार तालिम आवश्यकता पहिचान गर्ने ।

	(क) तालिम आवश्यकता पहिचानको तयारीःपहिलो चरणमा प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले उपलब्ध साधन स्रोतका आधारमा प्रदेश तहमा गरिने तालिम आवश्यकता पहिचानका लागि आवश्यक तयारी गर्नेछ। यस चरणमा विशेषःत तालिम आवश्यकता पहिचानको समय सिमा, तथ्याङ्क संकलनका लागि प्रयोग गरिने प्रश्नावली र अन्य औजारहरू, तथ्याङ्क संकलन गरिने स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या आदिको निर्धारण गरिनेछ। साथै यस चरणमा तालिम आवश्यकता पहिचान प्रकृयामा परिचालन गर्नुपर्ने मानव स्रोत र यसका लागि आवश्यक पर्न सक्ने आर्थिक सहयोगको समेत निर्धारण गरिनेछ। **(ख)तथ्याङ्क संकलनः**आवश्यक तयारी सम्पन्न भएपश्चात तोकिएका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूबाट तालिम आवश्यकता सम्बन्धी तथ्याङ्कको संकलन गरिनेछ। यस चरणमा प्रदेश अन्तर्गत तथ्याङ्क संकलन गरिने स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू छनौट गर्ने आधार तय गरी सोही बमोजिम स्वास्थ्य संस्था तथा सेवा प्रदायकहरू छनौट गरिनेछ। विगतको तालिम आवश्यकता पहिचान प्रकृयामा संलग्न नगराईएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई छनौटका लागि विशेष प्राथमिकता दिईनेछ। स्वास्थ्य संस्था र सेवाप्रदायकको छनौट भएपश्चात तथ्याङ्क संकलनमा खटिईने कर्मचारीहरूलाई यस सम्बन्धी अभिमुखिकरण दिईनेछ र आवश्यक सङ्ख्यामा प्रश्नावलीको छपाई गरिनेछ। तत्पश्चात निर्धारित कर्मचारीहरूलाई खटाई तोकिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट तथ्याङ्कको संकलन **(ग)तथ्याङ्क विश्लेषणः** प्रादेशिक तहमा समूहगत र संस्थागत रुपमा तथ्याङ्कको विश्लेषण गरिनेछ।यस अनुसूची बमोजिम निर्धारित क्रियाकलापमा विभिन्न समूहका स्वास्थ्यकर्मीहरूले प्राप्त गरेको औसत अङ्कका आधारमा तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी समूहगत र संस्थागत रुपमा आवश्यक तालिमहरूको पहिचान गरिनेछ। उदाहरणका लागि नर्सिङ्ग कर्मचारीहरूको समूहको संयुक्त रुपमा औसत अङ्कको विश्लेषण गरी उक्त समूहका लागि आवश्यक पर्ने तालिमहरूको निर्धारण गर्न सकिनेछ। यसैगरी कुनै स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूको संयुक्त रुपमा तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी उक्त स्वास्थ्य चौकीमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउनका लागि आवश्यक पर्ने

	तालिमहरूको पहिचान गर्न सकिनेछ। प्रदेश तहमा तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्दा स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने तालिम आवश्यकता पहिचान सम्बन्धी प्रतिवेदनलाई समेत आधार बनाईनेछ। **(घ)तालिम योजनाको निर्माण:**प्रदेश तहबाट गरिने तालिम आवश्यकता पहिचानको नतिजा तथा स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने तालिम आवश्यकता पहिचान प्रतिवेदनका आधारमा प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रदेश स्तरीय तालिम कार्यान्वयन योजनाको निर्माण गर्नेछ। प्रदेश तहमा जिल्ला अनुसार सञ्चालन गर्नुपर्ने तालिमको ब्याच सङ्ख्या तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सङ्ख्या समेत निर्धारण हुनेगरी तालिम योजना निर्माण गरिनेछ। यसरी निर्माण गरिने तालिम योजनाको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोत प्रदेश तहको वार्षिक कार्ययोजना तथा बजेट (Annual Workplan and Budget) मा व्यवस्था गरिनेछ। तालिम सञ्चालनका लागि आवश्यक थप बजेटको व्यवस्थाका लागि प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसँग समन्वय गर्नेछ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) अभिलेख प्रतिबेदन : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार

२७. स्वास्थ्यकर्मीलाई इम्प्लाट तालिम

परिचय	यो ८ दिने तालीम नर्सिङ,प्यारामेडिक स्टाफहरुलागि सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्नतथा स्वैचछिकरुपमा परिवार नियोजनको अस्थाई साधन ईम्प्लान्टको गुणस्तरीय सेवा (यु विधि वाट राख्ने र निकाल्ने) प्रदान गर्न सक्षम वनाउनकोलागि तयार गरिएको हो । यो तालीम ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालीम पश्चात तुरुन्तै

	सेवा दिन सक्ने संस्था मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मि (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ ।परिवार नियोजन क्लिनिकल तालीम केन्द्रहरुले यस तालीममा एक पटक (ब्याच) मा ४ जना सम्म नर्सिङ, प्यारामेडिक स्टाफहरु(सहभागिहरु) समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागिहरुलाई तालीम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा २ जना तालीम प्राप्त प्रशिक्षक (फिजिसियन/हे.अ./नर्स) हरु (१:२ रेसियो) आवश्यक पर्दछ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी ईम्प्लान्ट सेवा प्रदायक तयार गर्न (ईम्प्लान्ट तालीम प्याकेज २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार) ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य क्षेत्रको तालिम आवश्यकता पहिचान गर्ने
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र,पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागि छनोटका आधारहरु** • सहभागिहरु सवै जना क्लिनिकल शिक्षा पढेको र सम्वन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएकोहुनु पर्दछ • स्थाई कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालीम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ । • कार्यरत संस्थाको हकमा प्रयाप्त मात्रामा सेवाग्रहीहरु आउने कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्र)ति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नेहुनुपर्दछ । (• परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था हुनुपर्दछ । (मुल्याङ्कन पश्चात) • तालीम को लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यहि संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । **प्रशिक्षक छनोटका आधारहरु** क्लिनिकल तालीम सिप भएको र ईम्प्लान्ट तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायकफिजिसियन/हे.अ. /नर्स) यो तालीमकोलागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन । **प्रमाण पत्र प्रदान**

	सहभागिहरुले ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सिपका सम्पूर्ण चरणहरुपुरा गरी सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्वन्धितप्रशिक्षकहरुले सिफारीश गरे पछि मात्र तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	

२८. तनाब ब्यबस्थापन (Stress Management) तालिम

परिचय	अहिलेको विश्वमा स्वास्थ्यको क्षेत्रमा तनावले नकारात्मक प्रभाव छाउदै गइरहेको छ । नेपाल जस्तो विकासोन्मुख देशमा त यसले झन—झन गाज्दै गइरहेको छ । राजनैतिक, सामाजिक, आर्थिक कारणहरु तनावका स्रोतका रुपमा देखिएका छन् । नेपालले सशस्त्र युद्द समाधान गरे पनि नयाँ किसिमका द्वन्द्वहरु निम्तिरहेका छन् । अर्कोतर्फ वातावरणीय प्रदुषणले कम वर्षा हुन थालेको छ, वायुमण्डल ताती रहेको छ, उब्जाउ कमी हुन थालेको छ, पानीको हाहाकार बढ्दो छ । खाद्यान्न अभाव गहिरिँदै गएको छ । वर्षेनि विकट पहाडि जिल्लाहरुमा झाडापखालाले सैयौं मानिसहरु मरिरहेका छन् । मानिस जीविकोपार्जनका लागि आफ्नो जन्मथलो छोड्नपर्ने वाध्यता, बढ्दो सडक तथा हवाई दुर्घटना, नयाँ—नयाँ रोगहरु तथा महङ्गो उपचार पद्दति, साधारण आर्थिक परिवर्तनका लागि विदशिनु पर्ने अवस्था, कम सिप तर महङ्गो जीवनशैली, अत्याधिक परिवर्तित आमसञ्चार तथा जीवनशैली तर व्यवस्थापनको कमी आदि कारणले नेपालमा समेत तनावबाट नकारात्मक रुपमा प्रभावितको सख्या वढिरहेको छ ।
उद्देश्य	तनाव व्यवस्थापन सम्बन्धि स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	तनाव व्यवस्थापन सम्बन्धि स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिवृद्दी
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागी छनौटको मापदण्ड** : स्थानीय तह र प्रदेश सरकार अन्तर्गतका अस्पताल र स्वास्थ्यमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु र स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यालय प्रमुखहरुलाई २० जना सहभागी गराउने **प्रशिक्षक छनौटको मापदण्ड :** सम्बन्धित क्षेत्रका बिज्ञ वा सो सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त प्रशिक्षक मार्फत सहजीकरण गराउने **अबधि** : २ दिन
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख प्रतिबेदन** : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार

२९. मानसिक स्वास्थ्य संबन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

परिचय	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत मेडिकल अफिसर तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरुले मानसिक रोग सम्बन्धिरोगको पहिचान गरी सो को परामर्श तथा प्रेषण सेवा सहित उपयुक्त व्यवस्थापनको लागि आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा विकास गर्न मानसिकस्वास्थ्य सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम क्रियाकलाप राखिएको हो ।

उद्देश्य	मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि तालीम सञ्चालनका लागि दक्ष प्रशिक्षक उत्पादन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि तालीम सञ्चालनका लागि दक्ष जनशक्ति तयार भई गुणस्तरीय तालीम सञ्चालनमा सहयोग पुग्नेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागी छनौटको मापदण्ड** प्रदेश तथा स्थानीय तहका अस्पताल तथा प्रा.स्वा.के.मा कार्यरत चिकित्सक तथा हे.अ.हरु सहभागी हुनेछन । **प्रशिक्षकको मापदण्ड** सम्बन्धित विषयको विषयविज्ञ चिकित्सक वा रा.स्वा.ता.के. को सूचीमा सूचिकृत प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछन । **कार्य सञ्चालन विधि** कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनू पर्नेछ । प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वय गरी मापदण्ड अनुसारको सहभागी छनोट गरी प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । अवधिः ५ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १२/१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह(प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ । Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्वन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३०. **General Training Skill (GTS Training)**

परिचय	यो दक्षतामा आधारीत तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले Adult Learning Principal आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमवाट सहभागिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, प्रशिक्षण सीप सम्वन्धि तालीम गतिविधिहरु, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन ।
उद्देश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित प्रशिक्षण सिप भएको दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सबै जनस्वास्थ्य तालिम संचालन गर्न दक्ष प्रशिक्षक निर्माण हुनेछन ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	अवधिः ५ दिनको हुन्छ ।

	सहभागी संख्याः १२/१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागि छनौटका आधारः • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • जनस्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेको कन्तिमा स्नातक योग्यता भएको प्रशिक्षक छनौटका आधारः • GTSतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय बिज्ञलाई गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । **प्रमाणपत्र प्रदानः** तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह(प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ । Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्वन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३१. गुणस्तरिय परिवार नियोजन सेवाका लागि COFP Counselling तालिम

परिचय	यो ८ दिने तालीम विशेष गरि नर्सिङ स्टाफ (अ.न.मि., स्टाफ नर्स) तथा प्यारामेडिकल स्टाफ(अ.हे.व., सि. अ.हे.व, हे.अ.) हरुलागि सेवा ग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनका साधन तथा विधिहरु (विशेष गरी कण्डम, पिल्स र डिपो प्रोभेरा) प्रदान गर्न सक्षम वनाउनकोलागि तयार गरिएको हो । यो तालीम परिवार नियोजन सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्था मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मि (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ ।
उद्देश्य	परिवार नियोजन परामर्श तथा सेवा प्रदान गर्न (विशेष गरी कण्डम, पिल्स र डिपो प्रोभेरा) सक्षम तथा आत्मविश्वासी परिवार नियोजन परामर्शकर्ता तथा परिवार नियोजन सेवा प्रदायक तयार गर्न (कोफकाउन्सिलिङ तालीम२०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार)
अपेक्षित प्रतिफल	परिवार नियोजन सेवा प्रदायक तयार हुने
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	परिवार नियोजन क्लिनिकल तालीम केन्द्रहरुले यस तालीममा एक पटक (ब्याच) मा १६जना सम्म सहभागिहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी १६ जना सहभागिहरुलाई तालीम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा ३ जना क्लिनिकल र १ जना स्वास्थ्य समुहको गरि जम्मा ४ जना प्रशिक्षकहरु (१:४ रेसियो) आवश्यक पर्दछ । तालीम प्रमाण पत्र दिनको लागि हरेक सहभागिहरुले सैद्धान्तिक ज्ञानमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याउनु पर्दछ र आवश्यक सवै सिपहरु प्रदर्शन गर्न सक्नु पर्दछ । सहभागि छनोटका आधारहरु • सम्वन्धित स्वास्थ्य परिषदमा मा दर्ता भएको हुनुपर्दछ । • कार्यरत संस्थाको हकमा प्रयाप्त मात्रामा सेवागा्रहीहरु आउने कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार) नियोजनसेवा प्रदान गर्नेहुनुपर्दछ ।र (/वा

	• परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था हुनुपर्दछ(मुल्याङन पश्चात) • तालीम को लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यहि संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रशिक्षक छनोटका आधारहरु क्लिनिकल तालीम सिप भएको र कोफ काउन्सिलिङ तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (मेडिकल अधिकृत/हेअ/ स्टाफ नर्स) तथा कोफ काउन्सिलिङ तालीम (प्रशिक्षक प्रशिक्षण) लिएको विषय गत प्रशिक्षकहरु (जनस्वास्थ्य, नर्सिङ, स्वास्थ्य शिक्षा आदि) यो तालीमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन । प्रमाण पत्र प्रदान यो दक्षतामा आधारित तालीम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार स्वास्थ्य तालीम केन्द्र लेतालीम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३२. नर्सिङ्ग कर्मचारीलाई जेष्ट नागरीक संम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

परिचय	नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ४१ ले प्रदान गरेको जेष्ठ नागरिकको हक अनुसार जेष्ठ नागरिकलाई राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ भनि उल्लेख भएको, जनस्वास्थ्य ऐन तथा नियमावली

	अनुसार जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी स्वास्थ्य सेवालाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गत समावेश गरेको छ। जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य आवश्यकताहरु अन्य उमेर समुहको भन्दा फरक हुने भएकोले जेष्ठ नागरिकहरुलाई जेष्ठ नागरिक लक्षित गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत सहायक स्तरका स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता विकास गर्न आवश्यक भएकोले स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न यस कार्यक्रम रहेको छ ।
उद्देश्य	जेष्ठ नागरिकहरुलाई जेष्ठ नागरिक लक्षित गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ICOPE based screeningगरी जेष्ठ नागरिकहरुको समयमा नै समस्याको पहिचान गरि समाधान गर्ने । जेष्ठ नागरिकहरुको समग्ररुपमा स्वास्थ्य स्याहार उपलब्ध गराईने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	१) जेरियाट्रिक वार्ड सञ्चालन भएका अस्पताल तथा स्थानीय स्वास्थ्य संस्था छनौट गर्ने । २) २० जना ९ स्टाफ नर्सर हेल्थ असिस्टेन्ट प्रशिक्षार्थीहरुको छनौट गरि ई.वेस्ड तालिमको मोडयुल सुरु गर्ने । ३) ई वेस्ड तालिमको मोडयुल पास गरेको (८५ प्रतिशत) सुनिस्चितता भएपछि प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि पत्राचार गर्ने । ४) प्रयोगात्मक अभ्यास तालिम संचालन गर्ने । ३ दिन सैद्धान्तिक र ३ दिन अस्पताल तथा केयर होममा प्रयोगात्मक अभ्यास तथा अवलोकन भ्रमण गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन**

	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ । सन्दर्भ सामाग्री नर्सिङ्ग तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखाबाट तयार गरिएको भ्E-based Geriatric Training for Primary Health Care Professionals.
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३३. **बिशेष कार्यक्रम सचालन हुने कार्यालयहरुलाइ Exposure Visit**

सहभागीहरुलाई अन्य कार्यालय, संस्था वा क्षेत्रमा भईरहेकासफल अभ्यास (best practices), कार्यपद्धति र अनुभवसँग प्रत्यक्ष अवलोकन र सिकाइ गर्ने अवसर उपलब्ध गराउन यो कार्यक्रम राखिएको छ। यस कार्यक्रममा विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्यालयहरुलाई एक—आपसमाज्ञान आदान—प्रदान, सफल अनुभव सिकाइरनवीनतम कार्यशैली अवलोकनगर्ने वातावरण सिर्जना गरिन्छ।

उद्देश्य

- विशेष कार्यक्रम संचालन भएका कार्यालयहरुमा प्रयोग भएकासफल अभ्यास र रणनीतिहरु अवलोकन गर्ने।
- सहभागी कार्यालयहरुलाईनयाँ सीप, अनुभव र ज्ञान हस्तान्तरणगर्ने।
- फरक—फरक कार्यालय बीचआपसी सहकार्य र समन्वयबढाउने।
- भविष्यमा आफ्नै कार्यालयमासुधार र नवप्रवर्तनल्याउन प्रेरित गर्ने।
- विशेष कार्यक्रमकोदक्षता र प्रभावकारिताअझै मजबुत बनाउन योगदान पुऱ्याउने।

कार्यन्वयन गर्ने निकायः प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः

प्रदेश भित्र भएका प्रदेश स्तरीय कार्यालयहरुमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको आवश्यकता पत्ता लगाइसफल अभ्यास (best practices), कार्यपद्धति र अनुभव भएका कार्यालय, संस्थामा exposure visit गराई स्वास्थ्यकर्मिको ज्ञान, सिप र क्षमता अभिबृद्दि गर्ने

अबधि : आवश्यकता अनुसार भ्रमण गर्ने

बजेट बाडफाड : सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)

अभिलेख प्रतिबेदन : स्वीकृत ढाँचा बमोजिमको तालिम प्रतिवेदन, अनुसूची बमोजिमका लेखाजोखा फारमहरु

३४. **नर्सिङ्ग कर्मचारीलाईग्रामिण Ultrasound तालिम**

परिचय	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा बसोबास गर्ने गर्भवती महिलाहरुको गर्भ सम्बन्धि जटिलताहरुलाई समयमै पत्ता लगाई उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ । भौगोलिक विकट क्षेत्रमा रहेका गर्भवती महिलाहरुको पहुँचमा यो प्रविधि पुर्याउन सके उनीहरुमा रहेका जटिलता समयमै पहिचान र व्यवस्थापन गरी गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यमा सुधार एवं मातृ तथा नवशिशु मृत्युलाई कम गर्न सकिन्छ । यसै अवधारण अनुसार दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा कार्यरत स्टाफ नर्सहरुलाई गर्भवती महिलाहरुको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम बनाउनतालीम कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सहरुले Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गरी जटिलताको समयमै पहिचान गरी सम्वन्धित संस्थामा प्रेषण गर्न सक्षम बनाउने
अपेक्षित प्रतिफल	गर्भवती महिलाको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम जनशक्ति तयार भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । अवधी: २१ दिन सहभागी: ६ जना प्रशिक्षक: ४ जना **प्रमाणपत्र प्रदानः**

	तालीम पश्चात यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत) **अभिलेख तथा प्रतिवेदन** कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३५. **Infection Prevention TOT and Basic** तालिम

परिचय	यो तालीम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (चिकित्सक, नर्स, प्यारामेडिक) तथा सहयोगि कर्मचारीहरुको लागि संचालन गर्नु पर्दछ । यो पनि दक्षतामा आधारित तालीम हो । यस तालीमको अन्त्यमा सहभागिहरु संक्रमण रोकथामका सवै चरणहरु गर्न सक्षम भई सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको हुनु पर्दछ ।
उद्देश्य	• संक्रमण रोकथामको उचित अभ्यास गरी यसका फाईदाहरुको वारेमा सहभागिहरुको सकारात्मक धारणा निर्माण गर्न । • सहभागिहरुले काम गरिरहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि गर्न ।

अपेक्षित प्रतिफल	सहभागिहरुले काम गरिरहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**अवधिः** ५ दिन **सहभागी संख्याः** १० देखि १५ जनासम्म एक व्याचमा **प्रशिक्षकः** प्रशिक्षक सहभागिहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ । **प्रशिक्षक छनौटका आधारः** • प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको जानकारी हुनु पर्दछ । **सहभागी छनौटका आधारः** • स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स तथा प्यारामेडिक्स हुनुपर्दछ । **प्रमाणपत्र प्रदानः** यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)

सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३६. आधारभुत आइ यु सी डी तालिम

परिचय	यो ८ दिने तालीम नर्सिङ स्टाफ (अ.न.मि., स्टाफ नर्स, नर्सिङ अधिकृत) हरुलागि सेवा ग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैचछक रुपमा परिवार नियोजनको अस्थाई साधन आईयुसिडिको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम वनाउनकोलागि तयार गरिएको हो । यो तालीम आईयुसिडि सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्था मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मि (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ । • परिवार नियोजन क्लिनिकल तालीम केन्द्रहरुले यस तालीममा एक पटक (ब्याच) मा ४ जना सम्म सहभागिहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागिहरुलाई तालीम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा २ जना तालीम प्राप्त प्रशिक्षकहरु (१:२ रेसियो) आवश्यक पर्दछ • सहभागिहरुले आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्न को लागि आवश्यक सिपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्वन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारीश गरे पछि मात्र तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी आईयुसिडि सेवा प्रदायक तयार गर्न (आईयुसिडि तालीम प्याकेज २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार)
अपेक्षित प्रतिफल	गुणस्तरीय आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी आईयुसिडि सेवा प्रदायक तयार

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	**सहभागि छनोटका आधारहरु** • सबै सहभागिहरु (अ.न.मि. र नर्सिङ स्टाफ) नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ • स्थाई कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालीम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ । • कार्यरत संस्थाको हकमा सेवाग्रहीहरु नियमित आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनुपर्दछ । • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने संस्था योग्य र सेवाकोलागि तयारी अवस्था मुल्याङन पश्चात) मा हुनुपर्दछ । • तालीमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यहि संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । **कार्य सञ्चालन विधि** प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वय गरी मापदण्ड अनुसारको सहभागी छनोट गरी प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । अवधिः ८ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः ४ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । प्रशिक्षकः २ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । **प्रमाणपत्र प्रदानः** यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३७. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम

परिचय	बढ्दो शहरीकरण र घना आवादी, शहरकेन्द्रीत जनसंख्याको चाप, बढदो सवारी साधन र राजमार्ग आसपास आवादीको विस्तारीकरणले गर्दा सवारी साधनको खरिद तथा प्रयोग दुरत गतिमा बढेको छ । यसले गर्दा शहर तथा राजमार्ग केन्द्रित ठुला बजारहरुमा प्रत्येक दिन सडक दुर्घटनाहरु भइरहेका छन । साँघुरा र खाल्डा खुल्टी परेका सडक तथा सवारी चालक एवं यात्रुद्वारा उचित ट्राफिक नियमको पालना नगर्दा सडक दुर्घटनाहरु दिनानुदिन बढिरहेको र यात्रुहरुले दुर्घटनामा परि अंगभंग वा ज्यान गुमाउनु परेको छ । ठुला चाडपर्वको समयमा विभिन्न सडकमा ठुला ठुला दुर्घटनाबाट चालक तथा यात्रु दुवै गम्भिर घाईते हुने र मृत्यु समेत हुने गरेको छ । सडक दुर्घटनामा घाईतेहरुको तुरुन्तै उद्वार एव उपचार गर्न सकिएको खण्डमा दीर्घकालीन रुपमा शारीरिक अशक्तता मात्र होईन की मृत्यु समेतलाई न्युनिकरण गर्न सकिन्छ । तर उपचारमा सग्लंन हुने स्वास्थ्यकर्मी, नर्सिङ्ग स्टाफ र चिकित्सकहरुको सडक दुर्घटना र सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी गर्न नसकिएको कारणले घाईतेहरुको प्रभावकारी उपचार तथा सुरक्षा व्यवस्थापन हुन सकेको छैन । यसै समस्यालाई सम्बोधन गर्न चालु आ.ब.मा आधारभुत सडक दुर्घटना तथा सुरक्षा व्यवस्थापनका लागी Primary Trauma Care/Basic life Support (PTC/BLS) तालीम राखिएको हो ।

उद्देश्य	घाईतेहरुको शारीरिक चोटपटकको जाँच पड्ताल र प्रारम्भिक उपचार व्यवस्थापन, दुर्घटना स्थलबाट घाईतेहरुलाई सुरक्षित उपचारस्थल सम्म पुर्याउने, निश्चित स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने, आधारभुत जिवन सुरक्षा विधिको प्रयोग र घाईते र सरोकारवाला निकायसँग उचित संवाद संचार गर्ने गराउने क्षमता अभिवृद्वी गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यो तालीम पश्चात सहभागीहरुको दुर्घटना स्थलमा घाईतेहरुको उपचार, व्यवस्थापन, सुरक्षा र जटिल प्रकारको शारीरिक चोटपटकका लागी विशेषज्ञ अस्पतालमा प्रेषण गर्ने विधि र क्षमतामा अभिवृद्वी भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	सहभागीको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सेवा प्रदायक चिकित्सक, नर्सिङ्ग स्टाफ र पारामेडिक्स यस तालीममा सहभागी हुनेछन । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राखु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिबेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य

	तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३८. **स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम**

परिचय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश मातहत रहेका विभिन्न तहका अस्पतालहरुमा सघन स्याहार कक्षको व्यवस्था भएको तर सो कक्ष सञ्चालनका लागि आवश्यक विशेषज्ञ जनशक्ति अति न्यून संख्यामा रहेको छ । तसर्थ निरन्तर रुपमा सो सेवा प्रवाह गर्नका लागि उपलब्ध जनशक्तिलाई आवश्यक क्षमता विकास र्गन यो तालीम राखिएको छ ।
उद्देश्य	सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने नर्सिङ्ग स्टाफको आवश्यक दक्षता विकास गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालका सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने सीप हासिल गरेको दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुनेछ
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
सञ्चालन प्रकृया	तालीमको अवधी ३५ दिन तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी १५ देखि २० प्रशिक्षकहरु ४ सुचीक्रित तालिम साईटमा तालिम संचालन गर्ने **सहभागी छनौटको मापदण्ड** सघन स्याहार कक्ष सेवा प्रदान हुने तथा प्रदान हुने क्रममा रहेका अस्पतालहरुमा कार्यरत सम्बन्धित नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएका नर्सिङ्ग स्टाफ (नर्सिङ्ग विषयमा प्रविणता प्रमाणपत्र वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएका) लाई मात्र यस तालीममा समावेश गराईने छ । **प्रशिक्षकको मापदण्ड**

	सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सघन उपचार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण, क्लिनिकल स्किल तालीम प्राप्त यस केन्द्रमा सुचिकृत नर्सिङ कर्मचारीहरु वा सम्बन्धित विषय विज्ञहरु यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछन् । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ
बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

३९. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम र मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि एकिकृत तालिम

परिचय	मधेश प्रदेशमा नसर्ने रोगको प्रकोप बढी रहेको अवस्था भएको, क्यान्सर, मुटुरोग, मधुमेह, दिर्घ श्वासप्रश्वास तथा मृगौला सम्वन्धि नसर्ने रोगहरुको दर वढ्दै गएकोले यसलाई नियन्त्रण गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुमा नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि ज्ञान, धारणा र सीप विकास गर्नु जरुरि रहेको छ । यो क्षमतामा आधारित तालिम हो । स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत मेडिकल अफिसर तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरुले मानसिक रोग सम्बन्धि रोगको पहिचान गरी सो को परामर्श तथा प्रेषण सेवा सहित उपयुक्त व्यवस्थापनको लागि आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा विकास गर्न मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि mhGAP Model 2A र mhGAP Model 2B तालीम क्रियाकलाप राखिएको हो । यस पाठ्यक्रमलाई तपशिल वमोजिम ८ भागमा विभाजित गरिएको छ । नसर्ने रोगहरुको

<table>
<tr><td></td><td>Cardiovascular Diseases-CVDs_ and Diabetes Mellitus-DM_
WHO/ISH Risk Prediction Charts
Diagnostic Tools and Instruments
PEN Protocol 2 - Health Promotion, Education and Counselling
Chronic Respiratory Diseases
Screening and Early Diagnosis of Cancer -Breast and Cancer Cervix
नसर्ने रोगहरुको अभिलेख तथा प्रतिवेदन टुलहरु</td></tr>
<tr><td>उद्देश्य</td><td>मुख्य मुख्य नसर्ने रोगहरुकोलागि तालीम प्याकेजको प्रोटोकल (PEN Protocol) अनुसार रोगको पहिचान, प्रारम्भिक व्यवस्थापन गर्न सक्षम बनाउने ।
नसर्ने रोगहरुको रोकथामको लागि स्वस्थ व्यवहार अपनाउन स्वास्थ्य प्रबर्धन, शिक्षा तथा परामर्श सेवा दिन सक्षम बनाउने ।</td></tr>
<tr><td>अपेक्षित प्रतिफल</td><td>नसर्ने रोगहरु तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि रोगको व्यवस्थापनका लागि दक्ष जनशक्ति तयार भई गुणस्तरीय तालीम सञ्चालनमा सहयोग पुग्नेछ ।</td></tr>
<tr><td>कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय</td><td>प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।</td></tr>
<tr><td>सञ्चालन प्रकृया</td><td>अवधिः ४ दिन

सहभागी संख्याः २०-२५ जना सहभागिहरु

प्रशिक्षकः ४ जना

सहभागि छनौटका आधारः
सम्वन्धित परिषदमा नाम दर्ता भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु हुनु पर्ने,
स्वास्थ्य सेवा दिईराखेको अनुभव भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु हुनु पर्ने,
प्रशिक्षक छनौटका आधारः
चिकित्सा वा जनस्वास्थ्य वा स्वास्थ्य शिक्षा तथा प्रवर्धन वा नर्सिङ शिक्षामा स्नातक गरेको हुनु पर्ने,
PEN प्रशिक्षण तालीम लिएको हुनु पर्ने,</td></tr>
</table>

	• पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय PEN ToT लिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । **मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि तालीम** **उद्देश्य** मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि सम्बन्धि रोगको पहिचान गरी सो को परामर्श तथा प्रेषण सेवा सहित उपयुक्त व्यवस्थापनको दक्ष सेवा प्रदायक उत्पादन गर्ने । **सहभागी छनौटको मापदण्ड** प्रदेश तथा स्थानीय तहका अस्पताल तथा प्रा.स्वा.के. र स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक तथा हे.अ. अ.हे.व हरु सहभागी हुनेछन । **प्रशिक्षकको मापदण्ड** सम्बन्धित विषयको विषय विज्ञ चिकित्सक वा रा.स्वा.ता.के. को सूचीमा सूचिकृत प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछन । **कार्य सञ्चालन विधि** कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनू पर्नेछ । प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वय गरी मापदण्ड अनुसारको सहभागी छनोट गरी प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । अवधिः ५ दिनको हुन्छ । सहभागी संख्याः १६/२० जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ । प्रशिक्षकः ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । **प्रमाणपत्र प्रदानः** यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ

बजेट बाँडफाट	सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३ नियमावली २०६४,मधेश प्रदेश कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन निर्देशिका २०८१(पहिलो संसोधन)र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ (संशोधन समेत)
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

स्वास्थ्य कार्यालयहरुबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचारप्रसार तथा जनचेतना अभिवृध्दि कार्यक्रम

२. एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरुसंग कार्यक्रम कार्यान्वन, समन्वय, र सहकार्य)

३. औषधि सामग्री ढुवानी

४. डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाइटिस बायो लार्भिसाइट (BIT) द्वारा नियन्त्रण

५. सुर्तीजन्यपदार्थसेवनतथालागुऔषधन्यूनीकरण

६. Road Traffic Accident न्युनिकरण एवम् नियन्त्रण बारेमा जिल्लास्तरिय पैरवी एवम सरोकारबालाहरुलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम

७. कुपोषण मुक्त मधेश प्रदेश अभियान सम्बन्धि सबै स्थानिय तहहरुमा बहस पैरवी

८. स्थानिय तहहरुमा नसर्ने रोगको रोकथाम एवम उपचार सेवा विस्तार सम्बन्धी बहस पैरवी एवमं NCD Screening Monthअभियानमा सहजिकरण गर्ने

९. HMIS रेकर्डिङ्ग र रिपिर्टिङ्ग सामाग्रि छपाई

१०. HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचार सम्बन्धि बहस पैरवी कार्यक्रम

११. बिभिन्न महामारी नियन्त्रण तथा मेला महोत्सबमा शिबिर संचालनको लागि औषधि खरिद

१२. उन्मोलन केन्द्रित रोगहरु Leprosy, Malaria र Kalaazar का शंकास्पद विरामिको पहिचानको लागि महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वंयसेविका लक्षित प्रेषण पहिचान र पुरस्कार कार्यक्रम ,

१३. उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मि तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम

१४. परिवार योजना तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमको सुक्ष्म योजना तर्जुमा

१५. प्रतिजैविक प्रतितोध (Antimicrobial Resistance) विषयक बहुक्षेत्रीय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रम

१६. वातावरणिय प्रदुषण न्यूनिकरणका लागि बहुक्षेत्रिय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रम गराउन निर्माण गर्ने ।

१७. . सार्बजनिक निर्माण/खरिद सम्बन्धि क्रियाकलाहरु

१. विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचारप्रसार तथा जनचेतना अभिवृध्दि कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेश समाजमा अहिले पनि पुरानो सोच, रितिरिवाज, धार्मिक मुल्य र मान्यतामा विश्वास गर्ने अर्कै खालको जमात रहेको छ, जुन विशेष गरि छोरा पाउने र छोराले मात्र आफनो वंशको उतराधिकारीको रुपमा हुने कुरामा धेरै जसोले विश्वास गर्ने कारणले छोरा जन्माउने लोभको करण लिंग पहिचान गरि गर्भपतन गराउनेको संख्या दिन प्रतिदिन वढ्दै गएको देखिन्छ र यो समाजमा धेरै नै ठुलो समस्याको रुपमा देखा पर्दैछ, यो कार्यक्रमले विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार सम्वन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिबृधिको साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई, जोखिम/रुघ्नता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।
उद्देश्य	• विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै सम्वन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिवृध्दिमा उल्लेखनीय वुझाईमा परिवर्तन हुने र लिंग पहिचान गर्ने कार्यमा कमि हुनका साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई जोखिम, रुघ्नता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्ने समस्यालाई ध्यानमा राखी त्यसको सम्बोधन हुने गरि संदेश उत्पादन/ प्रसारण गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै यस सम्वन्धि ज्ञान तथा चेतना अभिबृधि तथा व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन हुने साथै समाज र जनस्वास्थ्यमा उल्लेखनीय उपलव्धि हुनेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयनि/ काय	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु

सन्चालन प्रक्रिया	❖ जिल्ला तथा स्थानिय सरोकारवालाहरु, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई ऐन नियमावलिको वारेमा एक दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. १ लाख • यो कार्यक्रम जिल्ला स्तरमा १ दिनको हुने छ । • यो कार्यक्रम गर्दा जिल्ला तथा स्थानीय तहमा भएका स्थानीय सरोकारवालाहरु, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुको सुची तयार गरी आवश्यक समन्वय सहति कार्यक्रम हुने मिति तथा स्थान तय गर्नु पर्दछ। • कार्यक्रम सन्चालन गर्दा विनियोजित वजेटको परधि भित्र रही ३० देखि ४० जनाको समुहमा संचलान गर्नु पर्दछ। • स्थानीय सरोकारवाला, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई सम्वन्धति कार्यक्रम सम्वन्धमा अन्तरक्रिया, अन्तरसंवाद गर्ने । • भ्रमण खर्च नियमावली अनुसार गर्नु पर्दछ । कार्यक्रममा संग्लन प्रशिक्षार्थि र सहभागीहरुहरुलाई पारिश्रमिक तथा अन्य खर्चअर्थ मन्त्रालयको कार्यक्रम खर्च संचलान निर्देशिका वमोजिम गर्नुपर्ने छ । • विभेदहुनेगरीलिंगपहिचानगरीगर्भपतनवाटहुनेसमाजमारजनस्वास्थ्यअसरबारेजनचेतनामुलकसंदेशस्थानियरेडियो बाट प्रशारण, पत्र पत्रिकामा सुचना प्रकासन तथा होर्डिङ बोर्ड को लागि रु. १ लाख • प्रसारण गर्ने संदेशहरु सम्वन्धमा निर्णय गर्नेगराउने र/स्थानीय भाषामा संदेश प्रसारणको व्यवस्था समेत गर्न । • संदेश प्रसारणको स्पेशिफेकशन तयार गर्ने • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसार संझौता गर्ने • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्वन्धित विषयवस्तु :- विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध सूचनामुलक गर्ने । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अघि बढाउने ।
वजेट बाँडफांड	• वजेट रु. २ लाखको परिधि भित्र रही प्रचलित आर्थिक एन कानुनको परिधिमा रही सन्चालन गर्ने ।

अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय स्वास्थ्य तथा , | जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने

२. एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरुसंगकार्यक्रमकार्यान्वन, समन्वय, र सहकार्य),

परिचय	यो नियमित प्रक्रिया हो स्थानीय तहमा सन्चालित कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यन्वयनको लागि | पालिका र प्रदेश को समन्वय र सहकार्यमा एकिकृत सुपरिवेक्षण धेरै नै महत्व रहेको हुँदा पालिका स्तरमा सन्चालित कार्यक्रमहरु उद्देश्य अनुरुप कार्यान्वयन भए नभएको सुनिश्चित गर्नका साथै कार्यक्रम मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय रुपमा संचालन भएको एकिन गर्न कार्यक्रमहरुको प्रभवकारी कार्यन्वयन एवं कार्यक्रमहरुको रेकर्डिङ तथा रेपोर्टिंग सम्वन्धमा स्वास्थ्य कार्यालयवाट स्थानीय निकायका कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृधि गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा उद्देश्य अनुरुप सन्चालिन भएको सुनिश्चित गर्न ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	• कार्यक्रमहरुको नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन भ्रमणका लागि मिति, स्थान, उद्देश्य, सहितको योजना वनाउने र सो अनुसार पालिका तथा स्वास्थ्य संस्था हरुमा अनुगमन गर्ने | • नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनका लागि सम्वन्धित कार्यक्रमहरुको चेक लिस्ट तयार गर्ने र चेक लिस्टको अनिवार्य प्रयोग गर्ने । • कार्यक्रमको प्रभावकारी मूल्यांकनको लागि आवश्यकता अनुसार मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्थानीय निकाय सम्मलित संयुक्त एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन टोलि वनाई समस्या पहिचान भएका पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थाको एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गरि समस्याको निराकरण गर्ने । • अनुगमन पश्चात पश्चात तत्कालै पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थामा देखिएका राम्रा सहित सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरुका छलफल गर्ने र सुधारका लागि गर्नुपर्ने क्रियाकलाप, सो को समय सिमा र जिम्मेवार व्यक्ति सहितको कार्य योजना वनाउने । • आवश्यकता अनुसार एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमनमा पहिचान भएका विषयहरुलाई सम्वन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउने र समस्या समाधानका लागि स्थानीय तहको जिम्मेवारी सहितको कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने । • योजना अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । • प्रतिवेदन तयार गर्ने |

वजेट बाँडफांड	❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न विनियोजित वजेटकोपरिधि भित्र रही विधमान आर्थिक एन, नियमअनुसार र कानुनको परिधिमा रही गर्ने ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय , स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र सम्वन्धित स्थानीय तहमा पठाउने।

३. औषधि सामग्री ढुवानी

परिचय	नियमित सन्चालन हुने कार्यक्रमको लागि प्रादेशिक स्टोर र जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुवितरण तथा व्यवस्थापन गर्न यो वजेट उपलव्ध गराएकोछ । यो कार्य नियमितरुपमा संचालन गर्नु पर्ने छ ।
उद्देश्य	• प्रादेशिक स्टोर, जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म नियमित रुपमास्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी गर्ने गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• स्वास्थ्य सम्वन्धि सामग्रीहरुको नियमित आपूर्ति/वितरण व्यवस्थित हुन् गइ नियमित रुपमा स्वास्थ्य सेवा सन्चालन भएर कार्यक्रमको प्रगति र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा थप सहयोग पु-याउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	• यो वजेट प्रादेशिक स्टोर, स्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तहसम्म कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न र कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन नियमित, मासिक र आकस्मिक अवस्थामा स्थानीय तह मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु सम्म स्वास्थ्यसम्वन्धि सामग्रीहरु वितरण/ढुवानी र व्यवस्थापन गर्ने । • वितरणढुवानी गर्ने योजना अनुसार खर्च योजना तयार गर्नु पर्दछ । • दैनिक भ्रमण भत्ता /यातायात/ ढुवानी रकमको अग्रिम योजना स्वीकृत गराई कार्य सन्चालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । • वितरण/ढुवानी गर्दा वितरण योजना अनुसार लागत र वास्तविक खर्च दुरीको आधारमा मनासिव बाँडफांड गरि सम्वन्धित संस्था/व्यक्तिलाई अग्रिम जानकारी गराई पारदर्शी गर्नुपर्दछ । • भुक्तानी सकेसम्म सम्वन्धित प्रणालीवाट गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
वजेट बाँडफांड	• चालु आ को लागि.व.स्वीकृत विनियोजित वजेट प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने छ । • स्वास्थ्यसम्वन्धि सामग्रीहरु वितरणढुवानी/ शुरुको महिना देखि नै निरन्तर गर्नु पर्ने हुँदा प्राप्त वजेटको समयमै बाँडफांड योजना तयार गरि कार्य संचालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

४. डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाइटिस बायो लार्भिसाइट (BIT) द्वारा नियन्त्रण

परिचय	नेपालकाडेंगु,मलेरिया, कालाजार, जिकाइन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्नरोगहरुजनस्वास्थ्यसमस्याकोरुपमारहदैआएकोछ।प्रत्येकवर्षसैकडौडेंगु र मलेरियाका विरामीहरुदेखापरिरहेकोलेमहामारीकोरुपलिनसक्नेअवस्थाविद्यमानरहेकोअवस्थाछ। प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिन भेक्टरको जिवनचक्र पुरा हुन नदिन बायो लार्भिसाईड एक प्रभावकारी उपायको रुपमा रहेको छ।
उद्देश्य	बायो लार्भिसाईड(BTI)कोप्रयोगद्वारालामखुटेकालार्भानिष्टगरि प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिने एवंडेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्नरोगहरुनियन्त्रणगर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिसलगायतका भेक्टरबोर्नरोगहरुनिवारणगर्नसफलताहासिलहुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य सेवा विभागको Epidemiology & Disease Control Division वाट जारी डेंगु रोग नियन्त्रणका लागिBTIप्रयोग सम्बन्धि कार्यविधी वमोजिम सम्बन्धित कार्यालयको हाता वरिपरि तथा जिल्लामा प्रकोप फैलिन सक्ने स्थानहरु पहिचान गरी कार्ययोजना बनाई कार्यक्रम संचालन गर्ने । <u>लक्षित स्थान-</u> एक वा एक भन्दा वढी विरामी देखिएका वडाहरु, टोलहरु तथा विगतमा विरामी भेटिएका र नया विरामी भेटिन सक्ने सम्भावित वडा, टोलहरुका लामखुटेले फुलपार्ने स्थानहरु।
वजेट बाँडफांड	❖ कार्ययोजना तयार गर्दा बिनियोजित बजेटलाई तपसिल बमोजिम बाँडफाँड गरी गतिविधिहरु संचालन गर्नु पर्नेछ। ❖ आवश्यकताको आधारमा :- • बायो लार्भिसाईट (BTI) खरिदका लागि ६५-७०%, • स्प्रे पम्प तथा आवश्यक सामाग्री खरिदको लागि-५-१०%

	• स्प्रे कार्यको लागि स्प्रेम्यान लगायतको जनशक्ति परिचालन एवं अनुगमन समेतको लागि २० -२५% आवश्यकताको आधारमा तपशिलका क्रियाकलापहरु गर्ने सकिने छ । • जिल्ला र स्थानिय तहमा BTIर Integrated Vector Management को बारेमा बायो लार्भिसाईट (BTI) छर्किनु अगावै सरोकारबालाहरुको अभिमुखिकरण • स्थानिय रेडियो, होडिङ् बोर्ड, पत्र पत्रिकाहरुबाट जनचेतना मुलक संदेश प्रकाशन प्रशारण • प्रचलित विधमान आर्थिक एन, नियमअनुसार र कानुनको परिधिमा रही गर्ने । • वजेट खर्च गर्दा अर्थ मन्त्रालय द्वारा जारी कार्यक्रम संचालन निर्देशिका पछिल्लो) (संस्करण, सार्वजानिक खरिद ऐन ,नियमावली तथा आर्थिक व्यवस्थापन समबन्धि नियम अनिवार्य पालना गर्नुपर्ने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

५. सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागुऔषध न्यूनीकरण

परिचय	• सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको वारेमा सचेतना जगाउने तथा स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधन्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरुलाई प्रतिवद्ध गराउन पहल गर्ने प्रयोजनले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	• सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको वारेमा सचेतना जगाउने । • स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधन्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरुलाई प्रतिवद्ध गराउन पहल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• समुदायमा मानिसको सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवन गर्ने व्यवहार परिवर्तन गरि त्यसको प्रयोग दर कम गर्न सकिने र त्यस्ता लतको कारण हुन् सक्ने मृत्यु घटाउने । • सार्वजनिक स्थानहरुमा सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवन पूर्णरुपमा निषेधित हुन्छ । • सुर्तीजन्य पदार्थ विक्री वितरण गर्न इजाजत पत्र लिएको हुने छ । • सुर्तीजन्य पदार्थ तथा लागु औषधसेवनको प्रयोगमा कमि आउने छ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयनि/ काय	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	❖ जिल्ला स्तरिय सरोकारबाला संग १ र स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवी गर्न कार्यक्रम गर्ने । **<u>अन्तरक्रियातथापैरवी कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिने विषयवस्तु-:</u>** • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध वर्तमान अवस्था । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनले स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरु । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनको न्यूनिकरणका लागि सम्वन्धित निकायको भूमिका । • उपलव्ध एन, नियमको, पालना र कानुनी प्रावधान । • सूर्तिजन्यपदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध पदार्थ नियन्त्रण तथा रोकथामको रणनीतिक कार्ययोजना । ❖ सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनबट हुने जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतना मुलक संदेशस्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ प्रशारण प्रकासन एवम् अनुगमन । • प्रसारण गर्ने संदेशहरु सम्वन्धमा निर्णय गर्ने गराउने र स्थानीय भाषामा संदेश प्रसारणको/ | व्यवस्था समेत गर्न • संदेश प्रसारणको स्पेशिफेकशन तयार गर्ने | • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसारनुसार संझौता गर्ने | • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्वन्धित विषयवस्तु • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषध न्यूनिकरण । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने । • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अधि बढाउने । • कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु, संदेश तयारी गर्ने । • राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सन्चार केन्द्रको वेब साइटवाट र फेस वुक पेजवाट संदेश सामाग्रीहरु लिन सकिन्छ छ-www.nheicc.gov.np, www.facebook.com/nheicc.nepal • स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने, नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुन अनुसार चुरोट, मदिराको विक्रिवितरणलाई नियमन गर्ने

	❖ सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्रअ.जि., सहायक प्र.अ.जि., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने गराउने । • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने र नेपाल सरकार प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुनमा व्यस्था भए अनुसारको उक्त पदार्थको विक्रिवितरणलाई नियमन गर्नेर रोक लगाउन प्रयास गर्ने । • कार्यक्रम सन्चालन गर्दाको दैनिक भ्रमण भत्ता सहजकर्ता ,पारिश्रमिक खाजा ,सहभागी भत्ता यातायात खर्च विविध आदि भुक्तानीका दर हरु ,खर्चआर्थिक कार्यविधि अनुसार हुनेछ ।
वजेट बाँडफांड	❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न जम्मारु. चार लाख सम्वन्धित प्रत्येक जिल्लाको लागि वजेट विनियोजित गरेको छ । • जिल्ला स्तरिय सरोकारबाला संग १ दिने र कम्तिमा एउटा स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. २ लाख • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनवाट हुने जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतना मुलक संदेश स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ प्रशारण प्रकासनको लागि रु. १.५ लाख • सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्न रु. ५० हजार \
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय स्वास्थ्य तथा जनसंख्या , मन्त्रालय मा पठाउने

६. Road Traffic Accident न्युनिकरणएवम्नियन्त्रणबारेमाजिल्लास्तरियपैरवीएवमसरोकारबालाहरुलाईअभिमुखिकरणकार्यक्रम

परिचय	बढ्दो शहरीकरण र घना आवादी, शहरकेन्द्रीत जनसंख्याको चाप, बढदो सवारी साधन र राजमार्ग आसपास आवादीको विस्तारीकरणले गर्दा सवारी साधनको खरिद तथा प्रयोग दुरत गतिमा बढेको छ । यसले गर्दा शहर तथा राजमार्ग केन्द्रित ठुला बजारहरुमा प्रत्येक दिन सडक दुर्घटनाहरु भइरहेका छन । साँघुरा र खाल्डा खुल्टी परेका सडक तथा सवारी चालक

	एवं यात्रुद्वारा उचित ट्राफिक नियमको पालना नगर्दा सडक दुर्घटनाहरु दिनानुदिन बढिरहेको र यात्रुहरुले दुर्घटनामा परि अंगभंग वा ज्यान गुमाउनु परेको छ । ठुला चाडपर्वको समयमा विभिन्न सडकमा ठुला ठुला दुर्घटनाबाट चालक तथा यात्रु दुवै गम्भिर घाईते हुने र मृत्यु समेत हुने गरेको छ । सडक दुर्घटनामा घाईतेहरुको तुरुन्तै उद्धार एव उपचार गर्न सकिएको खण्डमा दीर्घकालीन रुपमा शारीरिक अशक्तता मात्र होईन की मृत्यु समेतलाई न्युनिकरण गर्न सकिन्छ । तर सडक दुर्घटनाको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित सरोकर्बलाहरुलाई सचेतना तथा ट्राफिक नियमहरु पालना नगर्दा सडक दुर्घटनामा ब्रिधि भएको देखिन्छ ।
उदेश्य	सडक दुर्घटनाको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित सरोकर्बलाहरुलाई ध्यनाकर्षण गराई जनचेतना बढाउने । ट्राफिक नियमहरु पालना गर्न गराउन सम्बन्धित सरोकारवाला निकायसँग उचित संवाद संचार गर्ने गराउने क्षमता अभिवृद्वी गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यो अभिमुखिकरण पश्चात सम्बन्धित सरोकारबालाहरुको जनचेतना बढने र सडक दुर्घटनाको रोकथाम तथा नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ । साथै सम्बन्धित सरोकारवालाले आ-आफ्नो तहबाट ट्राफिक नियमहरु कडाईका साथ पालना गर्न गराउन उचित भूमिका खेली सडक दुर्घटनामा कमि आउनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	बजेट बिनियोजन भएको मधेश प्रदेशका स्वास्थ्य कार्यालयहरु ।
संचालन प्रकृया	कार्यालयले तोकेको विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराई जिल्ला स्तरबाट बिभिन्न सरोकारवाला कार्यालय तथा सथानीय तहबाट सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको सहभागितामा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।

अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य सुचना तथा संचार केन्द्र टेकु काठमाण्डौ तथा अन्य वेव साइटहरु ।

७. कुपोषण मुक्त मधेश प्रदेश अभियान सम्बन्धि सबै स्थानिय तहहरुमा बहस पैरवी

परिचय	मधेश प्रदेशमा बालबालिका, किशोरकिशोरि, गर्भवती तथा स्तनपान गराइरहेका आमाहरुमा कुपोषण गम्भीर स्वास्थ्य समस्या बनिरहेको छ । नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०२२ अनुसार मधेश प्रदेशका ५ वर्ष मुनिका १०% बालबालिकाहरु शिघ्र कुपोषित (उचाई अनुसारको कम तौल), २९% बालबालिकाहरु पुडकोपनले ग्रसित रहेका छन् ।संसारभर ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको मृत्युदरको ४५ प्रतिशत कारक कुपोषण रहेको पाइएको छ भने नेपालको सन्दर्भमा यो दर ५३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । उक्त कुपोषित दर कम गर्न यस क्रायाकलापमा बजेट विनियोजन गरिएको छ।
उदेश्य	स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुलाई पोषणको महत्व, विविधतायुक्त आहार, सुनौलो हजार दिन, स्तनपान, पुरक आहार र कुपोषणला असरबारे जानकारी पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यस कार्याक्रमबाट बालबालिकामा कुपोषणको दर घट्ने, आमा तथा बालबालिकाको पोषण अवस्था सुधार हुने, समुदायमा सचेतना बढ्ने तथा स्थानिय तहमा पोषणमैत्री निति र कार्यक्रम लागु हुने अपेक्षा गरिएको छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वस्थ्य कार्यालय
संचालन प्रकिया	**कार्यक्रम अबधिः** यो अन्तरक्रया तथा पैरवि कार्याक्रम १ दिनको हुनेछ र जिल्ला भित्र एउटा पलिकलाई पोषण युक्त नमुना पालिका बनाउने गरि क्रियाकलाप अगाडी बढाउने । **सहभागिः** निम्नानुसारको सरोकारवालाको सुचि तयार गर्नु पर्नेछ । • स्थानिय तहका जनप्रतिनिधि (नगर प्रमुख/उप-प्रमुख, अध्यक्ष तथा उपध्यक्ष, वडा प्रमुख) • विधालय व्यवस्थापन समितिका प्रतिनिधि • आमा समुह, महिला समुह तथा अन्य समुहका प्रतिनिधि, • सम्बन्धित पालिकामा कार्यारत गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधि, • स्थानिय पत्रकार, समुदायिक रेडियो/पत्रपत्रका प्रतिनिधि

	• प्रथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, स्वास्थ्य चौकिको इन्चार्ज, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमको सहभागि बजेटको परिधि भित्र रहि निर्धारण गर्न सकिनेछ।
बजेट बाडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि ८ जिल्लामा १ लाख पचास हजारको दरले विनियोजन गरिएको छ। प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको अधिनमा रहि बजेटको बाँडफाँड गरि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित सवास्थ्य कार्यालय प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने

८. स्थानिय तहहरुमा नसर्ने रोगको रोकथाम एवम उपचार सेवा विस्तार सम्बन्धी बहस पैरवी एवमं NCD Screening Month**अभियानमा सहजिकरण गर्ने**

परिचय	मधेश प्रदेशमा नसर्ने रोगको प्रकोप बढी रहेको अवस्था भएको, क्यान्सर, मुटुरोग, मधुमेह, दिर्घ श्वासप्रश्वास तथा मृगौला सम्वन्धि नसर्ने रोगहरुको दर वढ्दै गएकोले यसलाई नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न हरेक पालिकाको स्वास्थ्य संस्थामा मार्फत कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट नसर्ने रोग को नियमित रुपमा उपचार ,नियन्त्रण भैरहेको कार्यलाई निरन्तरता दिदै फाल्गुन महिनालाई NCD Screening Month**को रुपमा मनाउने सो महिनाभरी तपसिल रोगहरुलाई मुख्य प्राथमिकता मा राख्ने ।** तपशिलनसर्ने रोगहरुः । • Cardiovascular Diseases-CVDs • Diabetes Mellitus-DM • Screening and Early Diagnosis of Cancer -Breast and Cancer Cervix • PEN Health Promotion, Education and Counselling • Chronic Respiratory Diseases
उदेश्य	• मुख्य मुख्य नसर्ने रोगहरुको समयमै उपचार तथा रोकथामको लागि नियमित रुपमा उपचार रोकथाम को साथै एउटा फाल्गुन महिनालाई**NCDs screening month** को रुपमा ।
अपेक्षित प्रतिफल	नसर्ने रोगहरु बेलैमा निदान तथा उपचार हुने र यसबाट हुनसक्ने जटिलता बाट बच्नेछ साथै नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण बारे ब्यक्ति तथा समुदायमा जनचेतना बढ्नेछ ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सबै स्वास्थ्य कार्यालय तथा स्थानीयतहहरु ।
संचालन प्रकृया	• बर्षैभरि नियमित भैरहेको नसर्ने रोगको निदानउपचारलाई निरन्तरता दिने , • जिल्लाले आवश्यक पर्ने औजार तथा स्क्रीनिंग गर्ने केमिकल/किट आदि खरिद गर्ने • फाल्गुन महिना लाई नसर्ने रोग सम्बन्धि सचेतना अभियान संचालन गर्न पलिकाहरु तथा बिभिन्न सरोकारवाला निकायसंग समन्वय गर्ने • जिल्ला स्तर तथा स्थानीय तहमा स्क्रीनिंग क्याम्प संचालन तथा सहयोग गर्ने
बजेट बाँडफाँड	मधेश प्रदेशका सबै स्वास्थ्य कार्यालयहरु
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात स्थानीय तहले प्रतिवेदन तयार गरि स्वास्थ्य र स्वास्थ्य कार्यालय ले स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने प्रतिवेदन गर्ने

९. HMIS रेकर्डिङ्ग र रिपिर्टिङ्ग सामाग्रि छपाई

परिचय	• HMIS (Health Management Information System) एक यस्तो प्रणाली हो जसले स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा भएका तथ्यांकहरू सङ्कलन, विश्लेषण, व्यवस्थापन र प्रतिवेदन तयार गर्न सहयोग गर्छ। यस प्रणालीको उद्देश्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायक, नीति निर्माता, र प्रशासकलाई सही र समयमा जानकारी प्रदान गर्नु हो ताकि उनीहरूले सही निर्णय गर्न सकून्।
उदेश्य	• सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट ससमयमै सही र पूर्णतथ्यांक संकलन (डेटा) रसङ्कलित तथ्यांकको विश्लेषण गर्न । • रोगको अवस्था, सेवा प्रवाह र जनस्वास्थ्य समस्याहरू पहिचान गर्न डेटा विश्लेषण गर्नु। • तथ्यांकको आधारमा योजना बनाउन, कार्यान्वयन गर्न र मूल्याङ्कन गर्न प्रयोग गर्नु। • विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू कत्तिको सफल छन् भनेर मूल्याङ्कन गर्ने र सुधार गर्ने उपायहरू समयमै अपनाउने।
अपेक्षित प्रतिफल	जिल्ला भरिको सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट ससमयमै सही र पूर्णतथ्यांक संकलन (डेटा)हुनेछ र उपलब्ध तथ्यांकको आधारमा योजना बनाउन, कार्यान्वयन गर्न र कार्यक्रम मूल्याङ्कन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सबै स्वास्थ्य कार्यालय तथा स्थानीयतहहरु ।

संचालन प्रकृया	बजेटको परिधिमा रही आवश्यकताको आधारमा **HMIS form format** छाप्ने र फोर्म/फोर्मेट छाप्दा सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	मधेश प्रदेशका सबै स्वास्थ्य कार्यालयहरु
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात स्थानीय तहले प्रतिवेदन तयार गरि स्वास्थ्य र स्वास्थ्य कार्यालयले स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने प्रतिवेदन गर्ने

१०. HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचार सम्बन्धि बहस पैरवी कार्यक्रम

परिचय	नेपालमा HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचारका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन भइरहेका छन्। नेपालले सन्**२०३० भित्र औलो निवारण**र सन्**२०५० भित्र क्षयरोग उन्मूलन**गर्ने लक्ष्य लिएको छ भने HIV/AIDS नियन्त्रणमा पनि राष्ट्रिय नीति र बहुक्षेत्रीय पहलहरू लागू भइरहेका छन्। यद्यपि, बाह्य मुलुकबाट आउने केसहरू, स्वास्थ्य सेवा पहुँचमा असमानता, जनचेतना कम हुनु, स्रोत र समन्वयको अभाव, तथा सामाजिक र सांस्कृतिक चुनौतीहरूले यी लक्ष्य हासिल गर्न अझै चुनौती सिर्जना गरिरहेका छन्। त्यसैले यो रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान त उपचार सम्बन्धि बहस पैरवि गर्न यो कार्यक्रममा बजेट बिनियोजन गरिएको छ।
उदेश्य	जिल्लाका सरोकारवालाहरुलाई HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरुबारे जानकारी गराई यि रोगहारुको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान तथा उपचारकोसुनिश्चित गर्न
अपेक्षित प्रतिफल	HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरुको लक्ष्य र दिगो विकास लक्ष्य प्रासिमा योगदान पुर्याउने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वस्थ्य कार्यालय
संचालन प्रकिया	कार्यक्रम जिल्लास्तरमा १ दिनको लागि आयोजना गरिने छ। प्रत्येक पालिकाबाट १ जना प्रतिनिधि (स्बास्थ्य शाखा प्रमुख वा सम्बन्धित फोकल पर्सन) लाई सहभागि गराइनुपर्नेछ। आवश्यक भएमा स्थानिय तथा जिल्ला अस्पतालहरुबाट पनि समावेश गर्न सकिनेछ।

	<u>**अन्तरक्रियातथापैरवी कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिने विषयवस्तु-:**</u> • विश्व तथा नेपालमा HIV/AIDS, TB र Malaria को अवस्था, • HIV/AIDS, TB र Malariaसंग सम्बन्धित राष्ट्रय रणनितिक योजना, • HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरूकोउन्मुलन गर्ने लक्ष्य, • HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचार सम्बन्धि हालसम्मको उपलब्धि, • HIV/AIDS, TB र Malaria रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचार सम्बन्धि चुनौति तथा सम्बन्धित निकायको भुमिका,
बजेट बाडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि ८ जिल्लामा <u>१ लाखको</u> दरले विनियोजन गरिएको छ। प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको अधिनमा रहि बजेटको बाँडफाँड गरि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने

११. बिभिन्न महामारी नियन्त्रण तथा मेला महोत्सबमा शिबिर संचालनको लागि औषधि खरिद

परिचय	नेपालको संबिधानले सबै नागरिकले सर्बसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने अधिकार सुनिश्चितता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तसर्थ आपतकालीन तथा महामारी हुनसक्ने कुरालाई ध्यानमा राखी मेला,महोत्सव, सार्वजनिक, कार्यक्रम तथा भीडभाडमा हुनसक्ने दुर्घटनाहरुलाई ध्यानमा राखी शिबिर संचालन गर्ने गराउने उदेश्यले बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	आपतकालीन तथा महामारी उपचार गर्न गुणस्तरिय औषधी खरिद तथा बितरण गरि स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	मेलामहोत्सव तथा महामारीको बेला औषधी समयमा आपुर्ति भई सर्बसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	बजेट बिनियोजन भएको मधेश प्रदेशका स्वास्थ्य कार्यालयहरु ।
सञ्चालन प्रकृया	• औषधीको नाम तथा अनुमानित परिमाण आपतकालिन अबस्था मेला महोत्सवमा संचालन गर्दा आवश्यक पर्ने औसधि समेतलाई आंकलन गरि आबश्यक्ता पहिचान गरि खरिद

	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४ बमोजिम हुने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP Certified तथा औषधी ब्यबस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आबश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बांडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्बजनिक खरिद एन २०६३ र सार्बजनिक खरिद नियमाबली २०६४

१२. उन्मोलन केन्द्रित रोगहरु Leprosy, Malaria र Kalaazar का शंकास्पद विरामिको पहिचानको लागि महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वंयसेविका लक्षित प्रेषण पहिचान र पुरस्कार कार्यक्रम ,

परिचय	नेपालले कुष्ठरोग, मलेरिया र कालाजार जस्ता उन्मूलन केन्द्रित रोगहरूको नियन्त्रण र उन्मूलनलाई राष्ट्रिय प्राथमिकतामा राखेको छ। सरकारले कुष्ठरोग, मलेरियाकोर कालाजारकोउन्मूलनगर्ने लक्ष्य निर्धारण गरेको छ। कुष्ठरोगको उन्मूलनको लक्ष्य नगरपालिका स्तरमा नयाँ कुष्ठरोगका केस शून्य हुने गरी लगातार पाँच वर्षसम्म संक्रमण रोक्नु (interruption of transmission) हो। मलेरियाको लक्ष्य नेपालमाशून्य स्थानीय संक्रमण (**zero indigenous cases)**हासिल गर्नु हो भनेकालाजारको उन्मूलनमा संक्रमणको पूर्ण नियन्त्रण प्राथमिक उद्देश्य हो। यद्यपि अझै केही जिल्लामा यी रोगका घटना देखिएकालेसक्रिय खोज, पहिचान, उपचार र निगरानीमानिरन्तर बल दिनु आवश्यक छताकि यी लक्ष्यहरू समयमै प्राप्त गर्न सकियोस्।
उद्देश्य	समुदायमा रोगका प्रारम्भिक लक्षण देखिने व्यक्तिहरुको महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वंयसेविका मार्फत समयमै पहिचान गरि स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मलेरिया, कालाजार तथा कुष्ठरोगलगायतका भेक्टरबोर्नरोगहरुनिवारण तथा उनमुलन गर्नसफलताहासिलहुनेछ
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	स्वस्थ्य कार्यालय तथा स्थानीय तहहरु

सञ्चालन प्रकृया	कम्तिमा एउटा स्थानीय तहका सम्पूर्ण महिला स्वस्थ्य स्वम सेविकाहरु संग १ दिने अन्तर्किरिया गर्ने तथा जिल्ला भरि बाट अत्यधिक केश प्रेषण तथा खोजि गर्ने कम्तिमा ३ जना म.स्वा.स्व.से. लाई रु.५०००/-(पाँच हजार) तथा सम्मान पत्र प्रदान गर्ने
बजेट बाँडफाट	यस कार्यक्रमको लागि ८ जिल्लामा <u>१ लाखको</u> दरले विनियोजन गरिएको छ। प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको अधिनमा रहि बजेटको बाँडफाँड गरि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ
सन्दर्भ सामाग्री	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने

१३. उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मि तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम

परिचय	जिल्लाभरीका उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको कामको मुल्यांकन गर्दै सम्मान तथा पुरष्कृत गर्न बजेट राखिएको छ ।
उद्धेश्य	उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको कामको मुल्यांकन गर्दै सम्मान तथा पुरष्कृत गरी स्वास्थ्यकर्मी तथा महिल स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको मनोवल उच्च गर्ने तथा जिम्मेवारी प्रती प्रेरित हुन मद्धत पुग्ने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	• उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको कामको मुल्यांकन गर्दै सम्मान तथा पुरष्कृत गरी स्वास्थ्यकर्मी तथा महिल स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको मनोवल उच्च गर्ने तथा जिम्मेवारी प्रती प्रेरित हुन मद्धत पुग्ने छ ।
कार्यकम संचानल प्रकिया	• स्वास्थ्य कार्यालयले सम्पूर्ण स्थानिय निकायबाट उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरु र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको विवरण मांग गर्ने

	• स्वास्थ्य कार्यालयले मूल्यांकनको लागि मापदण्ड सूचकांक निर्धारण गर्ने • मूल्यांकन समिती बनाई प्राप्त प्राप्त भएका स्वास्थ्यकर्मीहरु र महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुको विवरण मध्येबाट मुल्यांकन सूचकांकको आधारमा निर्णय गर्ने • उत्कृष्ट स्वास्थ्यकर्मीहरु र महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई पुरस्कार तथा प्रशंसापत्र प्रदान गर्ने
वजेट वाँडफाँड	प्रचलित ऐन नियम बमोजिम बजेट विनियोजन बांडफांड गर्ने ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम समापन पश्चात सोको अभिलेख तथा प्रतिवेदन राख्नुपर्ने छ ।
शन्दर्भ सामाग्रि	

१४. परिवार योजना तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमको शुक्ष्म योजना कार्यक्रम

परिचय	परिवार योजना सेवाको तथ्यांक विश्लेषण गरि कम सेवा भएका स्थानिय तहरुमा सेवाको पहुँच वृद्धि गरि परिवार योजना सेवाको अपरिपुर्त मागलाई कम गर्न र गुणस्तरिय र सर्वसुलभ परिवार योजना सेवा विशेषगरि लामो अवधिको साधनहरुको प्रयोग दर वृद्धि ल्याई प्रजनन सवास्थ्य सुधार ल्याउन यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्धेश्य	परिवार योजना सेवाको पहुँच वाट टाढा रहेका सिमान्तकृत समुदाय वा भौगोलिक क्षेत्रमा रहेका सेवाग्राहिहरुको पहिचान गरि गुणस्तरिय र सर्वसुलभ परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	परिवार नियोजन सेवाको प्रत्यक्ष पहुँचवाट टाढा रहेका सेवाग्राहिहरुलाई आधुनिक परिवार नियोजन सेवा गरि उनिहरुका अपरिपुर्त मागमा कमि आई अनिच्छित गर्भ दरमा कमि आउने ।

	परिवार नियोजनका अस्थायी वा स्थायी सेवा आवश्यक भएका सेवाग्राहिहरुको अनुमानित संख्या जानकारी हुनेछ ।
कार्यक्रम संचानल प्रक्रिया	• विगत ५ वर्ष सम्मको नँया प्रयोगकर्ता र लगातार प्रयोगकर्ताहरुको विवरण विश्लेषण गरि परिवार योजना सेवा कम भएका स्थानिय तहहरु र स्वास्थ्य संस्थाहरुको पहिचान गर्ने । • पहिचान गरिएका स्थानिय तह र स्वास्थ्य संस्थाका २/२ जना प्रतिनिधि समिक्षात्मक तथा कार्ययोजना वैठक गर्ने। • वैठक वसि सेवा कम हुनुका कारणहरु विश्लेषण गर्ने र स्थानिय तहमा परिवार नियोजन सेवा कम भएका समुदाय वा भौगोलिक क्षेत्र समेत को पहिचान गर्ने । • वैठकमा परिवार नियोजन सेवा सुदृढिकरण का उपायहरुवारे छलफल गर्ने ।
वजेट वाँडफाँड	समवन्धित सेवा संचालन निर्देशिका वमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम पश्चात प्रतिवेदन परिवार योजना तथा प्रजनन शाखाको इमेल fprhsectionfwd@gmail.com मा पठाउनु पर्नेछ । DHIS 2 मार्फत सेवा गुणस्तर भएको सुनिश्चित समेत गर्नुपर्ने छ ।
शन्दर्भ सामाग्रि	NMS Volume 1, DMT /MEC, HMIS Training Mannual ,परिवार योजना सेवा समबन्धित फिल्पि चार्ट , परिवार योजना महाशाखा वाट जारि भएका अन्य सहजिकरण सामाग्रिहरु र तालिमका सामाग्रिहरु। कार्य संन्चालन निर्देशिका २०८१

१५. प्रतिजैविक प्रतितोध (Antimicrobial Resistance) विषयक बहुक्षेत्रीय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रम

परिचय	प्रतिजैविक प्रतिरोध विश्वव्यापी रुपमा एक प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याको रुपमा देखा परेको छ। यसको कारण विश्वभर वार्षिक करिब १३ लाख मानिसको मृत्यु हुने गर्दछ। नेपालमा करिव ४७०७-१९५७९ मृत्युको कारण प्रतिजैविक प्रतिरोध रहेको छ। नेपाल २०४ देशहरू मध्ये AMR सम्बन्धित प्रति १ लाख जनसंख्यामा उमेर-मानकीकृत मृत्यु दर(Age-standardized mortality rate per 100,000 population)को ५२ औंस्थानमा छ। सथै कम विकसित राष्ट्रहरुमा प्रतिजैविक प्रतिरोधका कारण स्वास्थ्य उपचारमा हुने खर्च २५ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। यसबाट सन् २०३० सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा बाधा पुग्न सक्ने देखिन्छ। त्यसैलेप्रतिजैविक प्रतिरोध नियन्त्रण तथा न्यूनीकरणका लागि बहुक्षेत्रीय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रममा बजेट बिनियोजन गरिएको छ।
उदेश्य	प्रतिजैविक प्रतिरोध समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न बहुक्षेत्रीय सहकार्य, सचेतना अभिवृद्धि तथा नीति निर्माण गर्न

अपेक्षित प्रतिफल	प्रतिजैविक प्रतिरोधबाट हुने मृत्यु दरलाई घटाइ प्रमुख जनस्वास्थ्यको समस्याबाट हटाउन योगदान पुग्ने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वस्थ्य कार्यालय
संचालन प्रकिया	❖ **अवधिः**यो कार्यक्रम १दिन जिल्ला स्तरमा संचालन हुनेछ ❖ **सहभागिः प्रतिजैविक प्रतिरोध (AMR) विषयक बहस पैरवी/कार्यक्रम**मा सहभागी विविध क्षेत्रका सरोकारवालालाई समेट्नु पर्ने छ जस्तै स्वास्थ्यकृषि , तथा पशु क्षेत्रका विज्ञ , औषधि आपुर्तिव्यबस्थापन केन्द्र स्वास्थ्य ,शिक्षण संस्थाका प्रतिनिधि ,निजि फार्मेसि , ,संग सम्बन्धित गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिसंचारकर्मि तथा स्थानिय तहका जनप्रतिनिधि। ❖ प्रतिजैविक प्रतिरोध सम्बन्धी तथ्याङ्क, चुनौती र प्रभावबारे विज्ञद्वारा प्रस्तुतिकरण गर्नुपर्ने छ ❖ प्रतिरोध न्यूनीकरणका लागि नीति, कार्यक्रम र सहकार्यका उपायहरूबारे समूहगत छलफल, कार्ययोजना निर्माण तथा प्रस्तुतिकरण ❖ समुहगत छलफलबाट प्राप्त बुँदाहरुलाई संकलन गरी बहुक्षेत्रीय कार्ययोजनाको प्रारम्भिक खाका तयार गर्ने ❖ मानव स्वास्थ्य, पशु स्वास्थ्य, कृषि, औषधि आपूर्ति र वातावरण क्षेत्रका प्रतिनिधिबाट अनुभव आदान–प्रदान
बजेट बाडफाँड	प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको अधिनमा रहि बजेटको बाँडफाँड गरि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने

१६. वातावरणिय प्रदुषण न्यूनिकरणका लागि बहुक्षेत्रिय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रम गराउन निर्माण गर्ने ।

1. परिचय	• वातावरण प्रदुषण अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको वारेमा सचेतना जगाउने तथा स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा वातावरण प्रदुषण न्यूनीकरण गर्ने अभियानमा उनीहरुलाई प्रतिवद्ध गराउन पहल गर्ने प्रयोजनले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	• वातावरणिय प्रदुषणको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत तथा सामुहिक स्वास्थ्य असरको वारेमा सचेतना जगाउने । • स्थानीय निकायहरुको सहकार्यमा वातावरणिय प्रदुषण न्यूनिकरणका लागि बहुक्षेत्रिय पैरवी एवम कार्ययोजना निर्माण कार्यक्रम गराउन पहल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	• समुदायमा वातावरणिय प्रदुषणका कारण मानिसमा हुनसक्ने बिरामी तथा मृत्यु दर घटाउने । • फोहरमैला, ध्वनि प्रदुषण, वातावरण प्रदुषण तथा सार्वजनिक स्थानहरुमा सुर्तीजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ तथा लागु औषधसेवन पूर्णरुपमा निषेधित हुन्छ । • पालिका भित्र हरियाली बातावरण बनाउन रुख बिरुवा रोप्ने तिर उत्साहित हुनेछ
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट बिनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरु
सन्चालन प्रक्रिया	❖ जिल्ला तथा पालिका स्तरिय सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. १ लाख **<u>अन्तरक्रियातथापैरवी कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिने विषयवस्तु-:</u>** • वतावारण सरसफाई तथा त्यसको वर्तमान अवस्था । • खराव वातावरणले स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरु । • फोहोर मैला, ध्वनि प्रदुषण, खानेपानी प्रदुषण, न्यूनिकरणका लागि सम्वन्धित निकायको भूमिका । • उपलव्ध एन, नियमको, पालना र कानुनी प्रावधान । • स्वच्छ वातावरण बाट हुने फाइदाहरु । • आगामी दिनहरुमा वातावरण स्वच्छ राख्न भावी योजना तयार पार्ने ।

	❖ खराव वातावरणले स्वास्थ्यमा पर्ने असरबारे जनचेतना मुलक संदेशस्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिङ बोर्ड, तथा अन्य माध्यमबाट प्रकासन/प्रशारण गर्ने एवम् अनुगमन गर्न सक्नेछन् ।
वजेट बाँडफांड	• जिल्ला स्तरिय तथा स्थानिय तहका सरोकारवालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. १ लाख प्रत्येक जिल्लाको लागि वजेट विनियोजित गरेको छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	• कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय स्वास्थ्य तथा , जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने

१७. सार्बजनिक निर्माण/खरिद सम्बन्धि क्रियाकलाहरु

परिचय	यस मन्त्रालय मातहतका आठ स्वास्थ्य कार्यालयहरुद्वारा प्रत्येक जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार, अधुरो निर्माण तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिदगर्नका लागि कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत भएको छ।
उदेश्य	प्रत्येक जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण , मरम्मत तथा अधुरो भौतिक निर्माण एवं स्वास्थ्य सामग्री खरिद एवं आपूर्ति गर्न।
अपेक्षित प्रतिफल	जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण मरम्मत तथा अधुरो भौतिक निर्माण , एवं स्वास्थ्य सामग्री खरिद एवं आपूर्ति हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय कार्यालय/	स्वास्थ्यकार्यालय
संचालन प्रकृया	प्रत्येकस्वास्थ्य कार्यालयको लागि आवश्यकता तथा बजेट क्षमता अनुसार एक जना इन्जिनियर र दुई जना सबइन्जिनियरको- सेवा करार सम्झौताद्वारा सेवा लिने तथा सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा जिल्ला दररेट अनुसार हुने छ । सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा वापतको रकम निर्माण हुने लागतको ४ प्रतिशत काँटीन्जेंसीबाट भुक्तान (चार) हुने व्यवस्था गरिने छ। **प्राविधिक जनशक्तिको को कार्य विवरण यस प्रकार रहेको (इन्जिनियर तथा सबइन्जिनियर) छ** । क. स्वास्थ्य कार्यालयबाट संचालन हुने संरचनाको ड्राइंग, डिजाइन, लागत इष्टिमेट तयार गर्ने ख. सार्बजनिक निर्माण/मरम्मत कार्यको प्राविधिक परिक्षण, बिल तयार गरी कार्य सम्पन गर्ने

	ग. सार्बजनिक निर्माण कार्य तोकिएको म्यादभित्र सम्पन्न गर्न आवश्यक ग्यान सीपको संयोजन गर्ने घ. विकास कार्यको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण दिने ङ. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तथा सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने च. निर्माण भएका संस्था हस्तान्तरण गर्ने कार्यको प्राविधिक कार्य गर्ने
बजेट बाडफाड	प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयको लागि इन्जिनियर सबइन्जिनियर- लगायतको आवश्यक जनशक्तिको सेवा करार सम्झौताद्वारा सेवा लिने तथा सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा जिल्ला दररेट अनुसार हुने छ । सेवा करारका कर्मचारीहरुको तलब सुविधा वापतको रकम, कार्यलयको लागि आवश्यक मसलन्द, औजार उपकरण, इन्धन आदि खर्च निर्माण हुने लागतको ४% चार कन्टिन्जेंसीबाट भुक्ता हुने व्यवस्था गरिने छ . कुनै पनि निर्माण काम अधुरो रहने अवस्थालाई निरुत्साहित गर्नु पर्ने छ । नेपाल सरकार सार्बजनिक खरिद ऐन, नियमावली
सन्दर्भ सामग्री	सार्बजनिक खरिद ऐन, नियमावली, मधेश प्रदेश विनियोजन ऐन लगायतका प्रचलित ऐन, नियम निर्देशिकाहरु

प्रादेशिकअस्पतालहरुबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१.आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद
२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद
३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद
४. न्युनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुद्रीढीकारण कार्यक्रम
५. NNE PCP कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

१. आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सवै नागरिकले सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तसर्थ अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट आकास्मिक सेवा प्रदान गर्नका लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	आकस्मिक सेवाको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	रोग नियन्त्रण तथा निदान भई स्वास्थ्य सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सकहरूबाट त्यस अस्पतालमा आवश्यक इमर्जेन्सी औषधिको नाम माग गरी खरिदमा सामिल गर्नु पर्नेछ। • आकास्मिक सेवाको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, विरामी तथा बिरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा WHO GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, आकास्मिक सेवाका लागि स्वास्थ्य सेवा बिभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सवै नागरिकले सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ रनागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ तशर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्क वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सकहरूबाट निःशुल्क वितरण हुने औषधिहरूको नामावली माग गरी आवश्यकता अनुसारको सूची तयार गरी खरिद प्रक्रियामा सामेल गर्नुपर्नेछ। • निःशुल्क वितरण हुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, विरामी तथा बिरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्थासमेतलाई आकलन गरी आवश्कता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले जारि गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीहरु खरिद गर्नुपर्ने । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा GMP certified तथा औषधी व्यवस्था बिभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरु

३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद

परिचय	आवश्यक Lab Chemical खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय Lab Chemical, Reagent, Consumables खरिद गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	Lab Chemical, Reagent, Consumables आपूर्ति भई ल्याब संचालन, X-Ray Films, Dialysis consumables, USG/ECG Papers लगायतका अन्य consumables खरिद गरि स्वास्थ्य सेवा संचालन सहज हुने।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	• अस्पतालमा उपलब्ध ल्याब उपकरणहरूको नामावली तयार गरी सोही उपकरणहरूमा उपयोगी हुने ल्याब रिएजेन्टहरू तथा आवश्यक केमिकल खरिदको लागि सूची तयार गर्नुपर्नेछ। • Lab Chemical, Reagent, Dialysis, Consumables को अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत र आवश्यक्ता अनुसार सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने Lab Chemical, Reagent, Consumables को स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा प्राविधिकको सहायता लिन सकिने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

४. न्युनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुद्रीढीकारण कार्यक्रम

शिर्षक	**विवरण**
कार्यक्रमको परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि , र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ । नेपालमा ''**National Hospital Standardized Monitoring / Accreditation System'**÷ स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ ।
उद्देश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई अस्पताल सुदृढिकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरुको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने।
संचालन प्रक्रिया	१. प्रदेश मातहतका अस्पतालहरुमा MSS मापन कार्य अर्धवार्षिक वा चौमासिक रुपमा स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा अस्पतालले गर्नेछ र सोहि अनुरुप निस्किएका अन्तर (Gap) लाइ कार्य योजना बनाउनुपर्ने | २. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल स्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने र कार्ययोजना निम्न ढाचामा पारित हुनुपर्ने| समितिको बैठक संचालन गर्दा आवश्यक पर्ने चियापान खर्च (खाजा खर्च) र बैठक भत्ता यस शीर्षकबाट खर्च गर्न सकिन्छ | ३. स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधामको आदेशानुसार न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुगमन मुल्यांकन गर्न स्रोत व्यक्तिको रुपमा पाउने सेवा सुविधा अस्पतालमा राखिएको न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यवस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रमको बजेट शिर्षकबाट खर्च गरिनेछ | ४. कार्ययोजना सम्बन्धित निकाय स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा अनिवार्य पेश गर्नुपर्नेछ |
बजेट बाडफाड	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । खर्च निम्नानुसार हुनुपर्नेछ |

S.N	COMPONENTS	SUBGROUPS
1.	MSS कार्यक्रम	न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (वर्कशप वा फलो अप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)
2.	अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन	Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update
3.	क्लिनिकल सेवाहरु	Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service
4.	औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन	Procurement of medicines, Hospital formulary

	5.	स्वास्थ्य उपकरणहर तथा सामग्री	Procurement of medical equipment and other commodities	
	6.	क्षमता विकास	Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management	
	7.	सहयोगात्मक सेवाहरु	Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD	
	8.	अस्पताल सूचना व्यवस्थापन	EMR, EHR, Recording reporting, Research and Studies, HMIS tools printing, annual report, communication	
	9.	महामारी तथा विपद व्यवस्थापन	महामारी पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापन , विपद प्रतिकार्य	
	10.	अन्य	अन्य	
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	प्रत्येक चौमासिक वा अर्धवार्षिक भुक्तान भए पश्चात (चौमासिक वा अर्धवार्षिक अवधि भुक्तानी भएको सात दिन भित्र) र आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १० दिन भित्रमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयलाइ यस क्रियाकलापको बारेमा प्रगति प्रतिवेदन गर्नुपर्ने हुन्छ ।			
सन्दर्भ सामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets तथा website https://msshealth.org.np/			

Annex: Action Plan Format

S.No.	Code	Prioritized Gaps	Action Steps to be taken	Person Responsible	Time Frame	Tentative cost	Types of support (Managerial)	Types Of Support (Budgetary)	Remarks

५. NNE PCP कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

परिचय	प्रदेशभरिको सरकारी अस्पतालहरूमा बालरोग सम्बन्धी इमर्जेन्सी तथा नवजात शिशुहरूको उपचार एकरुपता गर्न, उपचारमा संलग्न चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफहरू लाई गुणस्तरीय उपचारको लागि छुट्टै किसिमको तालिम व्यवस्था गर्न तथा अस्पतालहरूमा स्थलगत अनुगमन गरी सुधारको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न गराउन नेपाल पेडियाट्रिक्स सोसाइटी मधेस प्रदेश शाखा सँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिन्छ। प्रदेशभरिको नवजात शिशु रेफरल योजना पनि बनाइन्छ।
उद्देश्य	बालरोग विभागमा उपचार एकरूपता गरिन्छ। उच्चस्तरीय उपचार पद्धति निर्धारण गरी उपलब्ध स्रोत साधन को प्रयोग गरी बाल तथा नवजात शिशुको मृत्युदरमा कमी ल्याउनेछ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेशमा बाल मृत्युदर तथा नवजात शिशु मृत्यु दरमा सुधार ल्याउनेछ। प्रदेशभरि बालबालिकाहरूको उपचारमा स्तरीय रेफरल प्रक्रियानिर्धारण तथा प्रयोगमा ल्याउनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर
सञ्चालन प्रकृया	• बालबालिका तथा नवजात शिशुहरूको उपचार हुने प्रदेशमा अवस्थित सरकारी अस्पतालहरूमा प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र नेपाल पिडियाट्रिक सोसाइटी जनकपुर शाखा को समन्वयमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

	• प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर,मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले नेपाल पेडियाट्रिक सोसाइटी तथा रोयल कलेज अफ पिडियाट्रिक्स यु के द्वारा विगत तीन वर्ष देखि मधेस प्रदेशका अस्पतालहरूमा सञ्चालित यस कार्यक्रम मा आवश्यक परिमार्जन गरी पुनः सञ्चालन गर्नेछ
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यक्ता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४